

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolvasó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (L20 frt).
Egyes száma Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Utazás egy bukás körül.

Budapest, október 4.

(K.) Tisza Kálmán még emlékezni fog arra az anekdotára, amivel Mikszáth Kálmán felelt neki, mikor a generális letorkolta, hogy ne ártsa magát gazdasági dolgokba és sohse tüzeljen az önálló vámtérület mellett. Azt mondta Mikszáth:

— Igazad lehet, bizonyosan igazad van, kegyelmes uram, hogy nem értek én ezekhez a dolgokhoz. Még azt is elismerem, hogy az önálló vámtérület elnyerése után mindjárt kívánnám, hogy csak állítsuk vissza a vámközösséget, mert az jobb. De egy percet, egy hónapra, vagy egy esztendőre mégis csak meg szeretném mutatni az osztrákoknak, hogy jogunk van a gazdasági különváláshoz, ha ezzel a jogunkkal nem is élünk. Csak ugy tennék velük, mint az angol királynő a teával. Viktória királynőnek ugyanis lánykorában két dolog volt megtöltve: teát inni s a Timesot olvasni. Mikor aztán királynő lett, becsöngette a lordokat s kért tőlük egy teát és a Timesot. Meghozták. „Most már vihetik — mondta rá Viktória — csak azt akartam látni, hogy csakugyan walkodom.”

Eszébe juttatjuk Tisza Kálmánnak és mindazoknak, akik az ő bukásának okait részint gyanakodva, részint gyanusítva keresik, hogy ebben a főséges anekdotában egy mély igazság van elrejtve s a maga jogát kipróbálni nemcsak egy királynő, de a legkisebb ember s olykor egész nemzet is szereti. Mentül kevésbé hiszi valaki, ember vagy nemzet, hogy igazán élhet egy új joggal s éppen olyannal, melyet leginkább megvontak tőle: annál hevesebben lüktet benne a vágy, hogy egy kicsit éljen, sőt egy kicsit vissza is éljen ezzel a joggal. Akik tehát Tisza Kálmán bukásának okait nagyon is messzi keresik, pró-

bálják egyszerűen elképzelni, hogy a magyar közönség a szabad választás jogát ki akarta próbálni s persze a próba okáért egy kis tuzásba esett. Látni akarta, hogy igazán szabadon választhat s mert ezt nem próbálhatta ki nullákon, akiket mindig el lehetett buktatni, hát kipróbálta nagy numerosokon, mint Tisza Kálmán, Plósz Sándor, Láng Lajos és így tovább. Ha ezeket is ki szabad buktatni, akkor igazán nem mese a szabad választás. Senki se veri ki a fejéből, hogy ugyanazok a választók, ha módjuk volna rá, ma már jóvátennék, amit tegnap és tegnapelőtt a próba okáért vétettek. De hát egyelőre nem tehetik jóvá. S azért kibukott a parlamentből Tisza Kálmán is, Plósz Sándor is, Láng Lajos is, nemkülönbön mások, akiket a közvélemény Széll Kálmán hívei vagy ellenesei közé sorozott. Kibuktak rendszer nélkül innen is, onnan is. Ha már most akadnak itthon és az osztrák sajtóban, akik farizeus hangon, tehát gyanusítva emlegetik, hogy Széll Kálmán természetesen nem okolható a Tisza Kálmán bukásáért (amit a farizeus ábécé szerint úgy kellene olvasni, hogy igenis a miniszterelnök kívánságára történt Tisza kibuktatása), azoknak figyelmükbe ajánljuk, hogy Tiszán kívül más korifeusok is áldozatul estek a szabad választásnak s olyanok is, akik Széllhez közel, sőt nagyon közel állanak. Hát ezek is a miniszterelnök kívánságára buktak? Ki a macska fogja elhinni? Senki. Buktak sokan és buktak bizalmasok és bizalmatlanok, ahogy éppen a választóknak tetszett, akik először voltak abban a helyzetben, hogy szabadon választhattak és ezért a legnagyobbakon próbálták ki, hogy teljes-e a szabadságuk, vagy csak olyan mondvasínált.

Sajnáljuk, hogy elbukott egész sor a legjobbakkal közül. Sajnáljuk köztük Tisza Kál-

mánt is, talán legjobban. S ebből titkot se csináltunk. De ha például a *Neue Freie Presse* azt írja vezércikkében, hogy a szabadelvűpárt Tisza Kálmán nélkül nem az, ami eddig volt és hogy Tisza Kálmán képviselte a jótékony akadályt, nehogy Széll Kálmánnak az ellentétes véleményekkel szemben való toleranciája a párt lényeges tradícióinak feláldozásáig fajuljon el: akkor ezt egy kicsit mégis sokaljuk. Mit jelent ez a megjegyzés? Jelenti azt, hogy Széll Kálmán eddig semmit sem áldozott fel a szabadelvűpárt lényeges tradícióiból, de ezután esetleg meg fogja tenni, mert nincs már ott jótékony fékezések Tisza Kálmán. Hogy Széll Kálmán eddig semmit sem áldozott fel a szabadelvűség elveiből: az igaz. Hogy ezután esetleg meglehetné: az csunya inszinuáció. Figyelmeztetjük osztrák kollégánkat bizonyos faktumokra. A szabadelvűségnek ugy-e lényeges elvei közé tartozik nemcsak a gazdasági felfogásokban való egyensúly és a felekezeti harmónia, hanem olyan kérdések is, mint az alkotmányosság, a szólásszabadság, a parlament szabad mozgása. Már most tessék visszaemlékezni arra az időre, mikor Tisza Kálmán nem fékezője volt az akkori miniszterelnöknek, hanem sarkantyúja. Mikor nem őrt állott, hanem vezeték és irányított. Talán az akkori miniszterelnökkel való intimitás azt eredményezte, hogy a szabadelvűség alapelvei minden megnyírbáló szándéktól szüzen maradtak? Tisza Kálmán nem akadályozta meg, hogy intimus miniszterelnöke orvul ne kerülgesse az alkotmányosságot, a szólásszabadságot, a parlament szabad mozgását, sőt inkább ő volt az, aki a szabadelvűség ellen a jelzett fronton az egész haditervet csinálta. A Tisza-lex, a klotúr gondolata Tiszáék műhelyéből került ki. A szabadelvűség tehát legalább is nem nyert vele, ha a mindenkori miniszterelnök intimusa volt Tisza Kálmánnak.

T A R C A.

A sasok.

(Première a Nemzeti Színházban.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: *Ábrányt Eml.*

A jó kedvű társ-szerzők, *Gulhi Soma* és *Rákosi Viktor* hozzájutottak ahhoz a kitüntetéshez, hogy a fővárosi privát-színházai közül az államköltéségen fönttartott Nemzeti Színház deszkáira kerültek.

A hivatalnok előléptetéséhez nem kell kiválóbb tehetség, nem kell a munka-erőnek valami rendkívüli megfeszítése, nem kell az, hogy munkája *qualitasban* feltűnőbb módon fokozódjék. Eleget a tisztas szorgalomnak csöndes és szakadatlan működése, hogy lassan tovább és tovább, feljebb és feljebb hatoljon a hivatalos méltóságok ama bizonyos létráján, amit nekünk, nem-hivatalos embereknek — akik irigyeljük a beamer nyugodt életét, egyenletes haladását — jól esik gunyos kicsinyléssel *szamarak lajtorjájának* nevezni.

Hébe-korba még a kellő szorgalomnál kívül, egy kis protekció és — választott hivatalnokoknál — egy kis sógorosság-komasság szintén szerepel a hivatalnok karrier előbbrevitelében.

Katonáknál rendszerint hasonlólag nem a lángész, nem a rendkívüli tulajdonságok összege dönt az előléptetés kiszabásában, hanem az idő, a korrekt magaviselet, a diszciplinának szigorú és szajdíg szemmel tartása és több e féle reglemányszerű erény.

Író-embereknél ellenben egyes-egyedül a kvalitás eshetik latba.

Könnyebb kaliberű színpadokról az ország első színpadára igazság szerint csak akkor juthat el a színműrő, ha darabját több gonddal írja meg; ha darabját fölemeli a logikus jellemzésnek, a művészi pszichológiának arra a színvonalára, mely megfelel ama kiváló és előkelő színház színvonalának.

Amikor *Gulhi Soma* és *Rákosi Viktor* a Nemzeti Színház számára írtak darabot és a Nemzeti Színház ezt a darabot elfogadta: azt kellett gondolnom, hogy erre az előléptetésre közös vigjátékuk értékesebb, magasabbrendű tulajdonságaival szolgálták rá; hogy ezt a vigjátékot komolyabban becsúgygyal írták, mint az eddigieket.

Be kell vallanom, hogy ez a várakozásom nem teljesedett.

Értsük meg egymást: nálam *precieuse*-finnyasságról nem lehet szó. En nem a *Művelt társalgót* tartom a kezemben, amikor a Nemzeti Színház nívóját érzöm. Nem kívánom a vigjátékírótól, hogy válogassa meg minden szavát, hintse be arisztokratikus illatszerrel minden kifejezését. Nem úgy értelmezem a finomságot, hogy a vigjáték alakjai hűvös, kimért éleiket félig elharapott mosollyal, ékezen kicsiszolt jambusban mondják és feszesen lépjenek, mintha mentüetett járnának. Tőlem a legrakoncátlanabb jókedv is szabadon csaponghat; a legrasztkusabb prózát is gyönyörködtetve hallgatom; a humornak, a komikumnak minden neveltségét örömmel türom; a legdurvább kacagásra is harsány visszhangot adok.

De toleranciámnak, elnézésemnek, a drasztikusban való gyönyörködéseimnek föttétele van: az, hogy a vigjátékíró ne abszurdumokkal, ne a józan ész rovására akarjon mindenáron nevetetni; hogy a neveltség helyzeteket ne váratlanul és erőszakosan, ne hajuknál fogva, hanem jól bevezetve,

természetesen, neveltség jellemeiből vagy szükségszerűen neveltség világitásba kerülő alakokból állítsa elő; hogy a legmesszebb menő bohóság se menjen túl a valószínűség határán (mert ezen a határon túl a hansvurliád, a cirkuszi bohóc szélsőlegesen, ugránczó, buknevező komika kezdedik); hogy a leggroteszkebb, legmerészebben rajzolt alakban is igazi emberre ismerjünk (mert különben ott vagyunk a Paprika Jancsi-bódék figuráinál); hogy a legtarkább, legbolondabb jelenetek is a logikus motiválás vékony, láthatatlan, de rendkívül erős és összetartó fonálán függjenek; hogy ne tükön-bokron keresztül, féktelen és kiszámíthatatlan ugrások közt rohanjon a vigjáték, hanem úgy haladjon, mint a gyorsan ügöző négyes fogat: virgone, tüzes, de lépést tartó, fegyelmezett paripákkal.

Nem magasabb vigjátékot akarok, hanem *igazi* vigjátékot, élő emberekkel, akik komikusak, de nem lehetetlenek; mutatják a nézőt, de nem tudják, hogy ők mulatságosak; nem csinálnak virtust abból, hogy ők neveltség alakok.

Alapjában véve a legpajzánabb bohóság sem lehet kevésbé észszerű, mint a legkomolyabb dráma. A bohózat is csak akkor maradandó, ha tréfi, ötletei, torz-vonásai az életben, a valósgyökereznek.

Nem fogadom el a szerző melegségét, aki azzal védi magát: ne nyuljanak hozzám kritikai boncoló-késsel, hiszen én csak nevetetni akarok; én csak egy pár kellemes perccel akarok szerezni a szórakozni kívánóknak!

Bocsánat, szerző ur: nevetetni csak az tud igazán, aki komoly művésze a maga mulattató mesterségének. Nevetetni csak az tud igazán, aki komikus alakjaiban az életet tükrözi vissza; akinek a pszichológiájához kifogás nem fér; akivel emberismeret tanulok akkor is, amikor kacagvs

De menjünk tovább. A *Neue Freie Presse* maga is elismeri, hogy Széll Kálmán eddigi hűséges sáfárja volt a szabadelvű tradícióknak s mi hozzátehetjük, hogy ugy a néppárti, mint a tuzó agrárius törekvésekkel szemben a legridegebb kegyetlenséggel foglalt állást mindenkor. Miért tette ezt? Az osztrák újság megjegyzéséből azt kellene következtetni, hogy azért, mert Tisza Kálmán jótékonyan megakadályozta. De hát mivel? És mikor? Tudunkkal Tisza Kálmán az új korszak első percétől fogva barátságosan volt Széll Kálmánnal szemben s ebből titkot se csinált. Nem Széll Kálmán gyanakodott reá, hanem mintha ő skrupulizált volna Széll Kálmánnal szemben. Nem szerette a kuriai bíraskodást, fázott az összeférhetetlenségi törvény reviziójától, a nemzeti párt csatlakozásával szemben pedig eleinte gyanakvó volt s mindvégig ideges maradt. Ha Tisza Kálmán bármilyen irányban befolyásolhatta volna a miniszterelnököt, akkor Széll ezekben a kérdésekben számolt volna Tisza kivánságaival, amelyek majdnem követeléseknek is hangzottak. De Széll Kálmán nem számolt velük. Azt tette, amit a nemzet érdekében szükségesnek és jónak tartott.

Az osztrák újság s akik benne hisznek, sohasé félték tehát a szabadelvűséget. Amint Széll Kálmán nem azért ápolta rajongó hitelt eddig, mert Tisza Kálmán is ott volt a háta mögött, úgy ezentúl sem fog belőle engedni, noha Tisza Kálmán kibukott a parlamentből. Csunya insinüáció a miniszterelnökről féltetni, hogy nem őszinte rajongással szabadelvű, hanem két félyelő szemtelő való félelemből. Ha Széll Kálmánban hajlandóság volna, amint nincsen és nem is lesz, a szabadelvű eszmék elhanyagolására, akkor ugyan Tisza Kálmán nem gátolta volna benne, mint ahogy másban is hiába próbálta gátolni. S ha rajongó szabadelvű, amint hogy ismételtelen bebizonyította, hogy az, akkor meg nem fog ellankadni Tisza Kálmán nélkül sem. A miniszterelnök kétségtelenül sajnálja, hogy olyan történelmi erő fog hiányozni a parlamentből, mint Tisza Kálmán. Sajnáljuk mi is. És sajnálnia kell minden magyarnak, akinek van érzéke a törvényhozás nívója iránt. De a szabadelvűség szempontjából még Tisza Kálmán bukása sem fontos. Szilágyi Dezső meghalt, nem egy kis helyi felbuzdulás buktatta meg: — a szabadelvűség még nélküle se maradt árva. Mert a szabadelvűségre se Széll, se Szilágyi, se Tisza — arra az egész magyar nemzet vigyáz. Nem kell azt féltetni...

szórazokozom; akinek a bohóskodása minden kritikai mértéket megüt, minden kritikai ellenőrzést kiáll.

Kiseb kaliberű privát-színházakban sem fogadom el az életvezetés nélkül való vigjátékokat. De mikor a *Nemzeti Színház* nívójáról beszél, ezzel azt akarom mondani, hogy ebben a színházban, ahol a játékvilág túlnyomó része mesterek műveiből áll, akik nagy művészettel rajzolják az embert: kétszeresen feltűnő a felületi sietség, kétszeresen kirívó a művészi kidolgozás hiánya.

Kénytelen vagyok azzal vádolni a *Sasok* szerzőit, hogy a hatás-keresés olesó eszközeivel nem szakítottak, kerekébb, igazabb és művészebb alkotásra nem törekedtek, a mikor ezt a vigjátékot a Nemzeti Színház számára nyelbeültették.

A *Sasok*ban nem éppen új, de életrevaló, egészséges vigjátéki idea lappang: a féltékeny ember addig gyanusítja, addig gyötéri az ártatlan feleséget, amíg az asszony csakugyan megteszi azt, amivel sok ideig alaptalanul vádolták.

A mindennapi élet igazolja, hogy a zaklató féltékenység gyakran jár ilyen fordulattal. *Forrái Gábor* tehát, aki örökös gyanakvásával maga kergeti belé a feleségét, *Lemkét*, a hűtelenségbe: vigjátéki alakként elfogadhatók.

Már a mi a fordulat után jön: inkább banális tréfa, mint a férj jelleméből folyó igazság. Attól kezdve, hogy Lenke igazán megeszálja *Sas* Ferenczel, a dsentry-átvételt: *Forrái Gábor* nem féltékeny többé. Boldog, nyugodt, rendezetlenül bízik a feleségében. Ezt nem lehetjük el. A féltékeny ember gyanakvása örökké pislog. Meglehet, hogy mára gyanakszik, nem arra, akitől szarvakat kap, de gyanakszik.

Igaz, hogy *Forrái Gábor* rémségesen butának van festve. Ilyen buta frátertől kitelik, hogy akkor érzi magát legnyugodtabbnak, amikor leg-

A választások.

Budapest, október 4.

A választásokon megnyilatkozott nemzeti akarat diadalmasan lobogó zászlóval küldte vissza a parlamentbe a szabadelvűpártot. A jó barátok sőtét jóslásait, az ellenség kárörvendését nem igazolták az eredmények, mert ime, a szabadelvűpárt a régi hatalmas többséggel vonul be a képviselőházba, eklatáns bizonyítékul annak, hogy a nemzeti közvélemény ezentúl is a szabadelvűpárt kezében akarja látni az ország vezetését. A szabadelvűpárt e fényes sikerén érzett örömét megzavarja és méltán, több olyan politikusnak kibuktatása, akik diszei voltak a magyar parlamentnek. Első sorban természetesen *Tisza Kálmán*nak elestén sajnálkozik a közvélemény és nincs véleménykülönbség az iránt, hogy a nagyváradi szabadelvűpárt vezetőinek politikai lelkiismeretét terheli *Tisza Kálmán* bukása. Nagyváradon érzik ezt legjobban, bizonyosság rá az, hogy Bihar megye és Nagyvárád főispánja, amint tudósítónk már tegnap jelentette, benyújtotta lemondását a kormánynak. Megerősíteni látszik e hírnöket a félhivatalos *Magyar Nemzet* mai cikke, amely mélyen fájlalva a váradi meglepetést, ezeket írja:

Tisza bukása azonban mindenesetre helyi okokra vihető vissza és nem esatlódunk, ha azt egyesesen a nagyváradi szabadelvűpárt lanyhaságának, szervezetiellenességének és talán elbizakodottságának kell tulajdonítanunk, annyival inkább, mert ezt a lanyhaságotegész Bihar-megyéjében is tapasztaljuk. Mert különben el sem képzelhető és teljesen érthetetlen, hogy Tisza Kálmán Nagyváradon, a saját szülőföldjén, melynek buszkesége és igazi jöltövéje volt, ugyszólván az utolsó pillanatban, meglepetésszerűen eszerben hagyják. A tiszta választás pedig nem alkalmas arra, hogy a pártot vezetői, a politikai élet emberei a választókat elhanyagolják, pedig Nagyváradon, Biharban, úgy látszik, ez történt meg s ez bosszulta is meg magát. A választóközönség, amiódn megkapta a tiszta választás lehetőségét által az igazi politikai szabadságot, nagyon sok helyütt, így Biharban is, egyuttal kemény leckét kapott. Ennek az átmenetnek, úgy látszik, ez az ára, a „tandija”.

Tisza Kálmán, úgy mondják, rezignációval fogadta bukása hírt és őt is épp úgy meglepte, mint az ország közvéleményét, amely nem hitte, hogy a nagyváradi szabadelvűpárt eszerben hagyja Nagyvárad nagy szülöttét, aki oly bőkezűen hállalta meg mindenkor szülővárosának bizalmát. Egyébként a nagyváradi meglepetés nem fogja jelenteni *Tisza Kálmán* politikai pályájának befejezését. *Tisza Kálmán* vissza fog kerülni a képviselőházba és addig is elfoglalja helyét, mint a

jobbán esajlák. De ha valaki ennyire buta, akkor nem lehet annyira zsarnok, nem üldözhet egy asszonyt anyai energiával, mint *Forrái Gábor* a két első felvonásban. A butaságnak ez a foka közel jár a tunya, mindenbe belenyugvó hülyeséghez. Az ilyen buta ember ab ovo papushős. Nincs esze és bátorsága ahhoz, hogy féltékenyen lehessen és terrorizáljon.

Ad vocem: butaság. Az éppen a baj, hogy ebben a darabban sportot csinálnak a butaságból. Nemesak a főt említett fordulat után, hanem még inkább a fordulat előtt.

Ki fog azzal dicsékedni, hogy buta, ha csak nem Hanswurst, aki azt akarja, hogy a karzat röhögjön? Es *Forrái Gábor*, az építész-mérnök, mégis ezzel dicsékszik. Kétszer is mondja, mikor *Baba* Fülöp detektívtel szemben áll: ennek az embernek határozottan *butább* pófája van, mint nekem! (A féltékeny *Barthol* bezzeg azt tartja és hirdeti mgáról, hogy okos, ravasz ember.)

Elmegy a műegyetemre és információit kér a műegyetemi tanáستól: ki a legbutább technikus az összes technikusok közt? A műegyetemi tanács megmondja: *Bukits Julián*. *Forrái Gábor* fölfogadja rajzolóknak, hogy őrizze a feleségét. Ettől nem félt, mert buta. A detektívtől sem félt, mert az is buta. Ez helyes. De miért nem félt *Sas Ferenc*től sem, aki okos, erős, szép és elegáns férfi?

Bukits Julián szintén azzal dicsékszik az építész felesége előtt, hogy olyan buta technikus, mint ő, nincs a föld kerékén. S tényleg buta dolgokat eszelelszik. De néha úgy beszél, hogy egy briliáns szellemű ember sem jellemezhet okosabb, elmésőbb reflexiókkal.

Bukits szerelmes lesz a szép, üldözött asszonyra, akit a gondjaira bíztak. Ez természetes. Az is, hogy ez a buta és gyáva rajzoló csak ideális szerelmet táplál a szívében. Az is, hogy éppen úgy, sőt talán jobban félti az asszonyt,

dunántúli református egyház főgondnoka, a főrendházban.

A ma érkezett választási hírek nem hoztak meglepetést. *Bíró Lajos*nak *Gyöngyös-Pátdn* heves küzdelem után új sikerült megszereznie a képviselői mandátumot, míg egy másik hevesmegyei kerület *Samassa János*t, az egri érsek tosvér-öcsösét választotta meg szabadelvűpárti programmal. A *tiszaháti* kerületben a Kossuth-párt újra kivívta a győzelmet és *Uray Imre*, a függetlenségi párt e régi rokonszenves tagja újra visszakerült a képviselőházba. A mai napon csak *Hont* megye választott. *Ipolydányon* a néppárti *Zlinszky János* Majthényiekkel szövetségbe, erősen szorította *Ivánka Oszkár*t, de a szabadelvűpárt *imponáló többséggel győzött*. De elbukott az öreg *Ivánka Holczler János* ellenében, aki szintén szabadelvű párti.

A választásokról érkezett legújabb híreink a következők:

Aranyos-Medgyes. *Szentiványi Gyula* szabadelvű 719 szavazattöbbséggel választatott meg *Pásztor* szintén szabadelvűvel szemben.

Brassó. A központi választmány mind a két kerületben e hó 2-ikára tűzte ki a választást.

A **dícsádi** választásról írják nekünk *Zilahról* tegnapi kelettel: A le olyt választást nem a választók szavazata, hanem a fanatizált, lelligatott és lékevesztett, szavazati joggal nem bíró tömeg erőszakosságra döntötte el. Ezt mutatja az is, hogy ezuttal a választók alig husz százaléka veti részt a szavazásban (1906-ban nyolcvan százalék gyakorolta ebbeli jogát), miután a választást megelőző napokon fanatizáló és itató kortések járták be a kerület nagyszámú községeit, halálal és lallu felgyújtásával fenyegetőve ha szabadelvű választók Dícsádra jönek. Fenyegetőzsüket be is váltották, mert a választás előestéjén, valamint a választás napján a távoli községekből telvonuló választókat szétkergették, felvonulásukat megakadályozták s a szabadelvű választók egy részét bekerítették s magukkal vitték, kényszerítve őket, hogy az ellenzékre szavazzanak.

A terrorizmus erőszak hatását még növelte, hogy a rend tenntartására megjelent főszolgabíróra is rálöttek, ami a választókat végleg visszatartotta a székhelyre való bevonulástól.

Ilyen hallatlan erőszak s terrorizmus mellett karhatalom hiányában a választók nem gyakorolhatták jogukat, sőt azok a szabadelvű választók, akik mégis bejuthattak a választás színhelyére, a legnagyobb veszedelemben forogtak, úgy hogy nagyobb vérengzés elkerülésére az egyetlen mód a választás folytatásának besüntetése volt.

A szabadelvűpárt je ölte, *Sámel* Lázár, akivel szemben még az ellenzék sem kívánt harcba menni, látva a választót a elizgatott tömeg részéről fenyegető veszélyt, az elmaradhatlannak látszott véres összelütközés elkerülésére végtel visszalepet a jelöltségtől.

mint a férj. Ez nemesak természetes, ez nagyon komikus, kedves, mulatságos is.

De az már nem természetes, sőt nagyon erőszakolt, hogy ez a gyáva rajzoló térdre esik a férj előtt és harsogó páthosszal bevallja, hogy szereti a háziasasszonyt.

S még kevésbé természetes, hogy *Forrái Gábor* nem röpi ki az ajtón *Bukits Julián*t, hanem továbbra is maga mellett tartja, továbbra is őrizeti vele a feleségét. Ha féltékeny vaiuki: mindenkre féltékeny, akiről hiszi, vagy pláne pozitíve tudja, hogy szerelmes a feleségébe. *Bukits*ban a férj csak addig bízott, amíg föltette róla, hogy nem lesz szerelmes abba, akit őriz. Akármilyen buta is a technikus: a vallomás után úgy tűnik föl a férj előtt, mint vetélytárs. Es féltékeny ember a legeskeélyebb vetélytársat sem tärheti maga mellett.

Csupa ellentmondás. Ezek az emberek, akik hivalkodnak az ostobaságukkal, nagyon is elárulják, hogy csak komédiáznak velünk.

Forrái Gábor nemesak ostoba, hanem utálatos módon gyáva is. A férfiaságnak egy paránya sincs benne. Es Lenke, a szép asszony, hat esztendeig túri, hogy ez a silány és kiállhatatlan ember lépten-nyomon gyanusítsa, üldözze, kompromitálja. Olyan asszony, mint Lenke, az első felesztendőben vagy a faképnél hagyja vagy megcsalja ezt a cretint, akit tuneményes ostobaságn kívül még az a hiba is terhel, hogy az asszonyhoz képest meglehetősen koros.

Es ez az ember építész. Házakat épít. Vagyont szerez. Hihetetlen! Oszintén bevallom: egy kutya-ölt sem mernék építtetni vele. Az a rög-eszmé, hogy aki az intelligenciának ilyen alacsony fokán áll, még libapasztorinak sem alkalmas, nemhogy fővárosi építésznek. Es *Bukits Julián*ról, a rajzolóról, ugyanezt tartom.

A *Sasok*ban, a *Sas*-testvérekben különös dsentry-familiát rajzolnak a szerzők. Az adósság-

A választók elhatározták, hogy a választás ellen kérvénnyel és panaszszal, a bujtogatók ellen feljelentéssel fognak élni.

Mint e távirat jelzi, a diószadi választás még nincs befejezve; az ország legtöbb bíróságára vár a döntés joga. Lesz tehát még módunkban azzal a halálra terrorizmussal is foglalkozni, amely *Sámuel Lázár*-t, a szabadelvűpárt és szimpatikus, nagytehetségű tagját a visszalépésre kényszerítette.

Gyöngös-Pata. *Biró* Lajos szabadelvűpárti dr. *Várady* Károly és *Malatinszky* György Kossuth-pártiakal szemben 248 szótöbbséggel megválasztották.

Hódmező-Vásárhely. 2392 leadott szavazatból *Endrey* Gyula függetlenségi 1704, *Lápcsény* Adám szabadelvű 678, *Csizmadia* és *Várkonyi* szocialisták 10 szavazatot kaptak. *Endrey* abszolút többséggel győzött.

Ipolyáság. *Ivánka* Oszkár szabadelvű és *Zlinszky* János néppárti közt erős a küzdelem. Délben *Ivánka*-nak 407, *Zlinszky*-nek 116 szavazata volt. Több községből delután szavaznak. *Ivánka* győzelme biztos.

Ipolyáság. *Ivánka* Oszkár és *Zlinszky* néppárti közt erős a küzdelem. Delután 2 órakor *Ivánka*-nak 755, *Zlinszky*-nek 433 szavazata volt. A szavazás estig is eltarthat. *Ivánka* győzelme biztos.

Ipolyáság. *Ivánka* Oszkár szabadelvűt *Zlinszky* János néppártival szemben 273 szótöbbséggel megválasztották.

Jászberény. A félélvonalos *Magyar Távirati Irodának* a következő részleteket jelentik: *Török* Aladár választási elnök látván *Apponyi* legyőzhetetlen többségét, elhagyta a választási helyiséget. Távollétében *Almássy* helyettes elnök kijelentette *Bathó* pártelnöknek, hogy csak egy hajlandó *Apponyi*-t megválasztott képviselőnek kijelenteni, ha *pártja* nevében megígéri, hogy nem indítanak büntető eljárást *Török* Aladár ellen. *Bathó* megígéri, de a párt megtorlást akar. A királyi ügyészség különben hivatalból is megindítja a büntető eljárást. A szavazás folyamán jegyzőkönyvileg visszautasítottak 273 szavazatot, azonkívül visszautasítottak 130 *Apponyi*-párti választót a nélkül, hogy ezt felvették volna a jegyzőkönyvbe. *Almássy* Géza részére szavazatnélküli munkásokat és szolgákat szavaztattak le. *Apponyi* végre is azzal győzött, hogy a záróra alatt felhozott, körülbelül 50 szavazatnélküli *Almássy*-párti ember rosszul mondta be kiosztott nevét, úgy hogy az elnök kénytelen volt elutasítani őket. Így egy *Rácz* János nevű ember előbb a neki kiosztott nevet, aztán igazi nevét mondta be. A választás eredménye leirhatatlan lelkesedést keltett az *Apponyi*-párt táborában.

Jászberény. Gróf *Apponyi* Albert *Bathó* János pártelnöknek a következő táviratot küldte:

Úd a kitaró polgári erénynek, az erős népkarantnak, melynek győzelmét semmi sem bírja megfúszítani.

Apponyi Albert.

Kassa. *Beöthy* Ákóst képviselővé választották *Schwarz* szocialistának 22 szavazata ellen. *Beöthy* Ákos a mandátumot a városháza zsutolásig megteit

gal terheit ősi vagyont két testvér tisztázni akarja. Szerény jövedelmükből gazdálkodva élnek. Zsürokra járnak (ahol a tea és szandvics semmi se kerül), színházba járnak (a mások páholyába) kultiválják az adéltságot és lakásuk elegáns. De a fényes lakásban guiyáshust ebédnek ropogtat sok krumplival és gallerjúkat, manesettájukat a harmadik Sas (Barnabás nagybátyjuk) maga vasolja. Amíg a két fiatal Sas szigorú nemzetgazdasági elvek szerint él és egy garas adósságot sem eszínál: a vén Sas megrögzött korhely, aki unokafélesége disz-kardjait viszi a zálogházba, ha lumpolni akar.

A darabban a legkedvesebb rajz talán ez a garzon-familia lenne, ha ezt is több diskréciónal, több élethűséggel, több igazsággal írták volna meg. Részemről még nem láttam olyan előkelő származású desntry-családot, ahol adósságot ne eszínáltak volna. Nem láttam olyan nemes gavallér Budapesten, aki a kávéét maga pörkölte volna és maga főzött volna otthon guiyáshust ebédre. Olyat se láttam, aki a gallérját maga mosta és vasalta volna.

A társaszerzők vigjátékában vannak mulatságos, helyi-közzel kitünő ötletek, de a kidolgozás durva, a jellemrajz elsiotett, tele tulsággal és lehetetlenséggel, a párbeszéd sokszor lapos, kulínaris.

Még a téma jó. Nagyobb becsüvagygyal, több muvezselt értékes vigjátékok irhattak volna belőle.

A premiére közönsége teljes, sőt legutoljebbb jókaratával fogadta *Guthi* Somát és *Rákosi* Viktort, akik a Vigszínházból már régi, kedves ismerősök. Kacagott, ahol csak lehetett; épp oly kevéssé volt válogatós, mint maguk a szimpatikus szerzők. Es a felvonások végén — legmegergebben az első felvonás után — többször a lámpák elé szólította őket. Mind a kettő biztos tartással je-

nagytermében átvette. *Relay* Róbert, a szabadelvűpárt elnöke üdvözölte az új képviselőt, aki kijelentette, hogy jellemző a kormányra, hogy nem nyomja el az ellenzéki jelölteket. A helyzet e tekintetben 5 év alatt előnyösen megváltozott. Köszönetet mond a kassai szabadelvűpártnak és az ellenzéknek az egyetértő támogatásért és végül az erkélyről a nép éljenzései által gyakran megszakított beszédet intézett az alatt összegyűlt több ezer lönyi tömeghez.

Krassó. *Böszörményi* Sándor szabadelvűpártit választották meg *Ragályi* Lajos szintén szabadelvű ellenében.

Kápolna. Dr. *Samassa* János szabadelvűpárti *Kállay* Emanuel Kossuth-pártival szemben 634 szótöbbséggel megválasztották.

Korponán este 6 óráig *Holczér* János szabadelvűnek 1399, *Ivánka* Zsigmond szabadelvűnek 980 szavazata volt.

Korponán *Holczér* János szabadelvűt 416 szótöbbséggel megválasztották *Ivánka* Zsigmond ellenében.

Moór. Tegnap este, amidőn a választók *Bodajk*-ról *Moóra* visszajöttek egy *Szentiványi*-párti kocsirol kövekkel dobáltak a *Baross*-kocsikra. Az egyik kocsin egy választó kis leányát egy követ úgy halántékon dobta, hogy a szegény haldoklik. A csendörök hír szerint már elfogták a tettest.

Nagyvárad. *Barabás* Béla választóinak lakomáján *Keledi* József felköszöntötte *Szél* Kálmánt, mint a tiszta választások megteremtőjét. *Szokolay* Tamás indítványára *Szél* miniszterelnöknek üdvözölő táviratot küldtek.

Nagyvárad. *Barabás* Bélát a nagyváradai választókerület függetlenségi polgárai tudvalevőleg *Tisza* Kálmán ellenében Nagyvárad képviselőjének választották meg. *Barabás* a gyomai választókerület is megtsztele a mandátummal s *Barabás*-nak választani kellett a két kerület között. *Barabás* Béla ma levében tudatta *Szokolay* Tamással, a nagyváradai függetlenségi párt elnökével, hogy a gyomai mandátumról le fog mondani.

Nagy-Somkut. Dr. *Papp* József szabadelvűt választották meg 1442 szavazattal dr. *Bamberger* Béla szabadelvű 805 szavazata ellen.

Pinczehely. A néppárt vezetőségé vált igazgatásai folytán a választási elnök tudvalevőleg beszüntette a választást. *Szél* Kálmán, kit a történekről értesítettek, a következő választást küldte:

Pártvezetőség, Pinczehely. Bármily sajnós eset adta is elő magát, választás menetébe nem avatkozhatom, mert törvény nem engedi és így választás felfüggesztését innen elrendelni nem lehet, az esetet pártatlanul és sürgősen megvizsgálatom. A törvény előírja azokat az utakat és módokat, amelyek a választás alatt szenvedett sérelmeket orvosolhatják.

Szél.

Mint hogy a hangulat *Pinczehely*-en még mindig izgatott, a rend fenntartására katonaságot rendeltek ki.

lent meg a nemzeti szinpadon, ahol most jártak először.

A szereplők nagyon kedvesek és buzgók voltak. *Nadály* csaknem karakter-festést adott *Forrai* Gábor alakjában, pedig evidens, hogy ez a *Forrai* nem a féltékeny ember, hanem csak egy ügyes komédiás, aki a féltékeny játszsza, hogy megkacagtasson bennünket. *Lányey* Ilika még a bohózat forgószelében is megőrizte diskréciónját, finom természetességét. De mérsékletéből is kiteszett a szép asszony erős, tüzes temperamentuma. Látva ezt a hő vért, erős, energikus asszonyt, aki egy ismeretlen gavallér-átlett (a későbbi szeretőjét) a tulajdon garzon-lakásán von felelősségre: még kevésbé értettük, hogy ilyen nő hogy maradhatott hat évig kifogástalan a megtestesült hülyeség oldalán; hogy maradhatott egyáltalán nála?

Ujházi ragyogó humora, sugárzó kedvessége deliciája volt az egész háznak. Pedig ez a Sas Barnabás csunya smarotzer, aki arany-markolatu kardokat lov a öcsesétől, hogy zálogba tegye és még a zálogcédulákat is eladja. Könyvelmésége a beestelenség határára jár és moral insanityba esap át. De *Ujházinak* mindent megboesátunk.

Rózsahegy-i adta *Bukits* Juliánt erős, természetes, nagyon hatásos komikumával; *Zilah* és *Császár* a Sas-testvéreket, a takarékos és gazdálkodó desntry-fükat; *Mészáros* Gizella egy selypítő kis kokottot, aki színész nő akar lenni; *Voros* Ferike egy érzékeny szobalányt, aki mindjárt eszókolódik és sir; *Latabár* a *Sohase* halunk megasztaltársaság elnökét.

A Maxi-fiut, aki beáll önkéntes groomnak a gazdálkodó desntry urakhoz, bátran, ügyesen, igazi bravurral játszotta a kis *Gáloei*. Ki tudja, mi lesz még ebből a gyerekből, ha megnő?

Pétervásár. Gróf *Kelegvich* Gyula szabadelvű *Komáromy* István néppártival és *Pelczéder* Agoston szocialistával szemben 860 szótöbbséggel megválasztották.

Poroszló. *Malatinszky* György Kossuth-párti 139 szótöbbséggel képviselővé választották.

Szalkán *Jakabffy* István szabadelvűnek este 6-ig 885, *Konkoly* Sándor szabadelvűnek 613 szavazata volt. *Jakabffy* megválasztása valószínű. A szavazás éjjeligi tart.

Szent-Gotthárdról táviratozzák: *Szél* Kálmán miniszterelnöknek, akit óriás lelkesedéssel kiállítottak ki képviselőnek egyhangulag, a következő levél kíséretében küldték el a mandátumot:

Nagyméltóságú miniszterelnök ur! Kegyelmes urunk! A szent-gotthárdi választókerület nagyméltóságodat a mai napon a folyó évi október havának 24-ikére összehívott országgyűlés tartamára öltélen bizalommal pártkülönbség nélkül egyhangulag képviselőjévé választotta. Amidőn ennek igazolásul a jegyzőkönyvet nagyméltóságodnak megbízólevél gyanánt átnyújtani szerencsénk van szent áhitattal kérjük az isent, ki nagyméltóságodnak nagyraötör, gazdag eszt, pártatlan szellemi elsőséget és beszületes leiket adott, hogy áldja s tartsa meg nagyméltóságodat hosszú, igen hosszú időn át folyton a férfias tetterteltségében, hogy ekképp szerelti hazánkat áldásos alkotásaival oly boldogga tehessen, mint amineknek tenni kívánja. *Szent-Gotthárd*, 1901. október 2. Mély tisztelettel *Szűcs* István választási elnök, *Cseley* József választási jegyző.

Temesvár. Abból az alkalmából hogy Temesvár városa báró *Fejérváry* Géza honvédelmi minisztert újra képviselővé választotta, báró *Fejérváry* a következő sürgőnyt küldötte *Plausich* pártelnökhöz:

Nagy örömmel vettem *Jeszenszky* Béla választási elnök sürgőnyét, melyben Temesvár város kir. város országgyűlési képviselőjévé fördönt megválasztásomat tudatni szives volt. Töredjénagságod, mint a temesvári szabadelvűpárt elnöke, legbensőbb nálás köszönetemet azon reám nézve fölötte megtsztele bizalomért és azon, szívélyes érzelmeért, melyekkel megajándékoznai most is kegyesek vo tak és kérem mélyen érzett köszönetemet a pártnak tolmácsolni. Mindenkor szerencsémnek tartom, hogy Temesvár szabad királyi várost, melyhez most már több mint öt év óta oly közeli szívélyes kötelekek fűznek az országgyűlésen továbbra is képviselnetem.

Turóc-Szent-Mártonból írják a *Magyar Távirati Irodának*: A tót nemzetiségi pártnak szucsányi és stubnyai veresége nagy ekeseredést szült a nemzetiségi sajtó és a kortesek által fanatizált túrozi tököknél. A Szucsányról hazatérő *Beniczky* Kálmán alispánt és *Dugovich* Titusz megyei főszámvévőt *Prienopa* falunál meglesték és kőveket hajgáltak rájuk, amelyek egyike fején találta az alispánt, amire *Dugovich* a merénylők közé löt, akik ép lövel megmenekültek. *Ujhelyi* Attila főtisztogatónak a választást követő éjjel bevették túri portájának az ablakait. *Turóc-Szent-Mártonban* egész sora az asszonyoknak és szuhancoknak várta a hazatérő szabadelvűpárti választókat és köveket dobáltak a kocsiakra és *Gálanda* Samu királyi közjegyzőt fején találták. De azért egyre-másra tesznek följelentést a nemzetiségi vezetők a megyei tisztviselők ellen, akiket a nép előt megfúsztatnak.

Vácon és **Fülöpsszálláson** pótválasztás lesz. *Beniczky* Lajos alispán október hónap 7-ikére hivta össze a vármegye központi választmányát, hogy az új választásra határmapot tüzzön ki. Ertesülésünk szerint a pótlólagos választás október hónap 17-én lesz mind a két helyen.

A margittai választás.

Szatmári Mór, a kiváló publicista a következő nyilatkozat közlésére kért el bennünket:

Egyik nagyváradai lapban olvason a *Beöthy* László tóispán urnak a *Magyar Távirati Iroda* által is kiadott nyilatkozatát arról, hogy *Orley* Kálmán leveleiről nemmit sem tud; hogy ez csak fogalmazvány lehet és hogy *Orley* Kálmán ur van hivatra e levélről körülményes felnyogostást adm. Kijelentem ezzel szemben, hogy a botrányos levél eredetije kezemben van. Ez nem fogalmazvány, hanem egy tel esen bejelezett sajtóközlemény ir és aláírt, sőt borítékba zárt és *Beöthy* László tóispán ur nevére címzett levél. Az lehet, sőt valószínű is, hogy ez a levél a tóispán ur kezéhez nem jutott.

Amde *Orley* ur a többi közt ezt írja levelében: „Nagyon kérek, hogy szives a mult levelemben kért 2000 forintot Sz. (?) utján megszerezni.” Ez tehát azt bizonyítja, hogy ez ugyaneben a tárgyban a másodikk levél.

A tóispán ur nem szól arról, hogy az első levélről se tudna semmit. Az első levélét tehát megkapta. Ez elég. Sőt ahhoz az okeszerű magyarázathoz vezet, hogy miért vált leiesegesse a másodikk levélnek a tóispán ur kezéhez való utatása. Vajon nem-e azért mert az első levélnek idősözben lozanatja volt? A sürgésteit tartalmazó másodikk levél alkalmasint e miatt vált tárgyatlanná. Hisz a ketes forint kijejezetlen a siker biztosítására kellett. Nos, a siker megvan, amiből vice-versa önként következik, hogy a 2000

forint már a két bűnjes sürgelől levél expedálása előtt szerencsésen megérkezett.

Kétségtelen, hogy a levélről csakugyan Orley ur van hivatalos körülményes felvilágosítást adni, de az első levélre nézve a főispán ur erre vele együttesen van hivatalos.

Azokban, úgy látszik, hiába vannak az urak erre hivatalos, Orley Kálmán urnak ez nem áll érdekében és csakugyan immár napok óta óvakodik a felvilágosításoktól. Hallom ugyan, hogy a maga részéről kieszt kortesfogást emleget. Nem akarok komoly dologban vicceini; már pedig efféle beszédre nem lehet józan eméjű embernek komolyan reflektálni. Hanem arra mégis kíváncsi vagyok, hogyan akart ezzel a kortesfogással nekem ártani?

De a bűnjes levél, kapcsolatban azokkal az okmányos adatokkal, melyek erre vonatkozóan már kezeimben vannak, a Btk. 185. §-ába ütköző büntető cselekmény fennforgására alapos gyanuokat tartalmaz. Ennél fogva a levél egy részéről a Bp. 1. §. szerinti való büntető eljárásnak folyamathatóságát, más részéről pedig az 1889. XV. t. c. §. 2. pontja értelmében a mandátum megsemmisítése iránt való eljárást involválja. E két irányú eljárás folyamán Orley Kálmán ur kénytelen lesz körülményes felvilágosítást adni, mely ki fog terjedni arra is, hogy ki legyen ez az Sz., akitől a 2000 irt megszerzését sürgette. Ez a vizsgálat azután mindkét levélre ki fog terjedni s így a főispán urnak is alkalmá lesz arra, hogy az első levélről maga is körülményes felvilágosítást adhasson.

Budapest, 1901. október 4-én.

Szatmári Mór.

A választások mérlege.

Az eddig eldölt választásokról a következő mérleget adjuk:

Megválasztottak:

253 szabadlevélűt,
11 pártönkivülűt,
72 Kossuth-pártút,
10 Ugron-pártút,
20 néppártút,
5 nemzetiségűt,
1 demokratát.

Pótválasztás lesz 19 kerületben.

Felfüggesztett vagy elhalasztott választás 4.

A többi választás részint befejezetlen, részint ismeretlen.

Az összehasonlítás megkönnyítése céljából közöljük a múlt általános képviselőválasztások eredményét: Az 1896. évi október hó 28-tól november 6-áig tartott országgyűlési képviselőválasztások alkalmával megválasztottak:

Szabadlevélpárti jelölt	283
Kossuth-párti	50
Nemzeti-párti	31
Néppárti	20
Ugron-párti	10
Pártönkivülű	13
Kettős kerület	6
Összesen	413

Megjegyzendő, hogy kettős kerületek közül ötben: (Csacza és Miskolcz: Lánosz Leó; Halas és Balassa-Gyarmat: Latkóczy Imre; Abrudbánya és Eger: Lukács László; Kaposvár és Ó-Buda: Vörös László; Békés-Csaba és Zólyom: Zsitinszky Mihály) szabadlevélpárti jelölt választottak, úgy hogy összesen 288 kerület választott szabadlevélpárti jelöltet. A hatodik kettős kerületben (Garbócz-Bogdány és Pétervásár) gróf Karolyi Sándor választott meg nemzeti-párti programmal.

A 283 szabadlevél képviselő közül 120 uj képviselő volt.

A képviselőház uj tagjai.

Az uj képviselőháznak a következő uj tagjai lesznek eddigéig, akiknek a múlt ciklusban nem volt mandátumuk:

Szabadlevélpártiak:

André Gyula (Zircz).
Baghy Béla (Kunszentmárton).
Ballagi Géza (Óasz-Liszka).
Bartal Aurél (Dunaszerdahely).
Baross Jusztin (Trencsén).
Bánhidly Antal (Kisjenő).
Gróf Bethlen Sándor (Mezőség).
Boncza Miklós (Töröczkő).
Borbély György (Törökzentmiklós).
Bornemissza Lajos (Hétnárs).
Botka Béla (Ózora).
Böszörményi Sándor (Gyöngyös-Pata).
Bujanovich Gyula (Bártia).
Gróf Csekonyes Gyula (Zombolya).
Csörgheő Gyula (Nagy-Bittse).
Daróczy Aladár (Sásd).
Dessewffy Emil (Szempoz).
Drakulics Pál (Zombor).
Egenhoffer József (N.-Óosa).
Ehén Gyula (Szombathely).

Erreth János (Pécs).
Farkas Abraham (Rimaszombat).
Fajér Antal (Csik-Karozfalva).
Gorove László (Végyvár).
Dr. Günter Antal (Magyar-Óvár).
Gróf Hadik-Barkóczy Endre (N.-Szt.-Mihály).
Gróf Hadik János (Szin).
Hammersberg László (Garbócz-Bogdány).
Hámory Nándor (Vizakna).
Hayán Imre (Várna).
Heinec Hugó (Selmezbánya).
Hertelendy László (Lőcsé).
Holczér János (Korpona).
Hollaky Imre (Körösbánya).
Horánszky Lajos (Veszprém).
Báró Inkey József (Csurgó).
Károlyi Antal (Muraszombat).
Keglevich Gyula (Pétervásár).
Kende Péter (Ungvár).
Köröskényi Elek (Szobráncz).
Dr. Krecsmárk János (Szarvas).
Lendl Adolf (Rékás).
Maróthy László (Kis-Czell).
Nász Gyula (Szepes-Szombat).
Novák József (Szegvár).
Papp József (Nagy-Somkut).
Pattyánszky Elek (Lugos).
Petricevich Horváth Arthur (Szászsebes).
Pintér Sándor (Szécsény).
Rabár Endre (Nagybereczna).
Báró Révay Gyula (Szucsány).
Révai Mór (Szék).
Rónay Ernő (Nagyszentmiklós).
Rónay János (Lóvri).
Rubinek Gyula (Uj-Arad).
Salacz Gyula (Arad).
Salamon Géza (Ó-Lubló).
Samassa János (Kápolna).
Sándor Pál (Budapest V).
Soltész Nagy Kálmán (Miskolcz I).
Szemere Miklós (Tasnád).
Szombathy György (Jószászhely).
Gróf Teleky Gyula (Ökörmező).
Tormay Károly (Baranya-Szt.-Lőrincz).
Vásárhelyi László (Pécska).

Kossuth-párti függetlenségek.

Fabó Mihály (Halas).
Bernáth József (Tenke).
Bakonyi Samu (Debreczen II. ker.).
Barta Ferenc (Belényes).
Benedek János (Hajdu-Böszörmény).
Bencs László (Nvirégváza).
Bizony Akos (Miskolcz II.).
Chernel Gyula (Nagy-Atád).
Eötvös Bálint (Vaál).
Egry Dezső (Pécsvárad).
Gábányi Miklós (Diósd).
Gál Sándor (Nyárad-Szereda).
Hegedüs Károly (Ráczkeve).
Dr. Horváth Gyula (Csákvár).
Hilbert Károly (Győr).
Jékely Zsigmond (Mátészalka).
Kaposty Jeno (Lengyeltó).
Kacsovics Géza (Szil).
Kecskeméti Ferenc (Békés).
Krasznay Ferenc (Dunapatai).
Koller Tivadar (Rácz-A más).
Kovács Gyula (Hajdu-Szoboszló).
Lengyel Zoltán (Zilah).
Makkai Zsigmond (Akosfalva).
Malatinszky György (Poroszló).
Papp Zoltán (Tiszalök).
Pozsgay Miklós (Duna-Kezel).
Rákosi Viktor (Hajdu-Nánás).
Reich Aladár (Baja).
Szabó Kálmán (Siklós).
Szalay László (Szikszó).
Dr. Sebess Dénes (Marosvásárhely I).
Veress József (Oroszáza).
Vertán Endre (Torda).

Ugron-pártiak.

Eitner Zsigmond (Zala-Szt.-Gróth).
Hellebronth Béla (Nagyfüged).
Hortoványi József (Galántha).
Lovász Márton (Ó-Kanizsa).
Szedlerkényi Nándor (Eger).

Néppártiak.

Abaffy Edmund (Alsó-Kubin).
Csernoch János (Szakoleza).
Báró Gagern Miksa (Gagócz).
Dr. Kovács Pál (Ersekujvár).
Simonffy Szemadam Sándor (Német-Ujvár).
Gróf Wileczek Frigyes (Alsó-Lendva).
Zboray Miklós (Mareczali).

Pártönkivüliek:

Artim Mihály (Zboró).
Béthy Akos (Kassa).
Eitel Adolf (Szent-Agota, szász programmal).
Dr. Vaszonyi Vilmos függetlenségi demokrata (Budapest, VI).
Dr. Várady Károly pártönkivülű függetlenségi (Görgő).

Nemzetiségiek:

Kollár Márton (Nagyszombat).
Pavlovics Ljubomir (Török-Becse).
Ruzsák János (Liptó-Szent Miklós).
Vasak János (Verbó).
Veszelyszky (Szencz).

Kimaradt képviselők.

Abrányi Kornél, ifj. (Lengyeltóti) sz.
Antal Pál (Siklós) sz.
Aidinger János (Pécs) sz.
Arányi Miksa (Lubló) sz.
Babits József (Zombolya) sz.
Bezerédy István (Ó-Kanizsa) sz.
Gróf Berchtold Adalbert (Füleke) sz.
Bornemissza A. (Bártia) sz.
Craus József (Ersekujvár) sz.
Csókán János (Naszód) sz.
Dániel Márton (Erzsébetváros) sz.
Darvas Béla (Szikszó) sz.
Gróf Degenfeld Lajos (Losonc) sz.
Dósa Endre (Teke) sz.
Egyedli Artur (Csikszereda) sz.
Emmer Kornél (Vágvecse) sz.
Engelmayer József (Lőcsé) sz.
Farkab István (Selmezbánya) sz.
Földváry Mihály (Duna-Pataj) sz.
Földváry Miklós (Ráozkeve) sz.
Frdáczky Timót (Szencz) sz.
Gajári Ödön (Belényes) sz.
Gencsy Albert (Nyirbátor) Kp.
Geréb Béla (Marosvásárhely) sz.
György Elek (K.-Czell) Kp.
Hajdu József (K.-Szt.-Márton) sz.
Harsányi József (Görgő) sz.
Hegedüs Béla (N.-Berezna) sz.
Ivánovics Iván (Kulpa) sz.
Jágics József (Mohács) sz.
Janicsary Sándor (T.-Rékás) sz.
Kálosay Alán (Székesfejérvár) Up.
Kapdéb Ferenc (Ujarad) sz.
Kardos Kálmán (Pécsvárad) sz.
Báró Kemény Géza (Sz.-Ujvár) sz.
Kola János (Debreczen) sz.
Kolosvári Kiss István (Halas) Kp.
Korniss Ferenc (T.-Lök) sz.
Kovácsy Sándor (Tasnád) sz.
Kozma László (Verbász) sz.
Közeghy Sándor (Girált) sz.
Kubinyi Arpád (Alsó-Kubin) sz.
Király Ferenc (Debreczen II.) sz.
Kulmann János (Szepes-Szombat) sz.
Lakatos Miklós függ. (Szin) Kp.
Láng Lajos (Nagybánya) sz.
Légrády Károly (Akosfalva) sz.
Lehoczky Antal (Szucsán) sz.
Makfalvy Géza (Szil) sz.
Magyar-Kossa Géza (Török-Szent-Miklós) sz.
Major Ferenc (Szombathely) np.
Márkus József (Jákófalva) sz.
Maléter Zoltán (Szék) sz.
Mezei Mór (Budapest V.) sz.
Mészöly Pál (S.-Vásárhely) np.
Meskó László (Békés) sz.
Molnár Béla (Ó-Liszka) sz.
Molnár Lajos (Szegvár) Kp.
Gróf Nákó Kálmán (N.-Szt.-Miklós) sz.
Ország Sándor (Budapest III.) sz.
Papp Sámuel (Torda) sz.
Páder Rezső (Lővő) np.
Plósz Sándor (Baja) sz.
Polgár Béla (Baán) sz.
Polónyi Géza (H.-Szoboszló) Up.
Psik Lajos (Nagy-Atád) sz.
Radocza János (Budapest VI.) sz.
Rakovszky Géza (Trencsén) sz.
Ráth Péter (Csacza) sz.
Rosenberg Gyula (Németujvár) sz.
Rosival István (Várna) sz.
Rohonczy Gedeon (Török-Becse) sz.
Reiter József (Magyar-Óvár) sz.
Rudnyánszky Béla (Galgóc) sz.
Szabó Imre (Veszprém) sz.
Szechenyi József (Zombor) sz.
Szluy Pongrácz (Sásd) sz.
Szentiványi Kálmán (Nyárad-Szereda) sz.
Szalay Gyula (H.-Böszörmény) sz.
Gróf Sztáray Gábor (Ungvár) sz.
Samuel Lázár (Diósd) sz.
Schmidt Gyula (Eperies) sz.
Szalay Károly (Csurgó) Kp.
Gróf Szechenyi Tivadar (Muraszombat).
Sinnycy-Merse Pál (Héthárs) sz.
Sulyovszky Géza (Verbó).
Tagányi Sándor (Jószászhely) sz.
Takácsy Sándor (Világos) sz.
Tusza Kálmán (Nagyvarad) sz.
Gróf Thoroczkay Miklós (Töröczkő) sz.
Tomesányi László (Szobráncz) sz.
Tolnay Lajos (Budapest IX.) sz.
Török Gyula (Rimaszombat).
Várady Gábor (Zilah) sz.
Várossy Gyula (Csik-Karozfalva) Up.
Vargies Imre (Végyvár) sz.
Vörösmarty Béla (Zsambokrót) sz.
Wächter Henrik (N.-Szeben) sz.
Zay Miklós (Oroszáza) sz.
Zámory Béla (Ocsa) sz.
Zeyk Gábor (Vizakna) sz.
Gróf Zichy Jakab (Göncz) sz.
Zmertich Iván (Szencz) sz.
Zsigárdy Gyula (Gánta) sz.

A fumei választás.

A fumei autonóm-párt végrehajtó bizottsága ma távirati uton megküldte a lapoknak, köztük nekünk is, Zanella Rikárdnak gróf Batthyány Lajos ellenjelöltjének programbeszédét, előbeocsátva, hogy az három ezer ember előtt mondatott el ma este a városi színházban. A hosszú beszéd kiejtje, hogy Fiumének Magyarországhoz való tartozása nem hódításnak eredménye, hanem a fumeieknek óhajátásból származott, ő tehát

összintezéssel ragaszkodik a magyar néphez és tántoríthatatlan híve a magyar állam felsőbbségének, de követeli egyúttal Fiume jogainak tiszteletben tartását. Hangsúlyozta, hogy ő mindig olasz nemzetiségű, hű magyar állampolgár volt és sohasem gondolt szeparatistákus törekvésekre.

Félhivatalos hang a választásokról.

Egy félhivatalos távirat szerint a *Pol. Corr.* Budapestről a következő sugalmazott táviratot küldi:

A szabadelpvűpárt nagy győzelmet aratott és a választások eredménye teljesen eloszlatta azt az aggodalmat, hogy a kuriai bíraskodásról szóló törvény következményeit a szabadelpvűpárt fogja megsínyleni. Különösen szemére vetették Széll Kálmán miniszterelnöknek, hogy „hoidlívag-politika” üz, hogy az új törvény, amelynek létrejötte főleg neki köszönhető, a kormánypártot minden fegyverétől megfosztja és felszabadítja a demagóg izgatást és a felekezeti agitációt. Ezzel a szemrehányással a legvehemens módon támadták a miniszterelnököt. Annál nagyobb meglepéssel hivatkozhatik most a kormányelnök a választások eredményére. Ami különösen a néppártot illeti, általános volt a hiedelem, hogy ez a párt aggasztóan meg fog növekedni. Ez teljesen alaptalannak bizonyult. A néppártnak népszarban hangzó neve ellenére tudvalévőleg mágnáskörökben voltak legkiválóbb támaszai és tudjuk, hogy választási sikereit leginkább annak a támogatásnak köszönheti, amelyben a jónemesség köreiben részesült. Nyílt titok, hogy Széll Kálmán erkölcsi befolyásának köszönhető, hogy a néppártnak sok arisztokrata híve felismerte e párt terjeszkedésének aggasztó következményeit és elfordult tőle, sőt egyik-másik határozottan állást is foglalt a klerikalizmus ellen. Nem kis nehézségeket okoztak a közigazgatási hivatalnokoknak a választási mozgalomban való magartatásáról szóló új rendelkezések. A belügyminisztérium ügyeiri intéző miniszterelnök e tekintetben is számolt a teljesen megváltozott helyzettel. Számos utasításban pontosan precizozta és körülírta az új törvény rendelkezéseinek jelentőségét. Különösen eloszlatta azt a hivatalnokkörökben lemerült féltékenységet, hogy az új törvény a hivatalnokokat ugyszólván megfosztja politikai jogaitól, holtit tényleg csak azt tiltja meg nekik, hogy mint pártvezetők vezetői működjenek, nem pedig azt, hogy választójogukat gyakorolják és a választási mozgalomban résztvegyenek. Azokat az eszközöket, amelyeket a kormánypárt a mostani választásokon nélkülözött, a párt vezérének megkezdte, intenzív működése pótolja. Hogy a párt mégis helyenként vereséget szenvedett, annak nagyrészt merőben személyi és helyi természetű okai voltak, mint Nagyváradon, Győrött, Nagybányán láttuk. Habár a pártot ilyenformán nem egy érzékeny veszteség érte, diadala mégis nagy és jelentőségteljes. És ennek a diadalnak annál is inkább örülnek, mert azt az elveiben rejlt erőnek, tajjai politikai munkádkodásának és vezéré, Széll Kálmán ernyedetlen, táradhatatlanságában bámulatramító tevékenységének köszönheti.

KÜLFÖLD.

Az ausztriai helyzet. Az új Reichsrath összehívásának közeledtével a csehek ismét a kormányval szemben követendő taktikáról tanácskoznak. A *Czasnak* az a javaslata, hogy a költségvetési vitát minél rövidebbre fogják, csak a *Narodni Listyben* talál ellenmondásra, amely azt mondja, hogy a cseheknek sem nem kötelezősögek, sem okuk nincs arra, hogy Koerber urnak megkönnyebbítsék a munkáját. A *Hlas Naroda* azonban kimondja, hogy a könnyelmű időpazarlás végzetessé válhatnék a monarchiára nézve, amely nagy feladatok előtt áll.

Bécs, október 4.

A konzervatív nagybirtokosság ma megjelent választási kiáltványa hangsúlyozza, hogy e párt képviselői mindig törekedni fognak, hogy a cseh királyság integritásának elvén belől és a monarchiához tartozandóságának fenntartása mellett az ország két néptörzsének a nyelvi és nemzeti viszonyokat szabályozó meggyezését előmozdítsák, ha ezáltal megóvatják a két néptörzs egyenjóságát és a nemzeti béke, de a legnagyobb határozottsággal ellene fognak szegülni az egyoldalú nemzeti törekvéseknek, melyek a közrendet, vagy éppen a függetlenséget és hatalmi állást veszélyeztethetnék. A választási kiáltvány ezután bejelenti a létrejött választási kompromisszumot és hangsúlyozza, hogy az ebből folyó változás csak akkor tekinthető a mostani viszonyok javulásának, ha az a tartalomgyűlési választási rend törvényes módosítása által állandóan biztosítottatik.

Bécs, október 4.

Tirol, Dalmácia, Görz-Gradiska és Isztria tartománygyűlést, amelyeknek törvényhozási szaka ebben az évben lejár, eloszlatták. Az új választásokat november és december havában ejtik meg.

A római egyezmény. Legutóbbi számunkban hírül adtuk, hogy az osztrák-magyar külügyminisztérium és az olasz kormány közt megegyezés jött létre a San-Girolamo kollégium ügyében s ennek során gróf Coroini-Cronberg Rudolf vatikáni követéségi titkár bizott meg az intézet

ideiglenes igazgatásának átvételével, az olasz biztos pedig visszahivatott. Főmádon volt igazgató, hír szerint, helyettes rektorrá nevezették ki, ami egy római táviratunk szerint nagy feltűnést kelt. Az olasz kormányhoz közelálló sajtó megcáfolja a kinevezésről szóló hírt. A dalmaták nyilatkoztakban tiltakoznak az olasz kormány és Ausztria-Magyarország között létrejött megállapodás ellen, mint amely arculecsapása a civilizált népek legszentebb jogainak.

A bajor miniszterelnök a német vámtarifáról. Müncheni táviratok jelentik, hogy a bajor képviselőházban egy interpelláció kapcsán mélyreható vita indult meg a német vámtarifa körül s ennek során egy miniszterelnök, mint a pénzügyminiszter is kifejtette a kormány álláspontját az új német vámtarifa tárgyában.

Craileheim, a bajor kormány elnöke, hangsúlyozta, hogy a miniszterium figyelmét élénken foglalkoztatja a mezőgazdaság sanyaru helyzetének javítása s azért erősebb vámvédelmet tart szükségesnek. A mezőgazdasági vámközelemelésének azonban korlátot szab az a szempont, hogy *tekinettel kell lenni a fogyasztók összességére és arra, hogy hosszú határidőre szóló kereskedelmi szerződéseket lehessen kötni.*

Nyilvánvaló ebből, hogy a bajor miniszterelnök is jogosnak ismeri el a magyar kormány álláspontját s most már valószínű, hogy a német birodalmi kormány sem fog oly mereven elzárkózni az engedményektől.

A francia kongregációk. E hó kezdetével letelt az a határidő, melyet az új francia kongregációs törvény a szerzetesrendeknek a végre enged, hogy állami autorizációt folytassanak. Eddig a női szerzetesrendek majdnem valamennyien, a férfirendeknek pedig háromnegyedrészre kérte az autorizációt. A nagyobb rendek közül az asszumpcionisták, a benecsek, a kapucinusok, a karmeliták és a jezsuiták kívándorolnak. *Wight* és *Jersey* szigetek, ahová a szerzetesrendek költözni szándékoztak, már intézkedéseket tettek az invázió ellen. Jersey törvényhozása törvényt szavazott meg, mely szerint hat tagnál nagyobb idegen szerzetesrendek nem telephetnek meg a szigeten. A francia bíróságoknak e hó 8-ikán kellene az eljárást megindítani ama kongregációk ellen, amelyek addig nem vetették magukat alá a törvényeknek. Ugy látszik különben, hogy a rendőri bíróságok eljárására nem lesz szükség, mert azok a kongregációk, melyek nem akartak folyamodni a Franciaországban való tartózkodás megengedéseért, vagy szétoszlottak vagy már elhagyták Franciaországot. A bíróságoknak e szerint csak e kongregációk vagyonának felszámolása tekintetében kell majd a törvény végrehajtásáról gondoskodniok.

A délafrikai háború. Az angolok már ismét azzal biztatják magukat, hogy a boerok ellenállása váratlanul annyira gyöngült, hogy a hadjárat gyors befejezése várható s hozzátesszik, hogy a hadügyi kormány nem is küld újabb haderet Délafrikába. Ez az utóbbi mondat megtele a valósággnak. *Brodrick* hadügyminiszter valóban nem igen küld újabb csapatokat a határra — mert nincs honnan s ez éppen egyik oka a Kitchenerrel való kétkelendőségeknek. Ami azonban a háború gyors befejezését illeti, az most, az italai, presztoni és más vereségek után kevésbé várható, mint valaha. Némely kormánylap sürgeti ugyan a gyors befejezést a terrorizmus utján, de ettől nemcsak az angol nemzet többsége, hanem a kormány maga is irtózik. A *Daily News* e sürgetésekre így reflektál: „Avagy minden hollandus számára egy-egy bitófát állítsunk? Es Lord Kitchener kiérdemelje a Délafrikai Atilla nevet? A háború befejezésének egyetlen módja, mondja az idézett liberális lap, az okosság és a szelidség.”

London, október 4.

A ma közzétett hivatalos veszteség-lajstrom szerint *Kekewich* ezredes a boerokkal vívott legutóbbi harcban súlyosan megsebesült, de állapota javulófélben van.

London, október 4.

A *Daily Chronicle* állítólag jó forrásból arról értesül, hogy angol körökben a boerok ellenlő képességének hirtelen való megtörsére és ennek következtében a háború gyors befejezésére számítanak. Ez okból nem szándékoznak újabb erősítéseket küldeni, kivéve azt a legénységet, amely az elesettek és betegségek következtében meghaltak pótlására szükséges.

London, október 4.

Durbani jelentések szerint Transvaalnak a Zulu-föld és Natál közé benyúló vidékéről először *Botha* boer vezér súlyos vereséget okozott az angoloknak. Elugratta a zulu-natáli határt védelmező Preszton és Itala várakat és megverte a várak fömentésére siető Bruce-Hamilton angol tábornok csapatát. Ez az utóbbi

ütközet a várak elfoglalását követő napon Melmouth-tól délre folyt le. Az angol tábornok későn jött arra, hogy megmentse a várakat. Botha most déli irányban, transvaali területen Greytown felé nyomul és előérsei állítólag már a Tugela-folyónál járnak. Ismétlődni látszik tehát az a jelenet, a mivel a dél-afrikai háború kezdődött, amikor a boerok szintén Natálra vetették magukat és fővárosát fenyegették.

Matiesfontein, október 4.

Sheepers délfel fordult és most Versdaal felé nyomul előre. Sheepers beteg és kocsin viteli magát; a kocsiját majdnem hatalmukba kerítették az üldöző angolok, akiket azonban heves tüzeléssel fogadtak. Angol részről egy tiszt és két ember elesett és két ember megsebesült. Smuts, aki Bothának Cradockból jövő kis kommandóhoz csatlakozott, a legnagyobb sietséggel délfel megy és egyesülni szándékozik Sheepersel. A calviniai kommandók folyton délfel nyomulnak.

Fiume, október 4.

Ma érkezett ide a Rembrandt nevű angol szállítóhajó, melyen 100 magyar és 806 angol lovat visznek Dél-Afrikába.

HIREK.

Budapest, október 4.

BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 30-án

új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjék azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Személyi hír. *Bodola* Lajos műegyetemi tanár *Hegedűs* Sándor kereskedelmi miniszter a magyar kormány képviselésekben Párisba küldte ki a nemzetközi mértékügyi konferenciára.

A király nevenapja. A király nevenapját a szokásos ünnepséggel ülte ma meg a hivatalos világ s a főváros közönsége. A minisztériumokra, városházakra, színházakra és iskolákra, bírósági és egyéb középületekre kitérték a nemzeti zászlót. Fel volt lobogóva a Lánchíd, a dunai kikötő és valamennyi hajó. Az iskolákban szünet volt s a templomokban hálaadó-istentiszteleteket tartottak.

A hivatalos főistentisztelet délelőtt tíz órakor volt a budavári *Mátyás-templomban*, ahol *Anders* kapitány vezetésével koronázók diszorszót álltak. A templom egészen megtelt, a többi közt ott voltak: *Széll* Kálmán miniszterelnök, báró *Fejérváry* Géza, *Wlassics* Gyula, *Hegedűs* Sándor, *Daranyi* Ignác és *Ploz* Sándor miniszterek, *Gromon* Dezső, *Gulner* Gyula, *Széll* Ignác és *Tarkovics* József államtitkok, *Szabó* Miklós, a Kuria elnöke, *Beniczky* Ferenc főispán, *Székely* Ferenc királyi főügyész, *Szmrecsányi* a köz-igazgatási bíróság tanácselnöke, *Fraknói* Vilmos püspök, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, a Nemzeti Múzeum igazgatója, *Selley* Sándor, *Fascho-Moye* Sándor, *Dobokay* Lajos és *Schytra* István miniszteri tanácsosok, *Rudnay* Béla főkapitány, *Bartholy* József, *Szölnér* Antal, *Hazay* István, *Gerenday* György és báró *Podmaniczky* Gyula miniszteri osztálytanácsosok; a székesfőváros képviselésekben: *Márkus* József főpolgármester, *Halmos* János polgármester, *Sipőcz* László városzéki elnök; a tábornoki karból: *Fermyák* és *Jablanczy* honvédségi adótanosok; az idegen államok képviselői közül: *Belov-Schlattau* német, *Riffault* francia, *Tiller* san-marini és *Margaritescu* román főkonzulkok, az egyetemi tanács *Vécsey* Tamás rektorral, a műegyetemi tanács *Losvay* Lajos rektorral s az állatorvosi főiskola tanácsa *Hutyra* Ferenc rektorral. Az istentiszteleten *Vaszary* Kolos biboros hercegprímás pontifikált nagy segédlettel. A istentisztelet utazegy óra után ért véget, utána fogadás volt a miniszterelnöknel.

A budavári helyőrségi templomban délelőtt kilenc órakor volt az ünnepi istentisztelet, amelyet *Varga* Ferenc tábornok prépost-plebános celebrált. A helyőrség összes tiszteit megjelentek a templomban *Rohonczy* György altábornagy téparancsnok vezetésével.

Ebből jelentik, hogy a király nevenapja alkalmából a Szent István-templomban tartott istentiszteleten amelyet *Gruscha* biboros hercegérsek celebrált, jelen voltak: *Goluchowski* és *Kállay* közös miniszterek, *Koerber* osztrák miniszterelnök az osztrák kabinét tagjaival, gróf *Szechenyi* Gyula, a király személye körüli miniszter, a helytartó, a hatóságok fejei, a tábornoki kar, Bécs polgármesterei és nagyszámu közönség.

A román király utazása. Bécsből táviratozták: A román király ma délután több mint egyórai kihallgatáson fogadta gróf *Goluchowski* külügyminisztert, azután *Ghika* román követet. A kihallgatás után kiment a pályaudvarra és Budapest felé utazott. Este 7 óra 15 perckor érkezett Budapestre a király s a keleti pályaudvar étermben megvacorozott. Kilenc óra 15 perckor tovább utazott Bukarest felé.

Küttetés. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Losonczy* György honvédelmi miniszterrel osztrák tanácsost buzgó és hasznos szolgálatai elismerésül a harmadosztályú vaskorona-renddel tüntette ki.

— **Loubet Péterváron.** Egy orosz lap, a *Novosti*, arról értesül, hogy a cár Compiegneban személyesen hívta meg Loubet elnököt és a francia kormányt, hogy Pétervár alapításának kétszáz éves jubileumát ünnepeken jöjjenek az orosz birodalom fővárosába. A pétervári közsgtánás most ezt a meghívást azzal egészíti ki, hogy a párisi közsgtánásot és Európa minden metropolisának polgármestereit meg fogja hívni a jubileumra.

— **Az angol király — beteg.** Londonból táviratozzák: A lapok felemlítik azt a hírt, hogy Edward király Balmoralban egy reumatikus roham következtében megbetegedett; e betegség nem komoly ugyan, de a király mégis képtelen most a vadászatokról lemondani és sétakocsizásokra szorítkozni. Sir Francis Laking, a király háziorvosa Balmoralban van. Sir James Reid királyi udvari orvost, aki Aberdeen közelében szabadságon van, Balmoralba hívták.

— **Királyi elismerés a Kínából hazatérteknek.** Báró Spain tengerparagya a haditengerészet parancsnoka a következő *tengerügyi parancsot* adta ki:

Legkegyelmesebb hadurunk ói lelsége kikapadhatatlan kegyelmében a legtejsőbb elismerés számomra bizonyítékává, amelyek a haditengerészet minden tagjának szívét lélekemelő büszkeséggel és egyuttal mély návalával töltik el, kegyelmségének újabb bizonyítékát méltóztatott esatoni. Ói lelsége kihallgatásra rendelt és legkegyelmesebben megparancsolt nekem, hogy *legtejsőbb elismeréssel fejezzem ki a kínai vízekről visszatérő tisztikaroknak és legényeiknek nehéz visonyok között tanúsított derék, aldatkészség és kötelességtudó magatartásáért.* Magasztos érzéssel és legmélyebb návalával eltevesztetem a legtejsőbb parancsot és *legtejsőbb szerencselátogatással* fejezzem ki a hazatérteknek legkegyelmesebb hadurunknak ehhez az újabb kegyes elismeréséhez. A legtejsőbb kegynek ez az újabb bizonyítéka pedig arra bizdítson mindnyájunkat, hogy mindenkor és mindenütt a régi hagyományokhoz híven kockára tegyünk mindent a császári és királyi lobogó dicsőségéért és becsületéért.

— **Új osztrák titkos tanácsosok.** Ói felsége *Julius-Wallen* Kelemen grófnak, Salzburg tartományi elnökének és *Thun-Sardagna* Ferenc grófnak a titkos tanácsosi címet adományozta.

— **Kitüntetés.** A württembergi király dr. *Konkoly-Thege* Miklós miniszteri tanácsosnak, a magyar királyi meteorológiai intézet és az ó gyalog őrszervező tőrőm igazgatójának a württembergi korona-rend közpékeresztjét adományozta.

— **Nagybeteg Afrika-utazó.** *Holub* Emil, a hírneves osztrák leledező, aki hosszabb idő óta máriában szenved, most ismét visszaesett betegségébe. Bécsből táviratozzák, hogy *Holub* állapotában aggasztó fordulat áított be.

— **A Hirsch-hagyaték adója.** Egy hagyaték, amelynek meg a kamata is mozgalmat csinál a pénzforgalomban! Báró Hirsch hagyatékáról van szó, amelynek adója került elintézés alá Londonban. Ez az adó pedig 1,200,000 font sterling, amely összeget a végrendelet végrehajtója szolgáltat be az államnak. *Hétszáz ezer* font sterling a földek után jár, *ötszáz ezer* font pedig a hagyományok után. Ezt a rengeteg pénzt egy londoni bankba helyezték el, amely aztán az Angol-bankba szállította.

— **Az egyetemi tanárok Wlassiosnál.** A budapesti tudományegyetemnek és a m. kir. Józsefműegyetemnek a folyó tanév megválasztott tanácsai ma délelben tisztelegtek *Wlassios* Gyula vállás-és közoktatásügyi miniszternél az új tanév kezdete alkalmából. A tudományegyetem tanácsát dr. *Vessey* Tamás rektor, a műegyetem tanácsát *Ilosvay* Lajos rektor vezette a miniszter elé. Mindkét tanács tagjai lényes díszmagyarban elestek meg. A miniszter jó ideig beszélgetett a tanácsokkal, biztosítván őket, hogy a magyar tudományosság egyetemi tühelyeinél folyó oktatás mindenkor különös gondjainak tárgyát fogja képezni s hogy az egyetemi és a műegyetemi ifjúság érdekét is a legnagyobb szeretettel fogja lelközni.

— **A banditák és Sarafow.** A macedon bizottság elnökéről, Sarafow Borisról igen érdekes hírek kerülnek újabban az európai sajtóba. Tudvalevő, hogy néhány héttel ezelőtt a banditák elfogták egy *Stone* nevű amerikai misszionárius hűlgyet, akit a hegyek közé hurcoltak s aztán huszonöt ezer török font váltásdíjat követeltek tőle. Ugyanez időben történt, hogy Sarafow állítólag Oroszországba utazott. Már akkor sokat beszéltek róla, hogy Sarafow nem Oroszországba, hanem a Perim-hegység északi része felé vette útját s Banskó helységben tartózkodott. Most már összefüggést keresnek *Stone* kisasszony eltűnése és Sarafow utazása közt s azt hiszik, hogy a banditákat Sarafow mozgósította pénzszerzés céljából. A komitának ugyanis nincs elég pénze az újabb akciókhoz s ilyen módon akarnak most pénzt zsarolni a török szultántól, kinek területén fogták el az amerikai hűlgyet. Az elrabolt misszionárius nő ügyében a *Kölnische Zeitung* a következőket jelenti Szófiából: A banda a misszionárius nővel újra meg-

jelent Bulgáriában s félmillió franknyi váltásdíjat követel érte. A belügyminisztert is megfenyegette a banda azzal, hogy legközelebb az ő családjának egyik tagját fogja elrabolni. A kormány egy gyalogezredet küldött ki, hogy kipuhatoja a rablók tartózkodási helyét és elfogja őket.

— **Kiss Ernő imakönyve.** Érdekes szabadságharcú erekléhez jutott az aradi 48-as ereklé-múzeum. *Schippert* János főhercegnéki postamester beküldte elhunyt apja, *Schippert* János negyven ócs honvédtörnaggyaghatékából *Kiss Ernő* tábornok imádságos könyvét. Az őrnagy segédtszítje volt a vértanú tábornoknak, aki halála előtt átadta imakönyvét *Schippert*nek azzal a kérelemmel, hogy ne jenek küldje el. Az aradi katasztrófa után az akkori zavaros időkben az őrnagy nem tudott találkozni a hős vértanú özvegyével s így az imakönyv nála maradt, amelyet halála órájáig kezelettel őrzött.

— **Poet Lidia.** Poet Lidia kisasszony Olaszországban született s a zürichi egyetemen végezte jogi tanulmányait. Különös előszeretettel foglalkozott a büntetőjoggal s ezen a téren ekkéivel olyan föltűnést kelített, hogy most az Egyesült Államok kormánya olyan kitüntető bizalommal fordult feléje, amintőben asszonynak még soha sem volt része. Poet Lidia kisasszonyt kodifikációs munkával bizta meg az amerikai kormány. Megküldte neki az egységes büntetőtörvénykönyv tervezetét és fölkerlte, hogy tegyen rajta változtatásokat. E változtatások alapján fogják a törvénykönyv-tervezetet tárgyalni. Poet kisasszony elfogadta a megisztelő megbízást, Pinero városába vonult vissza, ahol serényen dolgozik munkáján.

Poet kisasszony mint kodifikátor kétségtől érdekes jelenség. A büntetőjogban eddig csak férfi lelkek vitték bele életnézetüket és erkölcsi világukat. Ez az első eset, hogy az asszony lelken szűrődnek majd keresztül az emberi bűnök és a természetöl fogva gyöngédben, számkakozásra hajlandóbb asszonylélek fog törvényt statuálni ott, ahol eddig csak férfiak bírálták el az emberi esekeményeket. Amerikás az érdem, hogy ezt a szempontot megtalálta s bár Poet kisasszony, mint jogász, kétségtől sokban férfias gondolkodásmódot tanultatott el, az asszonylélek át fogja törni a jogszokás sorompóit s bizonyára diszalmasan fogja érvényesíteni a büntető törvénykönyvben az asszonyi lélek százféle finomságát és szelidségre hajló vonásait.

— **Párbaok** *Ealassa-Gyarmatról* jelentik, hogy ma délelött kardpárbaok volt *Tokay* Lajos, a Forgách-párt demberé és báró *Jeszenszky* Sándor között. A párbaok *Tokay* négy fogát veszítette el s három helyen megsebesült. Báró *Jeszenszky* sértetlen maradt. — *Laki* Bakos János és *Galambos* honvédelmi miniszteri számított ma kardpárbaok vívni a *Fodor-éle* vívtörőben. A párbaok — amelyre egy régi keletű afér adott okot — segítők voltak *Boleman* Aladár, *Henthaler* György, továbbá *Komoróczy* főhadnagy és *Bihar* hadnagy. A párbaok *Galambos* sérült meg az arcán. Párbaok után a felek kibékültek.

— **A magyargyűlölet áldozata.** A magyargyűlölet tragikus eseteiről ad hírt *szászvárosi* tudósítók. *schuller* Emil, Szászváros város aljegyzője fölbőrelt egy *Goldner* nevű timárt, hogy támadja meg *Agh Béla* csendőrhadnagyot. A hatalmas termetű mesterember elébe is került a csendőrhadnagnak, aki azonban ki akart térni. Erre *Goldner* megfenyegette a csendőrhadnagyot s a botját fölemelte ellene, a hadnagy pedig kirántotta a kardját és a fölbőrelt timárt összevagdalta. A szerencsétlen ember belehalt a sebeibe. A támadásnak az aljegyző magyargyűlölete volt az oka.

— **Asszonykongresszus.** A berlini haladó nő egyesületék tegnapi kongresszusát a rendőrség megakadályozta. A kongresszus a birodalmi gyűlés épületében kezdődött, ahol tudvalevőleg rendőrök nem tartózkodhatnak. Viszont az egyesületi törvény azt rendeli, hogy rendőri felügyelet nélkül nem lehet tanácskozni. Az elnök a kongresszus elején konstátálta ezeket s kijelentette, hogy a gyűlést meg sem nyitja, de intézkedett már, hogy a kongresszus holnap egy másik épületben lehessen megtartani.

Ime, az asszonyok akik megelégedeznek a formáságokról.

— **Áthelyezett ezred.** A *Budapesti Tudósító* illetékes oldalról arról értesül, hogy koholt az a hír, mintha a cs. és kir. 24. vadász-zászlóalj annak idején büntetésből helyezett volna át *Szekesfejvárról* *Tremboulába*. Az áthelyezés tisztán csak az időközünkint szükségessé váló helyőrségváltogatás elvének folyománya volt.

— **Telefon-vonalak.** *Hegedűs* Sándor kereskedelmiügyi miniszter megengedte, hogy a vasvármegyei törvényhatósági távbeszélő-hálózatba kapcsoljon Sárvár, a Temes-vármegyében levő Buziás, Loppa, Temes-Rékas, Új-Arad és Vinga, továbbá a Toronál-vármegyei törvényhatósági távbeszélő-hálózatok tartozó Módos, Mokrin és Zombolya telefon-központok a helyi városközi távbeszélő-forgalomba bevonassanak,

— **Egy bizottság ideája.** Mikor a bizottság gondolni kezd, a logika sirva fakad. Mikor a bizottság már kigondolt valamit, akkor a kegyeletnek kiesordul a könnye. A bizottság mint reformálós, gondolkodó valami, a legszörnyűbb valami ezen a világon, mert egy embernek még lehet szíve, gyöngéd érzése, kegyetele, de mihiely bizottsággá fajul az ember, az okoskodás vágya megöli a szívetek.

Van a fővárosban egy ugynevezett temetői bizottság. Mint egyes ember, csupa jószívu, bánnatban osztozó férfiú lehet, de már együttívve igazi bizottság, amely ideákon tör a fejét, azaz vért vet az kegyeletnek s dohánynak nézi a virágot. A monopoliom gondolata foant meg a bizottság agyában s átit a fővároshoz, hogy ezentul más virágot ne szabadjon a sirokra tenni, csak olyant, melyet a főváros kerlése plántált. Látnivaló, hogy ez a virágok monopoliizása, penznigyi művelet, mely sehogysem fér össze a virágok illatával.

Szegény ember maga szakgatja virágját a halottja sírjára, minden szálát maga gyűjtögette. Akad olyan gazdag is, aki nem megv boliba virágrért s kegyeletnek módon öntözi a cserepet othlon, hogy virágot vihessen valakinek a sírja fölé. Ebből az egy dologból már csakugyan nem szabad üzlet csinálni, kegyeletlenség és szívtelenség volna. A főváros keressen magának más jó vedelmi forrásokat, takarékoskodjék valami módon. Például büntesse meg jó nagy pénzbüntetésel azt a bizottságot, amely ilyen ideákat tudott csak kigondolni!

— **Tüntetés egy piébános ellen.** Ujpesten ma reggel nagy tüntetés volt *Iliek* Vince piébános ellen. A piébános egyik legkezelebbe híve volt *Wolfner* Tivadarnak, a gödöllői kerület képviselőének a választásnál s azt vette tőle rossz néven egy sereg ujpesti ember, akik aztán ma reggel a mise végzetével órási zenebonát csináltak a templom előtt s meg akarták verni a piébánost. Anyira ment a dolog hogy egy inasgyerek, állítólag a gazdája utasítása folytán le akarta löni a piébánost, de szerencsére kicsavarák a kezéből a fegyvert s a gyereket a rendőrség vette a pártogása alá.

Reggel kilenc óra tájban történt az eset. *Iliek* Vince ujpesti piébános a templomban a király nevénapja alkalmából ünnepies misét mondott. Már mielőtt a templomba ment nagy tömeg verődött össze a templom előtt lévő téren s olyan fenyegető magatartást tanúsított, hogy a piébános két rendőrt hivatott és ezeken fedezete alatt ment a templomba. Mise alatt kiötrt már a tüntetés amennyiben többször belekiabáltak a misébe s egyre zavarták a piébánost funkciójának végzésében. A legelkezeredettebbek az asszonyok voltak, akik egyre tüzeltek a férfiak piébánosok ellen. A csécselék kövekkel és botokkal fegyverkezett föl és abban a pillanatban, amikor *Iliek* a mise után kilépett a templomajtón, szörnyű ordítózásban tört ki.

— **Üssétek agyon!** Nem szégyelli magát! Meggyalázta az otári szépséget.

A tömeg dübe egyre fokozódott s többen neki támadtak a piébánosnak, aki a toronyba menekült a nép haragja elől s onnan alkudozott híveivel. E közben történt, hogy egy inasgyerek revolvert vett elő és rá akarta sütni *Iliek* piébánosra; de a körülötte lévő kicsavarták a kezéből a fegyvert. *Iliek* piébános időközben rendőrséggért küldött, amely *Tepper* fogalmazó vezetése alatt vonult ki és kimentette *Ilieket* a tömeg kezei közül. A piébános rendőri fedezet alatt juthatott csak az alig száz lépésnyire levő parókijához. A tömeg még jó ideig zabongott aztán a téren. A rendőrség egész sereg embert, köztük öt asszonyt állított elő, akik tényleg bántalmazni akarták *Ilieket*.

A lázongás híre a rendőrlaktanyából nagy csapat gyalog- és lovasrendőr sietett ki Ujpestre és *Oroszi* tisztviselő vezetése alatt válsággal megszállta a tenyegtetett városrészt. A nép tüntetni akart *Mády* Lajos rektorátus lekész ellen is, aki szintén *Wolfner*-párti; de ebben már megakadályozták. Azt az inasgyereket, aki le akarta löni a piébánost, a rendőrök szintén letartóztatták s azt vallotta, hogy a gazdája biztatására akarta lölni a piébánost. A rendőrség az ügyben folytatja a vizsgálót s *Iliek* piébánost most állandóan rendőrök őrzik.

— **Orosz hitre tért cseh képviselő.** *Prágából* táviratozzák, hogy a *Filzenszki* *Obzor* közlése szerint *Kramarz* reichsrathi képviselő esküjőve előtt áttért az orosz orthodox hitre. *Kramarz* ugyanis nemrégiben nőül vett egy orosz asszonyt, akinek több millió rubel hozományja volt.

— **Az alkohollélessé mozgalom magyar ájkja.** Az alkohollélessé mozgalom nemzetközi rendje, a *Good Templars* nagypáholy európai képviselője, *Miss Gray* tőrőp a vegetáriánusok heyliségében előadást tartott az alkohol pusztításáról és a társadalmi akció szükségéről. *Miss Gray* megalakította egyben az első magyarországi páholyt is.

— **Az aradi vértanúkért.** Az 1848—49-es honvédegyretek országos központi bizottsága az aradi vértanú 13 tábornoka emlékére 7-ikén, hétfőn délelőtt 10 órakor a I. kerületi atyák templomában gyászistentiszteletet tart.

— **Halálozás.** *Mitray József* előjáró temelése ma délután ment végbe a kerestény-utáni halottasházából nagyszámú előkelő közönség jelenlétében. A temetésen ott voltak: Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester, Matuska Alajos alpolgármester, Viola Imre, Almády Géza, Piperkovits Bátor tanácsosok; megjelentek az összes kerületi előjárók s igen sokan a fővárosi tisztviselők és bizottsági tagok közül. A gyászszertartást Steiber Vince prépost plébános vezette. A koszorúkkal elhalmozott koporsót a Dék Ferenc mauzóleumának közelében levő sírba helyezték.

Freyberger Pál fővárosi bizottsági tagot ma délután 3 órakor temették el Farkas-téri lakásáról nagy részvét mellett. A temetésen megjelent a budai kereskedők testületének küldöttsége, a polgári fővárosi bizottság küldöttsége. Ott voltak továbbá a II. kerületi fővárosi bizottsági tagok Rupp Zsigmond kir. tanácsos vezetés alatt s az ehhez számos barátja. Beszélgetés után a koporsót, melyet egész garma koszorú borított közlő Darányi Ignác miniszter is, kivitték a farkasvágyi temetőbe, ahol a megboldogultat örök nyugalomra helyezték.

Renner Adol, a budapesti Gőz- és Pénztárgyvelő hivatalnok ma meghalt a fővárosban. Hivatalbeli föltűzése kiváló erőt gyűszölnak benne.

Salgó Mihály 57 éves korában Budapesten meghalt. Temetése ma volt nagyszámú gyászoló közönség jelenlétében. A megboldogultban dr. Szalárdi Mór, a Fehér Kereszt-Egyesület főorvosa bátyját és *Salgó Bertalan* édesapját gyászolja.

— **Államsegély a Szigligeti-Társaságnak.** *Wlassics Gyula* a nagyváradi Szigligeti-Társaságnak az általa fenntartott népkönyvtár részére 600 korona államsegélyt utalványozott. A társaság havi ülésén a miniszter adományát köszönettel vették tudomásul.

— **A statisztikusok kongresszusa.** A statisztikusok nemzetközi kongresszusa ma befejezte tanácskozásait s a szakosztályok értekezési utat végeztek. Hálás elismeréssel köszönték meg külföldi vendégeink a kormány s a főváros előzékenységét és este az Al-Duna megtekintésére elutaztak a fővárosból.

A demográfiai szakosztályban ma *Turquay* Viktor (Páris) tartott előadást. A nemzetközi statisztikai intézet évkönyvet fog kiadni mely az egyes országoktól szolgáltatott adatok alapján a nemzetközi statisztikai összehasonlításokat tartalmazza. Az előadó részletezte azokat a tényezőket melyeket az évkönyv ismétel.

Rath Zoltán a házasságok termékenységének megmérési módszeréről értekezett. Szerinte a házasságoknál hála vagy válás előtti történő felelősségekkel ezek az adatok a legnyilvánosabbak, mert az eddigi alkalmazott mérési rendszerek hiányosak voltak. Magyarországon az állami anyakönyvek bevezetése óta gazdag adatokat gyűjtünk és minden egyes születési irattal tudjuk meg az illető gyermek hanyadiknak született.

Körösy József előadta hogy a Ráth a nőnlotta fölvételeit már harminc évvel ezelőtti pendítették meg és több mint tizenöt éve alkalmazták több helyen Budapesten, ahol a székes óváros tanácsa melegen érdeklődik a statisztika iránt. Az előadó hat év óta tüzetes felvételeket végeztetett, noha a tárgy igen nyilvános mert az anya és az apa korát, valamint a házasság tartamát egyaránt figyelembe kell venni. Az eredményekből számos érdekes adatot közöl. Főlegl. hogy Budapesten a házasság első évében 100 család közül 17-nek születik gyermeke; a gyermekek átlagos száma 4 éves házasságnál egy 25 éves házasságnál 100 családnál 345 gyermek. 30 éven túli 100 családnak 400 gyermeke van. Tízélt több gyermek született a kötött házasságok 3 százalékából a házasságoknak több mint egy negyede maradt gyermekeken.

Hosszabb vita fűződött a kiváló szaktudós érdekes és magas nivóú előadásához.

A II. szakosztály két szakbizottságot küldött ki. Az egyik a vámtarifák hatását az egyes iparágakra és az egyes iparágakra fogja a nemzetközi összehasonlított statisztika módszereit szerint tanulmányozni. Megválasztották: *Delator*, *Yves Guyot*, *v. Mayr*, *Raffalovich*, *Atkinson*, *Nicolas*, *Hendrikes* és dr. *Mamoldé Gyula*. A másik bizottságba, mely a nemzetközi közlekedési statisztika szerkesztésének a módjáról fog javaslatot kidozni, elnöknek *Yves Guyot*, a elnöknek *Wendrich* vezérőrnagy, *Moron*, *Raffalovich* Arthur, *Hodosy*, *Craigie*, *Blanck* és *Neymark* választották meg.

Rostand Jenő, a marseilli takarékpénztár igazgatója *A takarékpénztárak statisztikája* című értekezésében a takarékpénztári statisztika egyöntetűségének szükségességéről fejti ki. *Rasp*, a bajor statisztika volt főnöke hasonló tárgy előadásában lőkép a takarékpénztári betevők foglalkozásának kimutatására fektet sujt. E két előadás után vita támadt, amelyben *Blanck*, a porosz statisztikai hivatal igazgatója és *Millet*, a svájci statisztika főnöke vettek részt. *Neymarek* (Páris) azt kívánja, hogy a statisztikánál a különböző törvényhozásokra is legyenek tekintettel. Többek felszólalása után elhatározták, hogy a takarékpénztári statisztika kérdését a pénzügyi bizottsághoz utasítják. Ezután *Neymarek* és *Moron* (Páris) terjesztették elő közös jelentésüket az adók és illetékek összehasonlított statisztikájáról. *Neymarek* köszönetet mondott az elnöknek és a tárgyalásban résztvevő tagoknak s a szakosztály munkáját bejelezték.

A III. szakosztályban *Rubin* bemutatta a magán-gazdaságok dánországi statisztikájának eredményeit. *Schnapper-Arndt* (M. m. Frankfurt) behatóan fejtegette,

hogy a magán-gazdaságok statisztikájáról milyen elvek szerint kell az adatokat gyűjteni.

Lazcs Vilmos azt javasolja, hogy a jövő ülésszak Berinben tartassék. *Mayet* a német birodalmi kormány és *Blanck* a porosz kormány nevében meleg szavakban hívta meg a kongresszust a német fővárosba. A kongresszus a meghívást egyhangulag elfogadta.

Ezzel a napirend ki lévén merítve, *Ynamas-Sternegg* elnök a zárbeszédben összefoglalta a lefolyt ülésszak tudományos eredményeit. Kiemelte a letárgyalt fontosabb kérdéseket és utalt a határozatok gyakorlati horderejére. Ezekután meleg szavakban fejtekte ki az intézet háláját a kegyességért, melyet ő felsége és ő lensége *Jozsef Agost* főherceg a kongresszus iránt tanúsított. Közülte a gyűléssel, hogy *Hegedűs* kereskedelmi miniszter sajnálatát nyilvánította, amiért fontos ügyei miatt akadályozva volt a megjelenésben. Az elnök meleg köszönetét fejezte ki a magyar kereskedelmi miniszternek és Budapest városának a szives vendéglátásért, továbbá *Láng Laosnak*, a szervező-bizottság elnökének, dr. *Vargha Gyula* miniszteri tanácsosnak, aki az ülésszak „bon esprit”-je volt; a központi statisztikai hivatal buzgó tisztviselőinek, dr. *Kovács Aladárnak*, aki a kongresszus előkészítésében és rendezésében mint a szervező-bizottság titkára kiváló érdemeket szerzett.

Végül dr. *Mayr* György (München) tolmácsolta a tagok köszönetét az elnökségnek és ezzel az ülésszak véget ért.

Az ülés után a kongresszus összes tagjai a hölgyekkel együtt a Nemzeti Múzeum lépcsőjén leányképezteket magukat. Este háromnegyed nyolc órakor a kongresszus tagjainak nagy része különvonaton *Bázásra* utazott a Vaskapu és Herkulesfürdő megtekintésére.

— **Házasság** *Fischer Illés* bácsipetrovszéli lakos eljegyezte *Gutmann Herman* szatmári lakos leányát, Szerénát.

Feiner Béla kozmaphuztai bérli eljegyezte *Lichtenstein* Sándor balaton-magyaródi bérli leányát, *Karolint*.

— **Az anyai szív.** *Beleska* tolnamegyei községben mult vasárnap művelődés közben a legények összeveszték és *Miskei* Ferencet agyonverték. Mikor ezt a legény édesanyja látta, összeesett és rögton meghalt.

— **A liberális mézáros.** Az illavai választáson is erősen korteskedtek a papok. Annnyira korteskedtek, hogy *Chorányi József*, az odaváló piébános nagyvont megvárta magát a mézárosra, mert ennek a hazán lengő zászló *Kubinyi György*öt, a szabadelvű jelöltet éltette. A piébános az azzal az üzenettel fizette meg a huskontöt, hogy nem vásárol többet olyan mézárosnál, aki liberális. A haragos néppárti paposka esetét hamarosan versbe szedte a *Kubinyi-párt* egyik poétája. És vigan dalolták az utcókon:

Ilaván a piébános ur mit csinált?
Elkötötte a mézárosnak kontóját.
S azt üzent: fejtetve elveit,
Hogy liberál marhaust ő nem eszik.

Azt üzent: néppárti a gyoma is.
S liberális hus mind méreg mind hamis.
Mérge pedig az ő gyomrát elrontja;
Liberális husa el, a — pokolba.

Egyet éderz egymástól itt mindenki:
Mit fog ezán a piébános ur enni?
Ehen ha-e eiveit ő már most:
Mert nem talál itt néppárti mézárosot.

Mint hogy Ilaván csak liberális mézárosok vannak, ugyan hol talál a piébános ur néppárti marhaust?

— **Expedíció a déli sarkra.** *Stockholmi* jelentések szerint az upsalai földrajzi társaság tegnap ülése *Nordenskjöld* közölte, hogy a svéd délsarki expedíció nemokára el fog indulni. A tudósok közül egy amerikai testő és esetleg egy argentinai tengerész is részt vett az expedícióban. A Falkland-szigeteket elől állomást rendeznek be s onnan dél felé mennek, ha már annyira haladnak hogy tovább nem mehetnek, telelésre alkalmas helyet keresnek, a hajó pedig három geológussal visszatér a Falkland-szigetekre, ahonnan a tél folyamán tudományos kirándulásokat tesznek. Az expedíció valószínűleg 1903 elején tér vissza Svédországba.

— **Égő nappaltelep.** *Bakuból* jelentik, hogy a Szavunsi-féle nappalpartelepen, amely a Kaspi- és Fekete-tengeri társaság telepeire és a Ballini-féle telepekre is kiterjed, ma tűz támadt. Negyven fűgödör és több rezervóár állványai elégték. A július óta épült új fűtőállványokat mind elpusztította a tűz, amelynek keletkezésé oka ismeretlen.

— **Kardpárbaj.** *Aradról* táviratozzák: Az aradi választást követő utcai torrongásban *Óry Aladár* magánhivatalnok összeszoklalkozott *Telbisz* Béni honvédfőhadnagygal, aki a katonai kirendeltséget vezényelte. Ma kardpárbajt vívtak. Óry a mellén súlyosabb, *Telbisz* az arcán könnyen megsebesült.

— **Uj néprajzi muzeumok.** *Kolozsvár* városa *Mátyás király* szülőházában táj- és néprajzi muzeumot rendez be. Az új muzeum részére dr. *Jankó János*, a budapesti néprajzi muzeum igazgató-őre jelenleg *Kalotaszegen* gyűjt tárgyakat. A kolozsvári néprajzi muzeumot *Mátyás király* kolozsvári szobrának leleplezése alkalmával, a jövő tavaszkor fogják megnyitni. A Felsőmagyarországi Közmivelődési Egyesület Nyitrai állít fel néprajzi muzeumot. Ebből a céből az egyesület főtitkára, *Clair Vilmos* jelenleg *Budapesten* tartózkodik és a főváros néprajzi muzeumát tanulmányozza.

— **Lezuhant léghajós.** *Bécsből* jelentik, hogy tegnap *Kresz* mérnök, aki hosszabb idő óta foglalkozik a kormányozható léghajó kérdésével, felszállt léghajójával de lezuhant. *Kresz* több embert meghívott, hogy nézzék meg a felszállást s nagy közönség nézte végig a kísérletet a Tulinerbaohban. A léghajó eleinte kitűnően funkcionált s *Kresz* jó messzire elrepült léghajójával; azután pedig nagy ivben megfordult és visszatérte repült. A készülék gyorsaságát ezután megnagyobbította s kevés idő múlva ismét megfordult. Egyszerre csak keletről szél jött. Belekapaszkodott a léghajó szárnyába és a léggömb lezuhant a *Wien* folyó vizitáró medencéjébe. A közönség, amely a kísérletet végignézte, nagyon megijedt, mert a vízbe zuhant léghajó süllyedni kezdett a vízben és végre egészen eltűnt. Egyetlen kis fekete pontot lehetett a vízen látni: *Kresz* mérnök kalapját. A mérnök nagy nehezen kivergődött a vízből. Ma reggel *Kresz* megjelent a szerencsétlenség helyén és hozzáfogott az elsüllyedt léghajó kiemeléséhez, ami azonban nagyon nehezen megy. *Kresz* szerint azért történt a szerencsétlenség, mert a motor kissé nehéz s ehhez még az is járult, hogy a szél éppen a léghajó szárnyába kapaszkodott. Egy éjelei távirat jelenti, hogy hosszú és fáradságos kutatás után délután 5 órakor sikerült ráakadni a mély vizitáró lenekén a tegnap lezuhant *Kresz*-féle repülő gépre. Az erősen megrongálódott repülő hajó 12 méternyire lecsúsz a fenéknek. Holnap csigákkal próbálják meg a kiemelését s ha így nem sikerül akkor buvárokat hozhatnak *Trieszt*-ből. A repülőgép teljesen elpusztult.

— **Most Jánost fömentették.** Az amerikai anarkhia legerősebb tagját, *Most Jánost*, akit a legutóbbi elnök-gyilkosság alkalmával letartóztattak, a törvényszék tegnap bizonyítékok hiányában fölmentette *Mostra* nem tudtak rábizonyítani, hogy nyilvános beszédeiben lázított volna. *Harrison* chicagói polgármester utasította a rendőrséget, hogy tartsa be azt a gyűlést, amelyen *Goldmann* Emma újra el akarta mondani azt a beszédet, amely *Zolozost* arra bírta, hogy *Mac Kinley* elnököt agyonölje. *Goldmann* Emma így akarta bebizonyítani, hogy beszéde ártatlan volt.

— **Fűtő — frakkban.** A fővárosi mérnöki hivatal ez idő szerint a budai *Vigadó* fűtésének kérdését tárgyalja. Kijött, hogy a központi fűtést nem lehet az ott alkalmazott gépészre bízni, mert ily nagyméretű munkánál okvetlenül szükséges egy szakértő gépész-mérnök ellenőrzése. A javaslatnak az a része amely a kiküldött mérnök díjainak magasabb megszabását indokolja, így szól:

Méltányos a mérnöki napidij magasabb megszabása, mert a fűtés és szellőztetés ellenőrzése rendszerint ünnepies alkalmakkor szükséges amikor az ott megjelenés és részvétel megkívánja hogy az ellenőrző mérnök az ünnepélyes alkalomhoz mért ruházatban (irakk) jelen en meg mely körülmény maga után vonja a kocsis használatát annál is inkább, mert a *Vigadó* a budai részen lecsúsz ahol főként az éjelei órákban semmi közlekedési eszköz nincs. A mérnöki hivatal ennek alapján azt javasolja, hogy a frakkos fűtő-mérnökök napidij éjeleig legalább 8, éjele után pedig legalább 10 koronában állapítsák meg s ezen felül a *Vigadó* gondnoka gondoskodik az ellenőrző gépész-mérnök részére a *Vigadóban* tartandó tanácsulatokká és hangversenyekre melyek a termék fűtését és szellőztetését követelik, esetről-esetre részvételi jegyről.

Amint látszik, a budai *Vigadó* gépész-mérnöke lesz a világnak lelegegánsabb és legjobban eltarott fűtő-e. *Frakkról*, ingyen jegyről hangversenyekre és mulatságokra, továbbá kocsiról nagyilekűen gondoskodik a főváros és úgy hisszük, hogy, ha majd kiírják erre az állásra a pályázatot, száz meg száz polgár fog jelentkezni.

— **A nápolyi pestis.** *Nápolyból* jelentik: A nisidai kórházban ápoló betegek állapota jelentékenyen javult. A 133 izolált ember jól van. Nápolyban egy gyanús esetet jelentettek be. A beteg a san-eremő fogház *Muscio* nevű hivatalnok. A beteget, noha a pestis kizártnak látszik, elszigetelték. *Somma-Tesuranából* egy gyanús megbetegedett jelentettek, de konstatálták, hogy az eset nem pestis. Ezt a beteget is elszigetelték. *Torre del Greccóban* a mult év folyamán két gyanús megbetegedés történt elő. Az eset konstataására egy orvos küldte oda. *Punto Franco* fertőtlenítését folytatják. A gyapotkőtegetek, amelyekben döglött patkányokat találtak, elégették.

— A villamos vasut eltűnt pénze. *Bérczy Béla* rendőrkapitány — mint már említett volt — Brassóban letartóztatta *Rosner Jakab* uralását, aki *Hoffer Adolfinak*, a budapesti városi villamos vasut pénztárnokának büntetésre volt. Most azt jelentik Brassóból, hogy *Bérczy kapitány* október másodikán két detektívvel meglepte *Rosner* a lakásán. *Rosner* eleinte tagadt, később aztán már azt vallotta, hogy *Hoffer* az osztályosrajtákon nyert és a pénzt megőrzés végett adta át neki. A házkutatásnál két takarékkönyvet találtak husz-huszezer koronáról, továbbá haltez korona készpénzt. *Rosner* apósával, *Wolffinger Salamon* tojásügynökkel együtt Budapestben volt a kérdéses alkalommal s ők azok az idegenek, akik *Hoffer* állítólagos rosszulletekor az első segítségben részesítették, s akiket a fővárosi rendőrség keresett. *Wolffinger* egyelőre szabadlábon hagyta. Ez a két ember *Hoffer* minden lehető alkalommal kibaszta. *Rosner* állítólag már régóta biztatta *Hoffer*et, hogy vegye meg a zajzoni fűrdőt. *Hoffer* a fogházból levelet írt *Rosner*nek, hogy adja át a rendőrségnek a pénzt, mert így enyhébb büntetésre számíthatnak. *Bérczy kapitány* holnap reggel érkezik meg Brassóból *Rosner*rel együtt s itt folytatja tovább a vizsgálatot.

— **Osztályosrajták.** Az osztályosrajták mai húszadik huszezer koronát nyert 74461, tízezer koronát 32573 33744 70849, ötezer koronát 978 57268 90070 30213, kétezer koronát 15784 40771 80376 56740 46688 66974 29433 37108 97375 18567 43692 19896 30508 19037 71709 19958 15681 71489 58473 31764 18-35 60673 37769 29635 16992 58872 70028 43437, ezer koronát 35172 93882 90937 58074 61045 64412 42784 84872 58752 39613 7753 77543 819 17861 94505 18739 23914 66480 31484 82478 72314 66472 94655 60691 41820 16970 35144 85040 34492 179 60622 96326 65093 55170 9481 59551 56716 15705 24630 50574 81311 88349 95769 56060 12795 88656 52012 59582 88417. Ötszáz koronát 32343 87601 2099 2099 46950 83830 13771 66321 86612 70691 69704 13529 15741 78955 73603 28919 61013 41994 7830 5758 31280 52990 87991 2278 84504 30296 47902 45052 44524 18799 1559 12479 62552 56234 56542 89318 88638 90338 79643 84782 2459 17414 29954 76007 88125 20502 71119 14128 34658 45073 62474 83243 7323 76740 95880 33086 17393 21060 6856 64341 37159 78991.

Vásárojanak osztályosrajtáit *Lukács Vilmos* bankházában, Budapest, V. Fűrdő-utca 10.

— **Rendőri hírek.** *Hlavács Pál* napszámosnak a Bomba-terti vásárocsarnok építkezésénél egy kő esett a lábára s eltörte azt. A szerencsétlen a mentők vitték a Zsigmond-kórházba. — *Németh Julia* eszéledény a Dob-utca 94-ik szám alatt lévő szolgálati helyén lúgkóddal megmérgezte magát. A Rókusban apóliák. — *Farkas Viktória* eszéledény a Murányi-utca 32-ik szám alatt lévő szolgálati helyén fellökte a spiritszlámpát s az égő szeszől meggyújtotta a ruháját. A szerencsétlen úgy összeegrett, hogy az éjszaka a Rókusban meghalt — *Fenyő Károly* 21 éves székesútvárosi tisztviselő tegnap délután a Mayer-léle árva házában hirtelen rosszul lett és pár perc múlva meghalt. Holttestét a törvényszéki orvosi intézetbe szállították.

(x) Kérjünk mindenütt F. M. K. E. vagy E. K. E. gyujtót.

(x) Magyar díszruhák körhően. E. G. és fia férfiszabóknál, Budapest, Koronaherceg-utca 6. sz. alatt.

Választási történetek.

A pénz szövege.

A jelölt: Nos, igen tisztelt választópolgárok, így vagyunk Ausztriával! Övék a haszon, a miénk a munka! Övék a dicsőség, miénk az izzadság! (Éljenés.) Ök szedik le gyümölcsöt ama tának, melynek gyökerét mi arunk véres verejtékével és szívünk verejtékével vérel tápláljuk! (Zugó éljenriadal és viharos taps. De mindez semmi! (Halljuk! Halljuk!) A magyar bankon meg kell túrnunk a német felirást! Igenis, testvéreim az Urban, a magyar pénz tiszta becsületét német irással mooskolják be! De ne higylétek, hogy csak a levegőből beszélék! Bizonyvitékaim vannak! (Kivessz a zsebéből ötven darab ezresbankót.) Itt van a pénz, mindenki láthatja a gazságot, melyet Ausztria velünk elkövet! (Szűnni nem akaró éljenriadal és viharos tapsorkán.)

Játszszunk huszonegyet!

A jelölt: Hm. Ezembe jutott valami.
A választó: No, mi az?
A jelölt: Játszszunk huszonegyet!
A választó: Helyes.
A jelölt: En adom a bankot. Száz forint a bank! (Oszt.)
A választó (egy alsót vess): Megteszem a bankot. (Vess még rá egy királyt és egy kilencet. Összesen van tehát tizenötje.)
A jelölt: Reszt?
A választó: Reszt.
A jelölt: Na, most én jövök. (Megnézi a kártyáját. Egy ászra tizest vess.) Hallatlan pechem van! Futást ajánlok...

A választó (aki sejt, hogy itt minden esetben ő jognyerni): Nem futok.

A jelölt: Akkor bevágok. (Huszonegyre bevág és szerencsére vesz egy nyolcast): Fuocs. Ön megnyerte a bankot...

As udvarias jelölt.

A jelölt buzgó magyarán valamit a választójának, akit azonban semmi módon nem tud kapacitálni. Egyszerre csak lehajol a jelölt a földre:

— Nini, urambátyám, egy százasbankó... nem maga ejtette le?

A választó meglepetten nézi a pénzt, egyet gondol, aztán meggyőződéssel mondja:

— De bizony alighanem az én zsebemből potlyant ki...

És zsebvágja.

A hóhér szavazata.

Faddon, ahol szavazati joga van, nagyban kapacitálták az ellenzéki kortések *Bali Mihályt*, a közkedvelt és nagy népszerűségnek örvendő hóhért.

— Hát kend kire szavaz, *Mihály bá'*? — kérdezték tőle.

Mire Bali Mihály önrizzellett felelt:
— Már kérem, énnekem illik a kormányra voksolni...

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12

Kiadóhivatal 54—39

FŐVÁROS.

(*) **A főváros közgyűlése.** A székes főváros törvényhatósági bizottsága ma délután *Márkus József* főpolgármester elnöklésével közgyűlést tartott. A főpolgármester kegyelettel emlékezett meg *Mátray József* előjáró hirtelen elhunytáról. Indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvileg adott kifejezést az előjáró halálán érzett részvételek.

Bejelentette továbbá a főpolgármester, hogy dr. *Arányi Miksa* a fővárosból elköltözvén, bizottsági tagságáról lemondott. Helyébe *Berger Leó* póttagot hívák be az elhunyt *Freyberger Pál* bizottsági tag helyét ifj. *Szidon Samuval* töltik be.

Renyi István előadta, hogy az Árpád-hajó vízrebocsátás alkalmával mely előékeny forradatában becsesültek *Triesztben* a főváros küldöttei; indítványára kimondták, hogy az előékenységet *Spaun Armin* tengeragnak átiratlag köszönetet mondanak.

A napirend során *Mély tanácsjegyző* előadta, hogy a „Részvénytársaság villamos és közlekedési vállalatok számára” ingatatant vett föl a fővárostól azzal a kötelezettséggel, hogy két év alatt építkeznie kell rajta. A társaság a kikötés törését kérte, de a tanács elutasította. A közgyűlés, melyhez a társaság jellebeztet a tanács álláspontját fogadta el. — A pesti irraeilita hitközség által jentartott *Brody Adél* kórházat a főváros évi 10.000 korona segélyben részesítette 5 éven keresztül. Most az 5 év letelével, a hitközség további 5 évre kéri a segély megszavazását. A tanács e kérelmet partólólag törleszti a közgyűlés elé, mely a segély megadásához hozzájárult.

A *Wulff-cirkuszban* a nyáró előadott látványos darabhoz nagy vízmedence volt szükség, amelyhez szükséges vizet — a tanács engedelmre iolytán — az utcai közönségből kellett volna a cirkuszban vennie. *Wulff* azonban az állatkerti vízvezetékéből vette a vizet. Amért a tanács 200 korona bírságra ítélte. *Wulff* felebebezt, de a közgyűlés helybenhagyta a tanács határozatát.

A jövő esztendőben Budapestben rendezendő nemzetközi kertészeti kiállítás sikerének emelésére a közgyűlés 600 koronát szavazott meg tiszteletdíjakra.

A főpolgármester bejelentette a választások eredményét, mely szerint a II. kerületben városbíróknak *Laumann József* helyettes városbíró választották meg, aki azonnal le is tette az esküt. A bíráló választmányba *Polónyi Géza*t, a közmunkák tanácsába *Pucher József*et, *Emmer Kornél* és *Mihalovics Antal* választották meg. A mai közgyűlés egyébként arról nevezetes, hogy egyetlenegy felszólalás se történt s rövid egy óra alatt 54 tárgyat intézett el.

SZÍNHÁZ. ZENE.

** **Burrián, mint Tannhäuser.** A zenei Faust tulajdonképpen *Wagner: Tannhäuser* dalműve, amely címszerepben elsőrangú alakító színészt kíván, hogy a maga teljes mélységével hasson. Ilyen művész *Burrián Károly*. Intézetünk új hőstenoristája, akinek nemes művészete előttem estéről-estére becsebb lesz. Ime, ez a Tannhäuser, akinek hiszünk. A wartburgi dalnok jellemében *Burrián* öntudatosan azokat a vonásokat domborítja ki, amelyek első sorban jelképek avagy tipikusak. *Vénusz* barlangjában a bűn ezer bü-

bajos gyönyörre közepette *Tannhäuser* két karikáktól övezett szeme vágyódva tekint vissza a multba és a két vész az áradatából visszakivánczik a tisztaság homába, hol zöldek a fák és kondul a harang. Megrendítő erővel rajzolja meg *Burrián* azt a *Tannhäuser*et, aki egyszerre csak ott találja magát a szabad természet ölen az egyszerű *Mária-kép* előtt. Amikor imádkozva fölök, éreztük, hogy ifjusága tiszta emlékei gyözedelmeskednek lelkén. És a bűn vilége, *Vénusz* szerelme imádatl borul le a tisztaság jelképe, *Erzsébet* előtt. *Ninosen* a második felvonásban olyan kótája, amit meg ne játszanék, sem olyan játéka, amely zeneileg meg ne lenne okadatolva. *Burrián* számtalan finomsága közül csak a szindusan jellemző műnyszerűséget emlemtől föl, amelylyel a dalnokversenyét megjártsza. *Wolfram*ot udvarias figyelemmel halgatta végig, *Walthert*, aki tiszta szerelemről zengedez, mintha oktatni akarná és amikor az érzéki szerelmet magyarázza, szinte sutog és óvatosan ajkához emeli a hárlát, hogy *Erzsébet* ne hallja, amit mond, a vén *Blüroff*al szemben már kitör belőle a guny, míg végre, amikor *Wolfram* ismét fölveszi a harcot, elfogja a láng és *Vénusz*ról dalol. Fenséges erővel rajzolja meg *Burrián* a gyarló halandót, aki a bűnből tisztaság után vágyakozik és a tisztaság köréből bűn után lobog szenvedélyesen. Ábrázolásán kívül legnagyobb éismerst érdemel kitűnő *Wagner*-szavazata, csodás intelligenciája és bensőséges organuma. Ez a tenorista ma a legérdekesebb művészek egyike Budapestben — ideértve az összes színházakat — és ha ő se vonz majd állandóan közönséget az *Operaházba*, akkor műintézetünkön nem lehet segíteni. De közönségünkön se! — *Diösyné-Handel* *Berta* asszony, a mi kitűnő *Wagner*-primadonnánk átszellemlett *Erzsébet*je ének és játék dolgában egyaránt egyik lénypontja a *Tannhäuser*-ensemblenak. *Takács Mihály*, mint *Wolfram*, csodás organumának bübajos ércével — ugyszólván — elkápráztatja szívünket. A ház teii volt, noha ma este két premió is abszorbeált közönséget, — amint egyáltalán örömmel tapasztalom, hogy az *Operaház* divatba jó.

** **Pálmay Ilka** Budapestben. *Pálmay Ilka* ma érkezett *Bécsből* Budapestre. A művésznő tudvalevőleg vendégszerepelti tog a *Vigszínházban*, ahol a *Pillangókisasszony* című szenzációs dráma címszerepét fogja kreálni. A pályaudvaron sokan iogadták; képviselve volt a *Vigszínház* igazgatósága, a sajtó és a fővárosi művészi világ. *Pálmay Ilka* kitűnő színben van és nagyon örül annak, hogy ismét új szerepben mutatkoznak be a budapesti közönségnek, amely őt most már évek óta csak régiebb szerepeiben látta.

** **A Szívem! sikere.** *Bailhaud* és *Hennequin* bohózatja, a *Szívem!* holnap kerül tizedszor színe a *Vigszínházban*. Az újdonság valamennyi előadását eddig zsuiolt nézőtér előtt tartották meg. Minthogy a *Szívem!* előreláthatólag még sokáig műsoron marad, a *Vigszínház* igazgatósága kettős szereposztással gondoskodott arról, hogy esetleges megbetegedés miatt ne legyen szükség darabrátóztatásra.

** **A Magyar Színház újdonsága.** A *Magyar Színház* művészi szemlézete, jóllehet a *Szerencsecsillag* vonzóereje napról-napra növekszik, máris új darab betanulásába fogott. A zongorateremben és a színpadon serényen folynak a próbák a *Vestaszűzek* című francia operettből, amelynek szövegét *Depré* és *Bernède*, zenéjét pedig *Frederic le Rey* és *Justin Clerice* írták. Az évad egyik nagy érdekességének igérkezik a *Magyar Színház* és második újdonsága, amelyet Párisban a *Renaissance*-színházban közel egy év óta megszakítás nélkül játszanak s amely a görög világnak és a mitológiának igen hatásos és nevetető travestiája keretében *Vesta* istennoszony papnőit és *Diogenest*, a bölcsöt viszi színpadra, zenéje pedig valóságos gyöngye a francia operettirodalomnak. A darabban, amelyet *Balini* Dezső és *Mérei* Adolf fordítottak, a színháznak mindhárom primadonnája: *Ledofsky* *Gizella*, *Szofer* *Ilonka* és *Margó* *Zelma* közreműködik, a vezető főszerepek *Ráthonyi*, *Szilágyi* és *Dalnoki* *Viktor* kezében vannak. A bemutató előadás napját az igazgatóság a *Szerencsecsillag* sikerére való tekintettel még nem állapíthatta meg.

** **Városligeti Színkör.** A *Városligeti Színkör*ben vasárnap két előadást tartanak félhelyárok mellett. Délután 4 órakor *Telek* régi jó népsziműve: *Angyál Bandi*, este 7/8 órakor *A tasygáros* körül színre. *Clair* *Feld* *Iren*, *Bligny* herceget *Marházy* *Miklós* játszsza.

** **Operaelőadás a Telefon Hírmondóban.** *Mozart* est lesz ma este a *Magyar Királyi Operaházban*, amennyiben *Mozart* nagy dalművét, a *Várásfülvöl*et adják elő. Ez előadást a *Telefon Hírmondó* teljes egészében közvetlenül fogja, s így az előzetők azt odahaza a lakásokban is végighallgathatják. A *Várásfülvöl* közvetítése bizonyára kellemes szórakozást fog szolgálni mindazoknak, akik a klasszikus zenét szeretik, melynek végezte után az est folyamán érkezett legújabb híret olvastatja fel a beszélő uság szerkesztője. A felolvasás után még 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókon keresztül, melyet az *Emke* és *Elite-kavénázakból* közvetít a *Hírmondó*.

Katalin.

— A Népszínház bemutatója. —

Budapest, október 4.

Két hazai szerző, *Béldi Izor* és *Fejér Jenő*, a *Katalin* operett szerzője, aratott ma este teljes sikert a *Népszínház*-ban. Ez a siker nemcsak azért örvendés, mert jól ki volt érdemelve, hanem egy másik, még fontosabb ok miatt, amelynek bizonyos jelentősége van a mi operett-színpadjaink egész mai irányára.

Szinte vakmerőség-számba mehelte, hogy az angol tánc-operett uralkodó csillagzatának mai jegyében, mikor a közönség annál jobban megostromolja a színházat, minél otrombább cirkusztréfákat kínál nekik, akad két hazai szerző, aki bizni mer a régi romantika szeliden mosolygó holdfényében és felmeri idezni azokat a letűnt idöket, mikor még az operett-színházat is abban gyönyörködtek az emberek, ami egy kisit az elméhez és a szívhez szólott. Szinte csodálkozva csapjuk össze a kezünket:

— Hogyan?! Egy operett, amelyben nem vetnek bukfeneket, nem ugrádoznak minden reifrésre és nem hadarnak össze mindenféle bolond értelmentlenséget és — mégis sikere van?!

Valóban, mintha a *Katalin* ma esti sikeréből valami remény-sugár ragyogna ki, mely azzal biztat, hogy az angol operettektől megbokrosodott izlés rövid időn meg fog nemesbedni és vissza fog térni a korábbi egészséges irányba, az igazi operethez.

Ebből a fajtából való a *Katalin* is. Végre ismét egy operett — és hál' istennek hazai! — amelyben egy logikus egységesen megalkotott cselekménnyel találkozunk s amely zenei irányában is nemesebb hatásokra törekszik.

Béldi Izor, a *Katalin* librettistája, egy kisit a kegyenc-darabok romantikus sablonja szerint építi meg szövegkönyvének a meséjét, de kerekded, összefüggő, logikus cselekményt ad s ugyszólván *színművelői pszichológiával* alkotja meg operett-alakjait. A cselekmény középpontjában egy fiatal, orosz hadnagyoska, gróf *Germain Duplessis* áil, akire a szerelmés *Katalin* cárnő ráveti a szemét és kegyencévé akarja emelni. A hadnagyoska azonban szerelmés egy fiatal leánykába, *Anicába*, akit a záródó szűkített meg s akit a nővéreinek vall, hogy szerelmét a cárnő előtt eltitkolhassa. Gróf *Guracky*, a cárnő mostani kegyence, de *Lausac kapitány* s egy kis orosz udvari kamarilla azonban a hadnagyoska elvesztésére szövetkeznek s mikor a cárnő egy izben vadászaton van s az ifjú *Duplessis* hazaszökik a vadászatról *Anicájához*, a szerelmeseke lesnek és rájönnek az igazságra. A titkot azonnal besugják a cárnőnek. A hűségében és szerelmében végig sértett uralkodónő, hogy vetélytársnőjétől szabaduljon, parancsot ad, hogy azonnal eskessék össze *Anicát* de *Lausac kapitánnyal*. A fiatal hadnagy szerelmének egész szenvedélyével ellene szegül a cárnő parancsának, sőt kardot ránt, hogy megvédelmezze kedvesét, mire börtönbe vetik. *Anicát* pedig visszaviszik a klastromba, ahonnan megszökött.

A harmadik felvonásban a cárnő hálószerbójában vagyunk. A mindenható asszony, aki tehetetlen, ha egy ifjú hadnagyoska szívének a meghódításáról van szó, még egy utolsó kísérletet akar tenni, hogy meghódítsa magának *Duplessist*. Ejnek idején felhoztja börtönéből, könyörög neki, hogy mondjon le *Anicáról* s szerelmét kintálja cserébe. A hadnagyoska visszautasítja. A cárnő most már csak kegyetlen bosszura gondol; a makacsodó hadnagyot halálra ítélik, de ő szívesen hal meg s csak egy kegyet kér a cárnőtől, hogy eskessék össze *Anicával* s hogy vele tölthesse, régi kis hadnagyszobáczkájában, utolsó éjszakáját. A cárnő, mint utolsó kegyelmet, teljesíti kérelmét. A felvonás változásában hajnal van s a fiatal hadnagy, *Anicája* karjaiból kibontakozva, boldogan készül a halálra. Már itt van a kivégzés órája, mikor megtalálja a cárnő gyűrűjét, melyet az uralkodónő egy gyöngéd pillanatában azzal az ígérettel ajándékozott neki, hogy ha bármit fog is elkövetni, meg fog neki boosátani. A szabadulási reménye felcsillan a szerelmésben, *Anica* a gyűrűvel a cárnőhöz siet és meg is hozza ifjú férjének a kegyelmet.

Sok hazai színművet tudunk, amelyek cselekménye megközelítőleg sincs olyan biztos s inpadit technikával megépítve, mint amilyennel a *Katalin* librettistája a maga meséjét megépítette. S a gyorsan fejlődő cselekményt sehol sem akasztják meg az operett-kórusok, tableauk, finálék, de sőt nagy színpadi tudással van ezek kereteibe illesztve.

Eppogy, mint a hogy a *Katalin* szövege magasabb színvonalra törekszik, zeneszerzője is nemesebb szárnyalást igyekezett adni muzsikájának. *Fejér Jenő*, már egy korábbi operettjével, a *Betyárvilággal*, kétség-

telen bizonyosságát adta zeneszerzői talentumának. Ez óta az operetteje óta nagyot fejlődött s a *Katalin*ban már, mint kész zeneszerzővel találkozunk vele. Mindegyiket a tiszta melódiára törekszik, s nincs hűjjával az invenciónak. A melódia itt-ott eltér ugyan a színpadi helyzettől s szöveg és zene nem fedik mindig egymást, de azért szívesen hallgatjuk, mert mindig van dallama s elvégre az operett-szerítésnek is teszünk valami koncessziót. A *Katalin* zeneszerzőjének dicsőretére kell felemlenünk, hogy fináléiban az operettet meghaladó feladatokra vállalkozik s nem siker nélkül.

Szóval visszatérhetünk oda, amivel kezdtük, hogy a *Katalin* két szerzőjének nemcsak az az érdeme, hogy sikert tudtak aratni, hanem ezzel a sikerrel bebizonyították azt is, hogy a magasabb színvonalu operettben rejtőzik ma is az igazi színpadi siker.

A *Katalin* mintaszerű jó előadásban került bemutatásra. *Hejgyi Aranka* (*Katalin* cárnő) és *Küry Klára* (*Duplessis* hadnagy) az előadásnak valódi ékességei voltak. *Hejgyi Aranka* a cárnő alakját olyan művészi precizitással dolgozta ki, hogy alakítása a drámai színpadon is művészi becsü lett volna. El lehet mondani róla, hogy minden hüvelyknyi igazi cárnő volt rajta. *Küry Klára*, (*Duplessis*) csupa elragadó kedvességgel volt az operett vidám részeiben, ahol pedig a szerep drámaira fordul, ott meglepő erővel és igazi drámaiassággal játszott. A *Népszínház*nak mind a két starja remekelt s igazi poetikuss lendületet adott a hazai szerzők munkájának. Szemképrázaton szépek voltak a kosztümjeik is. *Bojtr* *Teruska*, aki *Anicát* adta, fiatalos kedvességgel hatott. *Németh* a lehető legmulatságosabb *Lausac kapitány* volt s *Szirmai* a szokott ambícióval játszotta *Garackij* szerepét. *Tollagi*, *Horváth*, *Szabó*, *Ujvári* apróbb szerepekben adták meg az előadás teljes összhangját.

A *Népszínház* igazi pompával állította ki a hazai operettet, amiért kétszeres dicsőret illeti, mert az ilyesmii egészen szokatlan dolog nálunk. A zenekart *Konti* vezette mesterleg.

Az est zajos volt a tapstól s a szerzőknek a szereplőkkel sokszor kellett még a vasfüggöny kis ajtajában is megjelenniük.

(M.-s.)

Színészek a Varieté színpadon.

Budapest, október 4.

Az *Országos Színész-Egyesület* igazgató-tanácsa ma délután iolytatta tegnapi tanácskozását a *Fővárosi Orfeum* igazgatóságának ama kérése fölött, hogy az egyesület engedje meg tagjainak, hogy színpadán működhessenek.

Az ülésen, melyen *Ditrői Mór* elnökölt, ma gróf *Festéich Andor*, a vidéki színészet felügyelője is megjelent s elsőnek szölt hozzá a kérdéshez. Nagyon sajnálja — ugymond — hogy már a tegnapi ülésen is nem vehetett részt s csak az újságokból értesült a tárgyalásról, amely a tegnapi vita által, ugyszólván, ki van merítve. A vitából azt vette észre, hogy a tanács többsége nincs ellene annak, hogy egyesületi tagok a Varieté színpadokon is működhessenek. Ő sem zárkózik el a kor követelése elől és a maga részéről szívesen látja, hogy az egyesület ennek a fontos reformnak a terére lép. Bizonyos elvi állásponhoz szeretné azonban kötvé látni a dolgot. Szerinte csak a fővárosban és az állandó jelleggel bíró Varieté-színpadokra kellene az engedélyt szorítani, mert e színpadok magyarosítási hivatásának csak a fővárosban van jelentősége. Minthogy azonban az alapszabály tiltja a *Fővárosi Orfeum* kérésének megengedését, ő is elég fontosnak tartja a kérdést arra, hogy az egyesület rendkívüli közgyűlést hívjon össze.

Dr. Janovics Jenő most tartja szükségesnek hogy a rendkívüli közgyűlés összehívassék, mert a kérdést egész terjedelmében a tanács még nem tanulmányozhatta s készületlenül lépnék vele a közgyűlés elébe. Egy bizottság kiküldését javasolja, amelynek feladata lenne a kérdést alaposan tanulmányozni s a rendes közgyűlés elébe, amelytől négy hónap választ el, a tanács egészen kész javaslattal léphetne.

A vita során még *Márkus József*, *Vidór Dezső*, *Leszky András*, *Szilágyi Vilmos* és *Ditrői Mór* elnök szólaltak fel s ezután a tanács egyhangulag *Márkus József* és *Dr. Janovics Jenő* következő együttes indítványát emelte határozattá:

Az *Országos Színész-Egyesület* alapszabályainak 88. §-a szigoruan tiltja az egyesület tagjainak, hogy orteuban vagy dácsarnokokban akár mint szerződött tagok, akár mint vendégek működhessenek. A tanácsnak nincs joga az alapszabályok rendelkezését megváltoztatni, ez a jog a közgyűlésnek lévén fenntartva. A tanács azonban méltányolva a kérdésnek kulturális művészeti és irodalmi aktualitását és a *Fővárosi Orfeum* magyarosításának fontos érdekét, nem kíván elzárkózni a reform megvalósítása elől. Addig is tehát, míg a kérdés a közgyűlés előtt alapsza-

bályszerű elintézését nyer, a *Fővárosi Orfeum* igazgatóságának szervezési előmunkálatai elébe gátat vetni nem fog és jelenleg társulatók kötelékébe nem tartozó, esetlegesen szerződő tagjait fegyelmii eljárás alá vonni nem fogja. A kérdés végleges rendezése céljából egyszersmind bizottságot küld ki kebeléből, melynek feladata lesz szigoruan ellenőrizni és működtetés s gondossággal figyelni arra, hogy semmi olyan ne történjék, ami a magyar színművészet tekintélyével és méltóságával meg nem egyezik. Feladata leend továbbá tanulmányozni a kérdésnek minden részletét, a tapasztalatokból leszülni a tanulságokat s a tanácsnak tapasztalatairól részletes és kimerítő jelentést tenni s amennyiben a kérdés megvalósítása hasznosnak és eredményesnek mutatkoznék, az iránt javaslatot tenni, hogy az egyesület szervezetében mitéle változtatások szükségesek a reform megvalósítása esetében.

A tanácsot e határozat meghozásában a *Fővárosi Orfeum* jobb színvonala és igazgatóságának személyi megbízhatósága is irányította. A *Fővárosi Orfeum* igazgatósága egyuttal arra kötelezte magát, hogy színpadáról a németnyelvű előadásokat egyáltalában kizárja, magyar művezelőt tart és mindenben alveti magát az egyesület alapszabályainak.

A magunk részéről örömmel üdvözöljük az *Országos Színész-Egyesület* fentebbi határozatát, amely nagyban hozzá fog járulni a főváros teljes megmagyarosításához.

A tanács a Varieté-kérdés után a szerződés nélküli levő színészeknek a belügyminiszterhez intézett memorandumával foglalkozott.

MŰVÉSZET.

□ A czeplédi *Kossuth-szobor*. A czeplédi *Kossuth-szobor* pályabizottsága tegnap délután ülészet a városligeti Múcsarnokban *Kossuth Ferenc* emlékére mellett. Az első díjat, a kivételt „*Kossuth Lajos* azt izento” jellegű pályaműnek ítélték oda. E pályamű szerzője *Horvai János* szobrász és *Kant Gyula* műépítész. A második díjat *Teles Ede* „*Tavaszi elműt*” jellegű pályaműkájá nyerte el. A pályaműkakat holnapról fogva e hó tizedikéig lehet megtekinteni a Múcsarnokban.

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ *Papp Béla családja*. Mikoriban *Papp Bélát* halálra ítélték, a szatmárvédeki sajtó tulságos buzgóssággal kereste a pszichikai abnormitásokat az elítélt családjában. A *Debreceeni Ellenőr* egész listát adott a *Papp Béla* családjában előforduló lelki rendellenességekéről. E buzgósságot nemesebb emberi érzés sarkalta. Enyhíteni törekedtek az elítélt kegyetlen sorsát. Ez az igyekezet kárba veszett. *Papp Bélát* kivégezték, a család pedig pört indított azok ellen a lapok ellen, melyek a *Debreceeni Ellenőr* közleményét átvették. E sajtópörök közül az elsőt ma tárgyalta a budapesti sajtóbizottság *Zsitvay Leó* elnöklésével. A vádlott *dr. Ágai Béla*, a *Magyar Nemzet* segédszerkesztője volt, ki szintén átvette a *Debreceeni Ellenőr* tudósítását.

A tárgyaláson megjelent panaszosokat: *Papp Gyulát*, *Papp Béla* atyját, *Papp Bertát* és *Horváth Jánost* *dr. Böszörményi Emil* szatmári ügyvéd képviselte, *dr. Ágai Béla* vádlottat *dr. Horváth Lipót* ügyvéd védte.

— Nem érzem magamat bűnösnek. — mondotta *Ágai Béla* — de sajnálom, hogy a cikket megieent, különösen abban az időben, mikor a *Papp*-családot ugys annyira csapás érte. De éppen ez a körülmény, hogy abban az időben a közérdeklődés annyira a *Papp*-család iránt fordult, magyarazza meg, hogy a cikket a *Debreceeni Ellenőr*-ből átvették. Jónéhüségemet pedig bizonyítja az, hogy a cikk tartalma inkább a *Papp*-család mellett, mint ellene bizonyít, mert nem tartalmaz mást, mint azokat az adatokat, melyeket éppen *Papp Béla* védője és *Papp barátai* a szatmári tárgyalás során felhoztak annak bizonyítására, hogy *Papp Béla* bűnét csak mint terhelt egyén követhette el. A cikkben azonban említés történik *Papp Berta* urhölgyről is. Férfiass kötelességemnek tartom, hogy itt a nyilvánosság előtt töle feltétlen bocsánatot kérjek azokért, melyeket magára nézve sértének talált.

Dr. Böszörményi Emil kijelentette, hogy a bocsánatkérésre vonatkozólag telet nevében nincsen semmi megjegyzése. *Dr. Horváth Lipót* védő közérdek címén kéri a valódiság bizonyításának megengedését. *Dr. Böszörményi Emil* ellenzése után, a törvényszék nem adott helyt a bizonyításnak, mert a közleményt magát nem a közérdek szülte, hanem a közvélemény jelentette meg.

A perbeszédnek sorát *dr. Böszörményi Emil* vádbeszéde nyitotta meg. A vádlottat 3 rendbeli rágalmazás vétségében két bűnösnek ki mondati és elítéli.

Dr. Horváth Lipót védő sajnálja, hogy a magánvádlót nem engedve meg a nekik nyújtott erkölcsi elégtétellel, arra kényszerítik, hogy ezt a kínos ügyet a védelem előadásával még kínosabbá tegye. A vádlott nem vezette szándékosság, hanem ellenkezőleg, jóindulattal, Tamogatni akarta a család azon törekvését, hogy *Papp Béla* terheltégét a család egyes tagjainak

abnormitásával valószínűvé tegye. A sértés tudata sem forgott fenn, mert akkoriban az egész sajtó pertraktálta ezt az ügyet, részben, hogy megjeltsse azt a problémát, miként lehet testvérülköes egy ur-ember, részben pedig, hogy a terbeltség bizonyítá- sával enyhítsen a szerencsétlen Papp Béla sorsán.

Kéri vádlottnak a két rágalmazás vétségének vádjá alól való felmentését. Papp Bertával szemben pedig enyhe ítélet kimondását.

A törvényszék rövid tanácskozás után vádlott Agai Bélát csupán a Papp Bertával szemben elkövetett rágalmazás vétsége miatt 100 korona fő- és 50 korona mellékbüntetésre ítélte. A Papp Gyula és Horváth János sérelmére állítólag elkövetett rágalmazás vádjá alól a törvényszék vádlottat Horváth Lipót védő által felhozott indokokból felmentette. Az ítélet jogerős.

A bevádolt vicc.

Budapest, október 4.

Az élelapi viccet tárgyalta ma komolyan, talán a kelleténél is komolyabban a budapesti sajtóírók. Nem vették kellően figyelembe, hogy az élelapi vicc bizonyos előjogokat élvez a humor irodalmi eszteráiban. Jussa van ahhoz, hogy vaskosabb, sarsirozottabb legyen, mint a közhasználatú vicc. Sok minden figyelmen kívül hagyásával megtörtént, hogy dr. Agai Adolfit, a *Borszem* Jankó érdemes szerkesztőjét vétkesnek mondták a becsületsértésben, holott nézetünk szerint még a viccelésben sem volt hibás.

Mert nemesebb intencióval senkinek írt apró persziflázst, mint Agai, amikor kiméltlen gny tárgyává akarta tenni azokat a budapesti joghallgatókat, kik professzoroknak, Timon Ákosnak előadását durva közbeküldésekkel zavarták. De a cikk közlése saát- ságos sérelmért provokált. Timon professzor és neje úgy fogták fel, hogy annak gunyja, mérge ő ellenük irányul. Sértőnek találták és sajtópörrel támadták Agai Adolfit, ki hiába bizonygatta, hogy ő éppen Timonék védelmében akarta az egyetemen felbukkanó ripókséget szatírával ostromozni s minthogy élelapi szerkesztője, tehát csakis élelapi modorban tehetette. Ilyen értelemben nyilatkozott Agai szóban és írásban de hasztalan; Timon professzor, ugy látszik barátainak unszolására, fenntartotta a panaszát.

Mert a békés elintézés az alatt az idő alatt, mióta a panaszt beadták, ismétlenül szóba jött. A mai tárgyaláson hallottuk, hogy Timonék részéről a pörön kívül való elintézés olyan feltételhez kötötték, melyet Agai nem fogadhatott el. Azt kívánták tőle, hogy vonja vissza azt a sajtópört, melyet ugyanezen incidens alkalmából Bartha Miklós ellen indított, ki Agait egy hosszú vezércikkben sértegette végig a becsületsértés teljes egészével. Ezt a feltételt Agai nem fogadta el. Ma is kijelentette, hogy ilyen áron nem kell neki a béke, inkább viseli a jogkövetkezményeket.

Rokonszenvesebb vádlottat különben alig tudunk képzelni, mint a derék humoristánkat, ki botra támaszkodva, de szellemileg egészen trissen jelent meg a sorompók előtt. Nyilatkozatai éppoly lojálisak, mint korrektek voltak. Szinte komikus benyomást ébresztett, hogy rágalmazás címén kívánták a megbüntetését. Ebbe nem ment bele a sajtóíró, s mint említettük, csupán becsületsértésben mondotta ki bűnösnek.

A tárgyalásról a következő tudósítást adjuk:

A budapesti sajtóírók ma tárgyalta a csaknem egy év óta húzódó sajtópört Zsitvay Leó enklésével. A panaszokat dr. Nagy Dezső képviselte. Védő dr. Pollák Ilés volt. Nagy Dezső a tárgyalás elején azt ültében kívánta volna tárgyalni a dolgot, de minthogy erre nézve semmiféle eltagadható okot rehozni nem tudott, a bíróság elutasította kérésével. Pollák Ilés meg is kérdezte, hogy minek volna a zárt ülés, mikor a vádlott semmit sem kíván bizonyítani és semmi olyat felhozni, ami akár a közérköcsösséget, akár a közrendet zavarja.

Dr. Agai Adolfit az általános kérdésekre elmondta, hogy jankovái születésű hatvanöt éves, lapszerkesztő, büntetve nem volt a védelmével azzal kezdte, hogy nem érzi magát bűnösnek. Ő aki a nök kultuszában nőtől föl, nem is sérthet meg egy nőt. Nem volt más szándéka, mint hogy megtorolja azt a ripókséget, melyet az egyetemi ifjak dr. Timon Ákossal szemben elkövettek.

Aki elfogulatlanul olvassa ezt e közleményt, ugymond, lehetetlen hogy más meggyőződésre jusson, mint arra, hogy az dr. Timon védelmére s a ripókség visszautasítására íródott. Védelmezni akartam a tanár urat s igen tisztelt nejét a ripókség ellen s imo, a vádlottak padjára kerültem érte.

Az elnök: A cikk megjelenése után többrendeli nyilatkozatok is jelentek meg.

Agai: Az ifjuság egy része nyilatkozott, hogy a támadásban semmi része sem volt. Azután személyes nyilatkozatok jelentek meg, miután a tanár ur provokáltatott. Kész voltam neki ezen az uton is elégtételt adni a segédei azonban kijelentették, hogy én lovas- gias elégtételt nem adhatok, jöjjehet soha semmi el- intézetlen ügyem nem volt. Szó volt arról is, hogy az ügyet békés uton intézzék el. En erre is hajlandó voltam. De az élelapi mint egyik conditio sine qua non-t, kikötötte azt, hogy a Bartha Miklós ellen indított sajtópörtöt vonjam vissza. Nem tudtam belátni, hogy Barthanak mi köze ahhoz a pörhöz, amelyet

dr. Timon és igen tisztelt neje ellenem indítottak s nem fogadtam el azt a föltételt.

Az elnök fölvolvastatta mindazokat a nyilatkozato- kat, melyeket az a kínos ügy provokált.

Mintán dr. Nagy Dezső kijelentette, hogy a bé- kéltélt kísérleteknek ezideig eredménye nem lett, mert a felek még nem tudtak megegyezni, az elnök a tárgyalást a békés elintézés újabb megkísérlésé végett déli tizenkét órákor egy órai időtartamra fölfüggesz- tette. Mivel a békéltetés nem sikerült, a tárgyalást délutáni egy órákor a pörbeszédekkel folytatták.

Dr. Nagy Dezső, a magánvádlók képviselője hosszasan vitatta, hogy Agai Timon Ákos és fiatal nejét akarta pellengérré állítani. Szerinte Agai szug- geráltni akarta az ifjuságnak, hogy Timon Ákos há- zasságával piszkálódjék. Kéri őt rágalmazásért és becsületsértésért elítélni.

Pollák Ilés védő azon kezdi, hogy Agai a földig hajította zászlaját Timon Ákos és neje előtt, mégis a legképtelenebb váddal illette, hogy egy tisztességes tanár és egy nőt támadott meg a becsületében. Agai harmincöt évi irodalmi működésé elé g garanciája annak, hogy sértő szándékot föl se tegyűn róla. Nem Timon Ákosról és neéről, hanem éretlen diákok os- torozásáról van szó az Agai cikkében. Sorra fejte- geti, hogy az inkriminált cikkben sem rágalmazás, sem becsületsértés nincsen. Agai nem érzi magát bű- nösnek s ha egy pillanatot is érezte volna, aláírta volna a békítő nyilatkozatot. Fölmintést kér.

Dr. Agai Adolfit: A lapokban meg volt írva a botrány s a Borszem Jankó reprodukálta enyhén a lapok tudósításait azzal, hogy az éretlen ifjak eljá- rását parodisztikus formában kritizálta.

A bíróság harmadik órákor visszavonult ítélet- mondásra.

Az ítéletet délután három órákor hirdette ki az elnök. A bíróság dr. Agai Adolfit vétkesnek mondta ki a becsületsértésben s e itélte háromszáz korona fő- és kétszáz korona mellékbüntetésre. Dr. Agai fölbebezzet.

EGYESÜLETEK.

(A fővárosi szegény gyermekert-egylet) leg- utóbbi teljes ülésén határozott a jelenlévő gyerme- kek felett 500 árva gyermek közül 300 gyermeket vettek föl, kiket az intézet teljes ellátásában és ne- velésben részesít. Az ülésen dr. Grósz Sándor enök jelentette, hogy dr. Szegvári László néhai Kuh Károly és ne e nevére egy-egy alapítványt tett.

SPORT.

.. Lester Reiff kiltitása. Londonból az a szen- zációsi hír érkezik, hogy a híres amerikai Lester Reiffot, a tavalyi champion jockeyt, az angol Jockey Club tegnap kiltította Anglia versenypályáról. A kiltitás a manchesteri versenyigazgatóság fejelentése nyomán történt, amely gyanusnak taált egy versenyt, amelyben a fiatalabb Reiff lova fejhoszsal meg- előzte bátyja lovát a célnál. Angliában nagy szen- zációi keit a divatban levő jockey- király kiltitása, s még a sovinszta angolok is meg vannak róla győ- ződve, hogy igazságtalanság történt az amerikaival.

.. Őszi löversenyek. A hoinapi napot csupa kisebb rendű szenzáció tölti be; egytől-egyig olyan verseny, amely ha díra nem is valami kiváló, sze- replonél és nagy földjénél fogva mégis figyelmet érdemel. Legérdekesebb lenne a Nyilt handikap, de mert ebben a súlyviszonyoknál fogva Rose S., Vox populí és Wunschnaidon kívül egyevik lónak sincs chancea, sokkal szebb lesz a kétévcsék szintén 600 koronás nagy handikapje. Ebben meglehető jó és mindenké föltt rendkívül nagy társaság találkozik, melyben bajos lesz a nyerőt eltalálni. A teher- viszonyok még leginkább Faiznak Moonlight blossom- nak és Sajónak kedveznek, míg meglepetést Chat- terbox vagy Ugyanaz okozhat. Különös verseny lesz a Pehely-díj, mely arról híres hogy 3200 méterre szoktak startjánál találkozni idősebb lovaink a két- évesekkel. A kétévcséket rendszerint meg szokta vi- selni a 3200 méteres verseny s rendszeren elromianak a kétévcsék e verseny után, ez idén mégis elég jó- nevű csókok szerepelnek a programon. Ilyenek Durnyi, Sweet Love, Escamillo, Mennyhó. Valószínű azonban, hogy idősebb lónak jut a díj, és pedig vagy a három éves Hastrmannak, vagy a négyéves Kar- mesternek. Még a zuglósi díj sem lesz érdektelen, ha csak a hírhedt Passepartout walkoverben nem arat győzelmet. A tipeket holnapra itt adjuk:

- I. Royal Flush—Antonius
- II. Tubiczám—Hajnalka
- III. Faiz—Moonlight blossom—Sajó
- IV. Vox populí—Rose S.—Wunschnaid
- V. Karmester—Hastrmann
- VI. Passepartout—Sobri

.. A budapesti löversenyek eredményét mind- azok, akik nem mehetnek ki a versenyterre, leghamarább és legmegbízhatóbban a Telefon Hírmondó útján tudhatják meg, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentései alapján minden két futam után részletes jelentést olvastat fel a versenyek eredményeiről. A verseny-eredmények felolvasására kétszeres riadójellet hívja fel az előzetők figyelmét a beszé- lőjűség szerkesztőségére.

Nyilttér.

Grác! Szanatorium Grác!

Meerscheinschloss

Idegbetegeknek, üdülő-betegeknek és morlum- betegeknek. Legújabb gyógyberendezések, kombinált villamos fanyfürdő, házias és más indivi- duális tápláló-gyógymód. Képes prospektusok ingyen.

SOMATOSE

(oldódó huseférnyé)

orvosi szaktekinítők véleménye szerint „tápkészítmények ideáljai” betegnek és gyengéknek.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógyszertárakban és gyógyszerkereskedésekben.

Az Általános Takaré- és Hitelszövetkezet

V., Sas-utca 24. sz. (ezelőtt József-tér 13).

1901. év III. negyedének kimutatása:

Tagok száma: 2022. Üzletretek száma: 10.125.

Befizett üzletretek: 1.231.573 K. 51 f.

Kiadott kölcsönök: 1.256.153 K. 81 f.

Kedvező föltételek mellett nyújtnak kölcsönöket. Az igazgatóság: Silberberg Károly enök, Wertholmer Albert, Wertholmer és Frank cég főnöke, alenöke. Engl Hugó, Szeg Bernát és Társ cég főnöke, Oesterreicher Márton, Weisz Vilmos, Kann és Heller cég főnöke. A vezérigazgató: Gutmann Zeigmond.

(Az e rovat alatt közöltteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TAVIRATOK.

Bolgár miniszter Belgrádban.

Belgrád, október 4. Danev bolgár külügyminisz- ter ma ideérkezett és délelőtt érkezett Vuics minisz- terelnökkel. Este Danev tiszteletére diszebed lesz az udvarnál.

Az Egyesült-Államok és Kuba.

Frankfurt, október 4. New Yorkból táviratozzák a Frankfurter Zeitungnak, hogy Kuba szigetén moz- galom indult meg az Unióval kötendő kölcsönös ke- reskedelmi szerződés létrehozására. Cukorra és do- hányra nézve vámmentességet kívánnak. A lakosság egyértelműen az annexió mellett van.

Az anarkhisták ellen.

London, október 4. Newyorki táviratok szer- rint az Egyesült Államok kormányja kész az európai hatalmakat támogatni az anarkhizmus leküzdésében. Az amerikai kormány híri szerint meg fogja aka- dályozni az Amerikába menekülő anarkhisták telele- pedését és máris szigorú intézkedéseket tett e végre.

Alkotmány Montenegroban.

Róma október 4. A cinyei udvarral összeköt- tetésben álló olasz lapok közlik, hogy Montenegroban képviselőházat kívánnak alkotni, amelynek feladata lenne az ország pénzügyi kérdéseit intézni.

Közgazdasági táviratok.

London, október 4. (Gabonapiac.) Az irányzat nyugodt és lanyha. Az árak változatlanok. Városi liszt 21 sh 6 p. — 28 sh. Repeceolaj 26 sh. Tengeri 23 sh. Behozatal: buza —, árpa 12.000, zab 60.000 mm. Erősen esik.

Liverpóol október 4. (Gabonapiac.) Buza vál- tozatlan. Amerikai tengeri l p-vel olcsóbb. Liszt vál- tozatlan.

New York, október 4. (Terményfősdé.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 8.9/8, 8.9/8. okt-re 7.91 (7.91). Januárra 8.01 (7.98). New-Orleansban helyben 8.9/8 (8.9/8). — Petroleum: Stand white New Yorkban 8.65 (7.65). Stand white Philadelphában 8.60 (7.60). Refined in Cases 8.75 (8.65). Credit Balances at Oil City 1.30 (1.30). — Zsir: Western steam 10.30 (10.25). Rohe és Brothers 10.60 (10.50). — Tengeri irányzata tartott. — Okt-re 61.1/4 (61.1/4). Decemberre 61.1/4 (61.1/4). — Májusra 62.1/4 (62.1/4). — Buza irányzata tartott. — Piros ősi helyben 74.7/8 (75.-). Októberre 72.1/4 (72.1/4). Decemberre 74.1/4 (74.1/4). márc.-ra —. —. —. Májusra 77.1/4 (77.1/4). Gabona szállítási díja Liverpóolba 1.— (1.—). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5.1/4 (5.1/4). Okt.-re 4.90 (4.95). Januárra 5.10 (5.15). — Liszt: Spring Wheat cears 2.80 (2.80). — Cukor: 3.9/16 (3.9/16). — On: 24.12 (24.37). — Rész: 16.1/2 (16.1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 4. (Terményfősdé.) (Zárlat.): Buza irányzata tartott. Októberre 66.1/4 (67.-). Dec-re 68.1/4 (68.1/4). Tengeri irányzata tartott — Októberre 54.7/8 (55.1/8). — Zsir: Októberre 9.87 (9.77). — Januárra 10.27 (10.22). — Szaonna short clear 9.55 (9.45). — Sertésfűs: Októberre 15.37 (15.35). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK.

Te.

Alkonyd... a messze, piros eget nézem,
Ezer hajladozó lomb ímeget nékem,
Ezer titkos hangja pusztai esének,
Fájdalmas, borongós temetői ének.

Lenn, a fávól égnek aranyporos alján
Egyet villan a nap és lebukik aztán,
Hosszú, hosszú árnyak a sötétbe vesznek,
Végo van, hál' lsten, egy nagy győtrelemnek.

Távol fénykődőbe csillagot éjnek
Vágyakozva, fűve, reménykedve nézek,
Vágyodom utánad, aki messze tőlem
El is feledkeztlé azóta felőlem.

Talán te is nézed most azt a csillagot,
Amely olyan szépen, biztatóan ragyog,
Talán jutok mégis néha az eszedbe?
Talán könny is tolat néha a szemedbe?

Nem hiszem, hogy szeretsz. Azt se, hogy szeretlek...
Mégis, része lettél az én életemnek,
Árnyékos oázis sivatag pusztáiba' —
Ragyogó két szemed legyen érte áldva.

Ragyogó két szemed, ragyogó csillagok...
Itt a néma éjben csak egyedül vagyok,
Fájdalmasan sóhajt az erdő a széllel,
Lelkembe', mindenütt, mely sötét az éjjel.

Denes Tibor.

+ Vilmos császár mint közvetítő. A német császár bokros teendő mellett sok mindenre ráér. *Sidney* írja, hogy Walla-Wallában, ahol sok német ember lakik, két esztendő előtt elhatározták, hogy a kerület számára keresnek egy jó orvost. Legelőbb is pénz gyűjtöttek egy villa számára, hogy az orvos tisztességes lakást kaphasson. Mikor az készen volt, felhívták tette közé egy ausztráliai lapban, akadt is pályázó elég de egyik sem vált be. Ekkor elhatározták a német atyafiak, hogy a német császárhoz fordulnak, hogy sziveskedjék őket a bajukból kiségiteni és küldjön nekik egy jó orost. S a német császár meghalgratta kérésüket s a napokban utaztatott el Walla-Wallába egy orvost, akit mint kipróbált derék szakembert melegen ajánlott honfitársai figyelmébe.

+ Pasteur és tanítványa. Arboisi szobrának a leleplezése alkalmából Pasteurról kedves anekdotát mond el a *Figaro*. Pasteur szórakozott volt, mint a legtöbb nagy ember. Azonkívül makacsul védte véleményeit. A háború után egyik kedvenc tanítványának a családijához ment Clermontba, hogy néhány napig kipihenesse magát. Első este vacsoránál a vallás kérdése kerül szóba. Pasteur hívó volt, tanítványa erősen kételkedő. A vita rögtön hevessé válik, a levesnél már magánkívül van a tudós és hamarosan

egészen megőledkezett arról, hogy hol van s akár csak a katedróján lett volna, a tanítványára, aki valami erősebb argumentumot használt, így törődött rá:
— Uram, ön szemtelen!... Takarodjék ki innen...

És ajtot mutatott neki. A fiatal ember respektálta szórakozott tanárát és elment saját házából a szomszédos fogadóba vacsorálni. Hanem néhány pillanat múlva már ott termelt Pasteur és mosolyogva kért bocsánatot.

+ A tenger alatt járó hajók. A legutóbbi francia flottagyakorlatokon a tenger alatt járó hajók oly jól beváltak hogy 68 darab különböző szerkezetű ilyen torpedóhajó készítését határozták el, melyeknek átlagos ára 365—400 ezer frank. Ezek az új torpedóhajók a víz felületén vagy a mélyében 3—20 méterig járhatnak s rendszeren 4 torpedóöveget tartalmaznak. Hosszuk 23½ méter 2-6 méter átmérőjűek és 5 katonának van bennük hely. Németországban nem nagy súlyt tekintenek ezeknek az új hajóknak a s erepére és pedig főként azért, mert véleményük szerint az *vak*, vagyis a víz alatt maga sem tud jól tájékozódni s így a vele való hadakozás igen bizonytalan, könnyen lehet olyan tegyver, mely hátralel sül el. Eddig az angolok is elutasítván viselkedtek a torpedóhajóval szemben, de most egyszerre öt ilyenajta hajót rendeltek meg John P. *Holland* amerikai mérnök tervei szerint. A *Holland*-féle hajóknak — mint az *Uran* írja — a hossza 18-2 méter, vastagsága a közepén 3-59 méter és elmerülve 120 köbméter vizet szorítanak ki, úgy hogy teljes felszereléssel és ballastal mindössze 120 tonnát nyomnak, ami a többi hadihajóhoz képest elenyésző kis súly. Az acélburkot kitart három atmoszféra nyomást, vagyis közel 30 méter mélységig merülhet le az óceánra. A hajó törzse fölött 9-54 méter hosszú fedélzet van, amely a víz színén való használat céljára a rendes hajók módjára van felszerelve. A kormánytorony hasonló a közönséges torpedóhajóknakéhoz, úveglappal van fedve, hogy erős hullámszéllel vízmentesen legyen zárva. A hajó mozgására a vízszínen 160 lóerős naphtamotor szolgál és a hajó annyi tüzelőanyagot visz magával, hogy azt bétszáznegyven kilométernyi távolságra bírja kisebb fonál sebességgel hajtani. A víz alatt ez a motor nem dolgozhat, mert az egész hajó légmentesen van elzárva s így helyébe accumulator által hajtott elektromos motor lép, amely négy óraán két fonál sebességgel tudja a hajót vinni. Az egyik motorból a másikba való átkapcsolás egyegyed órát vesz igénybe, amíg tudniillik a gázgép megáll. Ez az idő elég hosszú és egyik főhajtója a hajónak, mert ha egyegyed óráig tart a lemerülés, ez alatt az idő alatt a hadihajók lökretelhetik. Hajócsavar kettő van rajta, amelyek egy tengelyre erősítve ellenkező irányban forognak hogy megakadályozzák

a hajónak saját hossz tengelye körül való forgását. Ha ugyanis egy csavarja volna, akkor úgy mint a torpedó löveg vagy a bugó-csiga, a hajó a víz visszahatásánál fogva folyton forogna ellentett irányban, mint a csavar. A hajó világítására részben ablakok, részben világos lámpák szolgálnak, míg komprímált levegőt a légzés biztosítására víznek magukkal. Biztosító szelepek is vannak, hogy a hajó belsejében túlnyom légnyomás ne legyen. Torpedóöveget csak ötöt visz magával a hajó s ezek közül egy a hajó csucsán levő irányító csőben van, a többi négy pedig mögötte, a hajó belsejében. A torpedó löveg 3¼ méter hosszú és akár a víz színén haladva, akár elmerülve kilőhető. Különösen ügyes szerkezettel van ellensúlyozva a lövés alkalmával a hajó visszavágása (mint a puskáé). A hirtelen elmerülés elérése olyan föleladat, amit bizonynyal még sokféleképpen fognak javítani. Egyelőre e célra három nagy edény van alkalmazva (elől, középen és hátul), amelyekbe gyorsan vizet lehet szivattyúkkal préselni vagy azokat sürtött levegővel kiüríteni. A kormányzásnál, különösen a mélység helyes beállítására, automatikus szerkezetek is segítik a kézvel való igazítást. Egyéb irányító és jelző szerkezettel a hajó éppen úgy el van látva, mint a többi hadihajó.

A víz színén való baladásnál a kormánytorony és a kormányos is látszanak a fedélzeten, míg lemerülve csak a két árboc szolgál mintegy jelzőül; veszély esetén valószínűleg ezeket is bevonják és ekkor a hajó vak és láthatatlan még a saját társai részére is. Ezen a vakságon a franciák a *periskoppal* akarnak segíteni, amely parabolikus szögűtörök sorozata egy csőben és egész a víz színéig ér. Így a víz színén levő tárgyak képét vetné a hajó belsejébe, de a víz kis hullámszája is elegendő, hogy a kép egészen eltorzuljon. Komoly esetekben pedig éppen nem sima a víz felülete s így ez a vakság egyik legfőbb hibája még ma a tenger alatt járó hajónak, mert nem tud tájékozódni.

+ A szabók és a szobrászok. A berlini szabókkal, akik erősen fel vannak háborodva amiért *Begas* a *Bismarck*-szobrot a valóság meghamisításával bő pantalonnal alkotta meg a londoni szabók is szofidárisak. Egy angol szabó ugyanis, aki a *Tailor and Cutter* című szakfolyóiratban a jelenkori művészetet mesterségének a szempontjából szokta bírálni, a berlini eset alkalmából a következőket írja: Együtt érzünk a berlini szabókkal. Jogunk van ahhoz, hogy felháborodunk azon a módon, amivel a szobrászok a szabómesterséget lenézik. Ha nekik van egy *Bismarck*-juk rosszul álló rubában van nekünk egy *John Bright*-ünk és *W. C. Forster*-ünk olyan rubázatban, amelyért minden szabónak pirulnia kellene. A szobrászoknak örömiük telik ráncokban és a bő rubában és ugyancsak nem törődnek azzal, ha a gombok a baloldalon vannak, vagy pedig a zseblefnyitók az egyik

REGENY.

TÜZZEL-VASSAL.

Irta: SIENKIEWICZ HENRIK

(44)

Most egy tatáresapat közelgett. Lassan jött, mert gyalogos foglyokat hozott magával. *Skrzetuski* megdörzsölte a szemét, hogy jól lát-e? A főhetman huszárjai voltak a foglyok! Panaszosan, siránkozóva nyögte, kezeit tördelve közben.

— De hiszen ez lehetetlen! Lehetetlen!

Az ágyuk még mindig dörögnek, a hare még folyik, de egyre sürűbben jönnek a tatárok és a kozákok, s habár fulladoznak a fáradságtól, bár roskadoznak sebeiktől, mégis ujjongnak, győzelmi dalokat énekelnek. *Skrzetuski* látja őket: így jönnek meg a katonák a kivitt diadal után. Roskadozik már, de retentenes erőfeszítéssel fenn tartja még magát. Bizonyosságot kell szereznie, látnia a legirtózatosabbat is.

És ez a legirtózatosabb látvány nem is várakoztatta őt soká. Az ágyuk lassan elnémultak, s jöttek a *Krscosovski* katonái halommal huroolva a sok lobogót. Lengyel lobogó volt valamennyi. És kocsizörgés is hallatszott. Szekerek jönnek. Kozákok ülnek rajtuk kétoldalt és középpütt a foglyok, akiknek arcára rémülettel, kutatón mered rá a *Skrzetuski* könnyes szeme. A szemközti égő házak lángja vakítja a szemét, hogy úgy káprázzik? Nem. Valóság az, amit lát. Látja, hogy ott a szekereken a durva kozákok között fegyvertelenül, megtépetten, összekötözött kezekkel foglyok ülnek: a hetmanok!

A szívéhez kapott *Skrzetuski*, retenteneset ordított, a szeme megüvegesedett, teste megmere, s mint a haldokló, hideg lón. Azután odarokadt a vén *Sakhar* karjai közé. És jó is volt, hogy elvesztette eszméletét, mert így nem kellett

látnia, hogy miként vonul be néhány perc múltán a győztes sereg élén pirosba öltözve, az arany parancsnoki pálcával kezében *Chmielnickij*, s mellette *Tuhaj* bég és *Krscosovski*. Védetlenül, egy irtózatos vereség sebeiben halódva állott előttük s *Skrzetuski* erős, bálványozott köztársasága.

XVI.

Néhány nap telt el a esata után. Az emberek most már csak azt lesték, hogy mikor dől fejekre az égboltozat. Mert az első árulás, a *Potoci* szomorja vége, a korszoni csapás s legvégül a veretlen királyi csapatok teljes megsemmisülése, a hetmanok rabságl a esése, a duló halál, az irtózatos mézárás és a mindenütt pusztító lobbogó lángok a legretentenesebb gondolatokat keltették. Oly hirtelenül jött ez a sok szerencsétlenség, hogy szinte hihetetlenek tűnt föl sokak előtt. Mások elotomplant huzódtak félre, de voltak olyanok is, akik megtébolyultak s a világ végének s az *Anti-Krisztus*nak az eljövetelet hirdették. A társadalmi élet megszűnt, barátság, család fölborlott. Nem volt már hatalom az emberek fölött, sem különbség közöttök. Mintha az ég rászabadította volna a poklot a földre, minden borzalmaival és retentenesével. A munka, a becsület, a hit, a lelkiismeret mintha kihalt volna, rablást, gyilkolást, áruló sziszegést, állatias kegyetlenséget és tébolyt látott mindenfelé a szem. Sokan komolyan hirdették, hogy eddig a jó volt ugyan az emberiség célja, ezután azonban a rosszban kell majd versengeniök az élni akaróknak, hogy ezután szent és tiszteltesz az, mi előbb bűn volt és gaszág. A nap sem sütött már a földre, mert nem tudott keresztültörni az irtózatos tüzek gomolygó füstjén, s ezszaka a békés hold helyett lobbogó lángoszlopok világítottak. Lángokban állottak a városok, a faluk, a templomok és az erdők is. Az emberi beszéd is oly ritkán hangzott, nyögés, jajveszékélés, zokogás szállott a levegőbe. Ezren és ezren haltak meg úgy, hogy emlékezetök feledésbe veszett nyomban haláluk után. S mindezen retentenes kin és pusztulás, nyomor és jajveszék-

kelés közepette egyre nőtt, egyre hatalmasodott a *Chmielnickij Bogdán* alakja. Kétszáz ezer diadalt ittas és diadalokra éhes fegyveres várta kezének az intését. A parasztság mindenütt föl-lázadt, a kozákok szintén. A fölkelés elhuropozott már hat vajdaságban, s *Chmielnickij* serege úgy megnőtt, hogy ellene fele annyit sem állíthatott a köztársaság, s talán a német császár sem vezérelt még ekkora hadat. A hetman magát is meglepte ez a esodolatos sikere, ennyire maga sem számított, s kezdetben nem is akarta, nem is tudta hinni, hogy milyen hatalmas lett. A köztársasággal szemben még mindig alakoskodott, hűségét és jó szándékait emlegette, mert nem tartotta magát erejét elegendőnek arra, hogy a köztársasággal megbirkózzék. Hogy aztán megértette a történetek súlyát, retentenes lett benne az önzés. Jót, rosszat, igazságot és gaszágot nem ösmert már, mindent úgy ítél meg, hogy a saját személyéhez kötötte, ahhoz mérte. Aki vele tartott, azt szívelte, aki ellene volt, azt megölette. A történetirő följegyezte, hogy átkokat szórt a napra, amiért nem akkor és nem úgy süttöt, mint ő szerette volna. Ha ittas volt, a legveresebb kegyetlenkedéseket követte el, amelyeket később maga is megbánt, s minél hatalmasabb lón, annál többet ivott, ivott pedig azért, hogy örökös aggodalmait és nyugtalanságát elfojtsa. Látszott rajta, hogy diadalmai olyan magaslatra emeltek, ahová nem is akart volt följutni. Nemcsak másokat ijesztett meg esodolatos hatalma, hanem őt magát is. A fölkelés rohanó sodra ragadta, vitte őt magával, de hová? Hogy végződik mindez?

Mikor eszelős vállalkozásába kezdett, mindössze is csak arra számított, hogy sikerei majd alkudozásra kényszerítik elleneit. Meg fogják becsátani a vérontást, visszaadják a kiváltságokat és a jogokat, s kárpótlást is kap. Jól ösmerte a köztársaság kifogyhatatlan türelmét, végtelen irgalmasságát és számolt is rá. De az események folyamán belátta, hogy vele szemben végo a türelmetlen, irgalmasságnak. És mi lesz hát, ha ő talál vesztos lenni? Meg akarta tudni, hogy

oldalon kétszer akkorák, mint a másikon. És olyan szemnyűségeket örökítenek meg ennek következtében, amelyeket egyetlen férfi sem viselne, ha ugyan akadna szabó, aki elkészítené azokat...

Életműködés — a halál után. Dr. Ferray Gennában azt az ellenmondásnak látszó élettani igazságot bizonyította be, hogy vannak életműködések, melyeket a halál nem szüntet meg azonnal. Az élettan professzora egy kutyát használt fel erre a demonstrációra olyképpen, hogy előbb jól lakatta az állatot s azután hirtelen megölt. Mikor pedig az állat már hűvált volt minden animális életnek, akkor bevilágított az állat gyomrába s annak rendes funkciója a leghatározottabban észlelhető volt. A kutya nem élt, de a gyomor a maga mozdulatait szabályszerűen folytatta és teljesen megőrizte a benne lévő tápanyagot. A kísérletező tudós szerint a gyomor mechanikai működését a tápanyag idezi elő, mely serkentő hatást gyakorol, de csakis akkor, ha az experimentum 28—30 fokig hevített temperatura mellett hajtjuk végre.

A növények szellemi élete. Amiről poéták és művészek régtől diskurálnak, ugyanazzal a gondolattal egútabban egy komoly tudós, a természet egyik legkifűnőbb titokbontogatójának, a nagy Darwinnak a fia: Darwin Ferenc tanár behatóan és kimerítően foglalkozott. Darwin Ferenc a tudomány fejlődésére alakult angol egyesület évi közgyűlésén rendkívül érdekesen bizonyította, hogy a növényzet nem csupán vegetabilis, hanem szellemi életet is él. E szelemi élet tüneteit csakis az észlelheti, aki megfigyeléseiben lehetőleg minden mozzanatát kiterjeszkedik. Darwin megfigyelte, hogy bizonyos kuszó növények, melyekről eddig azt hittük, hogy folytatlagos fejlődésükre kizárólag a súly törvényei vannak hatással, akárbánször a súly törvényei ellenére fejlődnek. Valahányszor valamely akadályba ütközik az ágak, lombok, indának egyes irányban való továbbfejlődése, ugyanannak az tapasztaljuk, hogy a növény nem csupán kikerüli azt ami az ő fejlődésére nézve megakasztó hatással van, de sőt képes arra is hogy a fizikailag szükséges kitérésnél nagyobb kerületet csinál. Darwin szerint úgy, amint az állatoknak megvannak a maguk védő és veszélyre figyelmeztető szervei, azonképpen a növények is togetonyak a rájuk nézve hátrányos körülmények fenszerűsére, kisebb-hagyobb távolságokból is. Már pedig ezek a tünetek arra engednek következtetni, a nagynevű angol tudós szerint hogy a növények fejlődési irányának elváltozásában tulajdonképpen valami akarathoz hasonlítható impulzus működik. Ha pedig az akarathoz hasonló impulzus állapotát ismerjük fel a növénynél, akkor közel jutottunk ahhoz, hogy a növényeket nemcsak a természet automatáknak kell majdán neveznünk, illetőleg ilyenekül tekintenünk. Legyen Darwin hipotézisére

gyözni fog-e? Jósokkal mondatott magának jövőndőt, a csillagokból olvasott és a saját hideg, józan eszének a számításait talgatva — de hiába, sőtét és bizonytalan maradt előtte a jövőndő. A legirratózatossabb nyugtalanság győrtörte, haja az égnek állott és kétségbeesés szorította a mellét. Mert tudta, ő tudta talán legjobban, hogy a köztársaságok csak egy erős, vezérlő kézre van szükség, s összetörneti őt. És vajjon nem éppen a saját diadalmi és győzelmeinek borzalmai fogják-e felválni a köztársaságok álmából? Nem azok fogják-e elhallgattatni az irigység s a meghasonlás szavát, nem azok fogják-e egy táborba gyűjteni az erőket ellene? Akkor aztán majd akad vezérlő kéz is, amelynek a sujtó csapásától nem védheti meg őt sem a kán, sem a török szultán. Mert ha fiainak örökös gyűlölködése folytán gyöngye is volt az ország, ha idegen tört reája: bősziült óriásként harcolt és minden támadást visszavert. Így nyert esatát Khozim mellett is a törökök hadain, s most, amikor az örökös megsemmisülés veszélye fenyegette, bizonyára kettőtörtz erővel fog majd küzdeni. Így történt, hogy Chmielnickij szemében minden diadal egy-egy új veszedelmét jelentett, mert közelebb hozta a még egyre alvó oroszán ébredését és kioltá egészen a kiegyezésnek a lehetőségét. A győzelemkiáltásokból kihallotta az elkövetkezendő javszékelést, az őrm helyében örömet ivott. A kozákok fölkelése után majd a köztársaság fölkelése következik! És szinte hallotta már a zugást, amit a sok-sok ezernyi ember okoz, amint nagy Lengyelországból, porosz földről és Masoviából és Lithvániából összesereglik. Csak vezetőjük nem volt még. Igaz ugyan, hogy a hetmanokat megverték és foglyul ejtette, de e hetmanokat nem az érdekeik, nem a képességeik tették vezéreké, egyedül csak a kinevezés. Lesz majd helyettük új vezérek, akik érdemei és képességei tesznek meg főparancsnokká s e férfi nem lehet más, mint Wosniowiecki Jeremiás herceg.

(Folytatása következik.)

bármennyire ingadozó és bizonytalan, mindenesetre érdekes tünete az emberi szellem fejlődési történetének, hogy a komoly tudomány emberei utólagosan főlig-meddig rehabilitálják és a lehetőségek keretében vonják bele azt az ideát, melylyel ábrándozó lelkületek bizonyos előszeretettel és nagyon régóta játszadoznak.

Hogy a virág él, hogy a virág érez, ez valóságos ősi tradíció a költők ábrándos világában.

Magas hidak. Egy technikai szaklap a legmagasabb hidakat sorolja fel s megemlíti a következőket: New York és Brooklyn közt, az East Riveren átvezetett fűgőhid 41.2 méter magasságyúra van a víz színe fölött. Grunenthal és Levensau közt 45 méter magas hid alatt járnak az árbócok hajók. Még magasabb azok a hidak, melyek völgyeken nyulnak keresztül és hegyeket kötnek össze egymással. A vasuti hid a Douron át. Oporto mellett 70 méternyi magasságban áll a habok fölött. A bradfordi hid legmagasabb lekvésű pontja 94 méter, a Loa-hid Bolíviában több mint 100 méter, a dél-franciaországi Viauron átvezetett hidépitmény pedig 117 méternyi magasságot ér el. Valamennyit túlicitálja az épülőfőiben levő fadési áthidalás, a clermont—torrand—montlucon-vasuti szakaszon, mely a víz színe fölött 132 méter magas nivón fogja szolgálni a közlekedést.

A gyümölcs gyógyító hatása. A sötét, különösen a kék, nagyon tápláló és vértisztító; ezt követi jó hatás tekintetben a reggel éhgyomorra evett, nem túltelt ősi barack. Naponként reggel éhgyomorra együnk egy narancsot, s az hosszabb használat után kigyógyít az étvágytalanságból. Főtt alma a gyermekeknek jó. A paradicsom leve kitűnő bél-és májbajknál. A görögnyelvi lázas állapotban és vesebajban. A citrom leve egy egésze forró kávéban pompás szer fejfájás ellen. Kukorba főtt iódiszeder jó csillapítószert köhögés ellen. Görvélkyr ellen nagyon diésierik a kökényből főtt és hidegen ivott teát; a fagydagánatokat a beteg testbőrrre kent friss számoça osztatja el.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Jelzálog-Hitelbanknak ma közreadott 1901. évi első felévi mérlege a következő számadatokat tartalmazza:

Bevételek: Áthozott nyereség az 1900. évről 625,843-17 K. (a múlt évi 616,698 K.-val szemben), jutalékok és egyéb jövedelmek a jelzálog és közszégi kölcsönűzletekből stb. 1,317,462-05 K., kamatjövödelmek 1,513,401-8 K. Összesen 3,456,697-08 K. **Kiadások:** Kiadási és kezelési összes költségek 344,099-8 K., adók és illetékek 239,535-83 K., a felügyelő bizottság illetménye 8,345 K., összesen 591,980-11 K. **Tiszta jövedelem:** Az 1900. évről áthozott nyereséggel együtt 2,864,716-97 K. a múlt évi 2,830,671 K.-val szemben. Az első félévnek fent kitüntetett tiszta nyereség-összegénél a megtörtént tőkefelvétel, amely csak jolyó év utolsó havában eszközöltetett, egyáltalán nincs tekintetbe véve.

A fennebb közölt mérleg éppen nem viseli magán az általában kedvezőtlen gazdasági helyzet képét, sőt felülmulja a legutolsó fé év mérlegét, amennyiben valamennyi bevételi tétel, különösen a jutalékok és kamatok számlája, jelentékeny emelkedést tüntet fel. Ez a mai mostoha viszonyok közt szokatlanul lényes eredmény főleg és első sorban annak a körülménynek tulajdonítható, hogy az intézetnek sikerült kibocsátmányaiól nagy mennyiségeket a kül- és belsőpiacra előnyös módon elhelyeznie; ez elhelyezések tiszta eredménye, mint értesülünk, ebben az esztendőben már 25 millió koronát ért el.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítői üzleti jelentése.) A mai hetvásár, mint azt már tegnap előre jeleztük, élenkséget hozott az üzletbe, melynek mai képe kellemes volt. Nagy hozatalok és jó kereslet mellett az árak változatlanok maradtak és szép, jó minőségű nemes faj gyümölcsökben különösen élénk kereslet észlelhető, miért is ajánljuk tisztelt beklődőinknek a szállítás mielőbbi megkezdését illetve rendszeres folytatását. Ma a következő árak voltak érvényben **Husmenetek:** helyi vágású marhahús hátulja —91—116 K. eleje —80—100 K., vidéki marhahús hátulja 60—86 f. eleje 60—72 f. kilonkénti minőség szerint. — **Baromfi.** Rántani való csirke 1.20—1.40, 1. rendű sütni való 1.80—2.20, 1. rendű hizott kacska 4.40—5.—, 2. rendű hizott lud 11.——13.— korona páronként, vágott lud és kacska 0.90—1.— korona kilonkénti minőség szerint. — **Tojás.** 1. rendű iriss, telt, aiföldi áru 64—86 korona ladanként. — **Vajban a fogyasztás nagy, jó minőségű centrugált teavaj kitűnő keresletnek örvend ma kilővárt 1.70—2.10 koronát. Iőzöväjárt 1.30—1.60 koronát fizettek. — Gyümölcs:** 1. r. iriss szarva letér és piros chasselas 34—40, 11. r. 28—34 fillér, muscat 40—44, passatutti 50—60 fillér kilonkénti minőség szerint. Jó minőségű száraz szőlő szállítást ajánljuk. **Dió** mmásánként 1. r. 23—26, 11. r. 22—23 korona. **Körte:** Muskotály 14—

20, császár 20—40, izembart 30—50, 1. r. nagy vajkörte 30—60 11. r. 16—32. **Alma** rétesbe való 12—24, törökbalinti 20—32, ponyik 14—18, sovári 16—24, arany ranett 20—32, bőr ranett 16—20 fillér kilonként. **Vadfélék:** nagy nyul 1.60—2.40, sülőd 1.—1.20, fogoly párja 1.60—2.40, fácán 4.80—5.20, szarvas egészen mérve 40—50 fillér, őz 1.40—1.60.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára **Buda- pesten** pénzben 42.— korona, áruban 42.50 korona, **Bécsben** 40.80 korona pénzben, illetve 41.20 korona, áruban.

Borjувásár. 1901. évi október hó 4-én. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvényátvételétől.) Felhajtás: Belföldi élő borju 521 drb, leölt borju — db, bécsi borju — db, — db, — vendékmarha — darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. **Arjgyezések.** — Beüldi élő borju 1. rendű 90—96 f.-ig, kivételés 100 —, 11. rendű 76—88 f.-ig, 1 kilonként, leölt borju 1. r. — f.-ig, 11. r. 1.— f.-ig, kivét. — f. kilonként levonás nélkül. Rugott borjüket 32—48 f.-ig. Növendék marha — f.-től — f.-ig, 1. r. — f.-ig, középmínőségű — f.-ig, alárendelt — f.-ig, 1 kilonként. Bárány élő — k., leölt bárány —, — k. kivételésen ár — k.-ig páronként. — Az irányzat élénk volt, az árak 2—3 fillérral kilogrammonként javultak.

Budapesti sertés-konsumvásár. A ferenvárosi petróleum-rajongónál 1901. évi október 4-én Készlet 830 darab. Érkezett 682 darab. Összesen 1463 darab. Eladtott 946 darab. Maradt 517 darab. Napj árák: 120—180 kilogramm súlyban 88—92 koronáig, 220—280 kilogramm súlyban 83—94 koronáig, 320—380 kigr. súlyban 84—94 K.-ig. Öreg nehéz páronként 400—500 kilós 80—84 koronáig. Malac 62—80 korona. Az árak lanyhák.

Mezőgazdaság.

A vetések állása. A földmívelésügyi miniszterhez beérkezett jelentések szerint a szántóvető munkák és az ősi betakarítások a kedvező időjárás folytán jól haladtak, de a szárazság miatt az ország több vidékén a szántás nem eléggé porhanyó, s az elvetett mag sem kelt jól. Az őszi vetése folyamatban van s a korábbiak jól állanak de mar esőt kívánnak. Néhol az ergek kezdenek tömegesen fellépni. **A repce-vetések** nagyrészt kielégítően állanak és jól fejlődnek. Hernyók csak szórványosan károsítják.

A kukorica törése befejezéséhez közeledik. Az utóbbi meleg időjárás a hegyvidéki és kősi vetések beérését előmozdította. A termés az országban általában jó közepes, az erdélyrészi vármegyékben azonban gyengébb.

A burgonya-termést részint már felszedték, részint még szedik. A termést csak helyenként jelzik jónak, nagyobbára közepes.

A káposzta-félék fejlődése csak részben kielégítő.

A magkender nyúvik és áztatják. A magtermés kielégítően sikerült.

A dohány törését bevégezték, a termés helyenként várakozáson feül sikerült. A szárításhoz az időjárás kedvező.

A cukorrépa és takarmányrépa termése közepes, a répa helyenként apró maradt. A cukorrépa kizsédése és elszállításra iolyomatban van.

A szőlő beérését az utóbbi meleg időjárás jól elősegítette. A szüret az erdélyi országrész kivételével nagyobbára iolyomatban van. Az eredmény többnyire minőségileg és mennyiségileg kielégítő s csak helyenként nem telik meg a reményeknek.

A ősi és téli gyümölcs szedését az országban mindenütt megkezdették. A gyümölcs-termésben egyes fajok és vidékek szerint nagyok a változatok, általában gyenge vagy közepes.

A budapesti gabonafőzsde.

Budapest, október 4.

A buzaüzlet lanyha irányzatban indult meg és nyugodt üzletmenet mellett 26,000 métermáza 1/2 fillérral olcsóbban került eladásra.

Rozs változatlan.

Eladtott:

Busa. **Tiszavidéki:** 1500 mm. 79 k. 8 K. 80 f., 500 mm. 80 k. 8 K. 20 —, 500 mm. 79 k. 8 K. 20 f., 500 mm. 79 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 17 1/2 f., 290 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 07 1/2 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f., 400 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f., 200 mm. 79 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 15 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78-5 k. 8 K. 05 f., 100 mm. 78-5 k. 8 K. 07 1/2 f., 100 mm. 78-7 k. 8 K. 10 f., 100 mm. 78 k. 8 K. — f., 100 mm. 78 k. 8 K., — f., 100 mm. 77 k. 8 K. — f.

Hőmérszékadárhelyi: 7000 mm. 78 k. 8 K. 16 1/2 f., **Pestmegyei:** 100 mm. 78 k. 8 K. — f., 1000 mm. 77 k. 7 K. 92 1/2 f., 1000 mm. 77 k. 7 K. 90 f., 1500 mm. 75-5 k. 7 K. 85 f., 400 mm. 79-5 k. 8 K. 15 fillér.

Felsőmagyarorsági: 500 mm. 76-5 k. 7 K. 75 f., **Pestmegyei:** 450 mm. 78-5 k. 7 K. 97 1/2 f., 300 mm. 78 k. 8 K. —, 100 mm. 78 k. 7 K. 90 f., 100 mm. 77 k. 7 K. 75 f., 500 mm. 76-5 k. 7 K. 75 f., 350 mm. 76 k. 7 K. 52 1/2 f., 200 mm. 76-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 72-6 k. 7 K. 45 f.

Bánsági: 3000 mm. 77-7 k. 7 K. 90 f., 6000 mm. 76-5 k. 7 K. 85 f., nov. szállításra, 1800 mm. 74-8 k. 7 K. 80 f., 1070 mm. 75 k. 7 K. 70 f., **Kulai:** 3250 mm. 75-5 k. 7 K. 90 f.

Szivácsi: 1400 mm. 75 k. 7 K. 85 f.
 B.-Keresztúri 2200 mm. 76 4 k. 7 K. 80 f.
 Mind három hónapra.
 Rozs: 300 mm. 6 K. 70 f.
 Arpa: 200 mm. 5 K. 85 f.
 Zab: 100 mm. 6 K. 90 f., 100 mm. 6 K. 95 f.,
 100 mm. 6 K. 77 1/2 f., 100 mm. 6 K. 70 f., 100 mm.
 6 K. 67 1/2 f.
 Tengeri: 300 mm. 5 K. 20 f., 200 mm. 5 K. 17 1/2
 f., 500 mm. 5 K. 17 1/2 f.
 Köles: 100 mm. 4 K. 90 f.
 Készpénzfizetés mellett.

A készru hivatalság egyezése a budapesti áru-
 és értéktőzsde sokasági szerint készpénzben 50
 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és
 kilogrammonként.

E z a	Kiló	Kilogramm		50 kilogramm			
		K-tól	K-ig	K-tól	K-ig		
Tavaszi déli	uj	77	7.70	4.86	80	8.06	8.20
"	"	78	7.76	7.91	81	8.11	8.25
"	"	79	7.80	7.95	82	8.15	8.30
"	"	78	7.85	8.10	83	8.20	8.35
Fehérmogyai	"	77	7.70	7.85	80	8.05	8.20
"	"	78	7.76	7.91	81	8.11	8.25
"	"	79	7.80	7.95	82	8.15	8.30
"	"	78	7.85	8.10	83	8.20	8.35
Festői déli	"	77	7.65	7.80	80	8.00	8.15
"	"	78	7.70	7.85	81	8.05	8.20
"	"	79	7.75	7.90	82	8.10	8.25
"	"	78	7.80	7.95	83	8.15	8.30
Bánási	"	76	7.60	7.75	80	7.95	8.10
"	"	77	7.65	7.80	81	8.00	8.15
"	"	78	7.70	7.85	82	8.05	8.20
"	"	79	7.75	7.90	83	8.10	8.25
Békai	"	76	7.60	7.75	80	7.95	8.10
"	"	77	7.65	7.80	81	8.00	8.15
"	"	78	7.70	7.85	82	8.05	8.20
"	"	79	7.75	7.90	83	8.10	8.25

Egyéb gabonafajták		Kiló	50 kilogramm	
			K-tól	K-ig
Rozs	uj elsőrendű	70-72	6.70	6.80
"	másodrendű	70-72	6.50	6.70
"	takaromány	60-65	6.90	6.10
Arpa	égetni való	62-64	6.75	6.90
"	sörözőre való	64-66	6.90	7.10
Zab	bánási	38-41	6.60	6.70
Tengeri	másodrendű	—	6.00	6.20
Répe	uj káposzta	—	5.15	5.20
Köles	bánási	—	4.90	5.10

A határidőszület folyamán a következő kétések
 történtek:

Buza októberre	7.73-7.74-7.76-7.77-7.79
Áprilisi buza 1902	8.18-8.19-8.20
Róz októberre	6.82-6.83-6.85
Áprilisi rozs 1902	7.03-7.04-7.05
Zab októberre	6.70-6.73-6.74-6.75-6.80
Áprilisi zab 1902	7.06-7.08-7.09-7.10-7.13
Májusi tengeri 1902	5.06-5.07-5.08

Déli egy órakor a következő záróárakat állapít-
 látták meg hivatalosan a tőzsdén:

Buza októberre	7.79 pénz	7.80 áru
Áprilisi buza 1902	8.21	8.22
Róz októberre	6.85	6.86
Áprilisi rozs 1902	7.05	7.06
Zab októberre	6.80	6.81
Áprilisi zab 1902	7.13	7.13
Májusi tengeri 1902	5.07	5.08

Délután fél 5 órakor zárul:

Buza októberre	7.79	7.80
Buza áprilisi	8.21	8.22
Róz októberre	6.80	6.81
Áprilisi rozs 1902	7.05	7.06
Zab októberre	6.81	6.82
Áprilisi zab 1902	7.13	7.14
Májusi tengeri 1902	5.07	5.08

A budapesti értéktőzsde.

A mai előtőzsde külföldi kedvező zárlatokra és
 bécsi vételekre tartott alapirányzattal szilárdan nyílt
 meg. A nemzetközi értékek élénk kereslet tárgyát
 képezték, megszilárdult árak mellett. A zárlat kedvező.
 A helyi piacon e mozgalomhoz Rimamurányi
 csatlakozott, mely néhány korona emelkedéssel szilár-
 dan zárult.

A déli tőzsde helybeli fedezésekre és berlini
 magasabb taxációkra kedvező hangulattal indult meg.
 Az üzlet folyama alatt az értékek további emelkedést
 értek el főleg Államvasut-részvények, melyek az
 élénk kereslet által 2-3 korona emelkedéssel, szilár-
 dan zárultak.

A valuták és érváltók változalanok.
 Az előtőzsde: tartott.

Közltek: Magyar hitelrészvény 623.—624.50.
 Osztrák hitelrészvény 616.—618.50. Államvasut részv.
 616.50.—618.50. Rimamurányi 422.50—424.50. Közüti
 vasut 551.50 korona.

A déli tőzsde: kedvező.
 Jegyzetek: Magyar hitelrészvény 625.—625.50.
 Osztrák hitelrészvény 617.75—618.50. Államvasutak
 618.—618.50. Koronajáradék 92.60—92.65. Rima-
 murányi 424.—426.—Közüti vasut 552 korona.

Forgalomba került továbbá: Kereskedelmi bank
 2390.—2393.—Magyar asphalt 198.—199.—. Selgö-
 tarján 501.—507.—korona.

Utótőzsde. A 4 órai zárlatok maradt:
 Osztrák hitelrészvény 617.—. Magyar hitelrész-
 vény 625.50. Leszámitoló 408.—. Rimamurányi vas-
 mü 425.—. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 618.—.
 Közüti vasut 551.—. Villamos vasut 279.—korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonzerű hangulatnak
 megfelelően alakultak az árak és végül a termény-

üzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-
 folyamokat állapította meg:

Jegyzetek: Híremag: lucerna magyar 42.—48.—
 korona, vörös aprószemű 42.—46.— korona, vörös
 erdélyi ——— korona, vörös bőségi ———
 korona, középszemű 43.—50.— korona, nagyszemű
 51.—45.— korona. Disznózsír: budapesti: 65.—55.50
 korona, vidéki ——— korona. Táblaszalonna:
 légszáritott vidéki ——— korona, városi 4
 darabos 44.—44.50. korona. 3 darabos 45.50—46.—
 korona. Iüstölt ——— korona. Szilva: boszniai,
 szokás szerinti minőség 13.25—13.75 korona 120 da-
 rabos ———, korona. 100 darabos 14.25—13.75
 korona, 85 darabos 15.75—16.— korona. azonnali szállí-
 tásra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.—13.50
 korona, 100 darabos 14.—14.50 korona, 85 darabos
 ——— korona. Szilvaiz: sziavóniai 19.25—20.—
 korona, szerbiai ——— korona azonnal való
 szállításra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, október 4. (A Budapesti Napló telefonje-
 lentése.) A mai határidőszület irányzata mérsékelten
 megszilárdult. Jelentékes volt a javulás zabban,
 amely cikk iránt, tekintettel arra, hogy a külben
 csekély fölmondások gyorsan helyzetettek el, élénk
 fedezeti kereslet mutatkozott s őszre 11, tavaszra 6
 fillérrel emelkedett. Buza, rozs és tengeri 3 fillérrel
 javult. A buza megszilárdulását az okozta, hogy a
 készrukból szilárd volt a hangulat. A mértékadó
 külföldi piacok nyugodtabb irányzatot és csak jelen-
 téktelen árfolyamváltozásokat mutattak. Köttettek: Buza
 őszre 7.63, tavaszra 8.34—8.35, rozs őszre 7.18—7.19,
 tavaszra 7.39, zab őszre 7.04—7.12, tavaszra 7.43—7.47
 Jegyeztettek zárlatok: Tengeri szeptember-októ-
 berre 5.61—5.63, május—júniusra 5.37—5.38, repce
 január—februárra 14.10—14.20. Fölmondottak 500 mm.
 rozst és 2500 zabot. A készruak piacán a fogyasztás
 szigoruan tartózkodó volt, zabban azonban
 vidékről kereslet jelentkezett, de ezzel szemben aján-
 lat hiányzott. Ezért az irányzat annyiban szilárdult,
 hogy buzáért 5 fillérrel többet lehetett volna kapni.
 Zabban pedig 10—15 fillérrel emelkedtek a követel-
 sek. Egyébként nem volt változás. Forgalom szűne-
 tett. A tőzsde szilárdan zárult. Buza őszre 7.95—7.96,
 tavaszra 8.37—8.38, rozs őszre 7.19, zab őszre 7.16—
 7.18 koronán jegyeztetett. Egyébként változatlan.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsde kedvező irányzattal indult és élénk
 hangulattal zárult.

A déli tőzsde barátságos, később árfolyamok
 gyengültek.
 Zárlat tartott.

Bécs, október 4. (Magyar értékek zárlata.) 4%-os
 aranyjárdék 118.40. Ísrael és szegedi kölcsön sorsjegye 143.—.
 Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.—. Magyar keleti vasuti
 állami kötvény 119.25. Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank
 412.—. Rimamurányi vasműrészvény 425.50. Magyar ko-
 ronajárdék 92.70. 4%-os Magyar földterület. kötvény 92.05.
 Magyar hitelbank részvény 625.—. Magyar nyeregeny köl-
 csön sorsjegye 175.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény
 350.—. Magyar kereskedelmi bank ———. Magyar cukoripar
 1700.—.

Bécs, október 4. (Osztrák értékek zárlata.) 4 2/3%-os
 papírjárdék 98.50. 4%-os osztr. aranyjárdék 118.60. 1890-os
 sorsjegye 138.75. Osztrák hitelorszjegye 396.50. Angol-osztrák
 bank 261.—. Bécsi bankjegyesület 427.—. Osztrák-magyar
 bank 180.—. Déli vasut 80.70. Dunagőzhajózási részvény
 752.—. Dohányrészvény 274.—. Császári és királyi arany
 11.32. Német bankváltók 117.22. 4 2/3%-os ezüst járadék 98.40.
 Osztrák koronajárdék 95.50. 1864-iki sorsjegye 212.—.
 Osztrák hitelintézeti részvény 617.50. Unionbank 516.—.
 Osztrák Landerbank 393.25. Osztrák-magyar államvasut
 618.50. Elhavölgyi vasut 460.—. Alpezi bányarészvény 342.—.
 20 frank. arany 19.—. Londoni váltóár 239.10. Bécsi tramway
 Litt B. 234.50. Bécsi Tramway Litt A. 246.50 Lipót kohó 310.—.
 Az irányzat tartózkodó.

Bécs, október 4. (A Budapesti Napló tudósítójának
 telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a
 következők voltak: Osztrák hitelrészvény 617.—. Magyar
 hitelrészvény 626.—. Angol-Osztrák bank 261.50. Bécsi bank-
 jegyesület 427.—. Union bank 517.—. Landerbank 392.50.
 Osztrák-magyar államvasut részvény 618.50. Déli vasut 78.—.
 Elhavölgyi vasut 461.—. Északnyugati vasut részvény 454.—.
 Dohányrészvény 275.50. Rimamurányi vasut 425.—. Alpezi
 bányarészvény 341.50 Májusi járadék 98.50 Magyar korona
 járadék 92.79 Török sorsjegyek 93.50 Német birodalmi
 márká 117.28—30. Napoleon d'or ———.

Bécs, október 4. (Zárólat tudósítása.) A szem és
 kock közeli áresésének híre ekedvetlenül hatott. Ennek
 következtében realizálások voltak a bányapiacra, amelyek
 vételekvidé hűján lényegesen csökkentették a bányártekek
 árfolyamát. Kihatótt ez a többi papírra is, de bankok ellen-
 álltak s így később jobb tartás volt észrevehető; de az üzlet
 tovább is lassú volt. Transvaali vasutke keresettebbek a
 háború közeli befejezésének reményére. Osztrák értékek szilár-
 dultak az osztrák-magyar vasarktelei létrejöttének híreire. Magán-
 leszámitolási kamatláb 2 1/2%.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 4. (Zárólat tudósítása.) A szem és
 kock közeli áresésének híre ekedvetlenül hatott. Ennek
 következtében realizálások voltak a bányapiacra, amelyek
 vételekvidé hűján lényegesen csökkentették a bányártekek
 árfolyamát. Kihatótt ez a többi papírra is, de bankok ellen-
 álltak s így később jobb tartás volt észrevehető; de az üzlet
 tovább is lassú volt. Transvaali vasutke keresettebbek a
 háború közeli befejezésének reményére. Osztrák értékek szilár-
 dultak az osztrák-magyar vasarktelei létrejöttének híreire. Magán-
 leszámitolási kamatláb 2 1/2%.

Berlin, október 4. (Zárólat.) 4 2/3%-os papírjárdék
 98.75. 4%-os osztrák aranyjárdék 101.25. Elhavölgyi vasut
 ———. Magyar koronajárdék 93.60. Osztrák-magyar állam-
 vasut 132.90. Kassa-oderbergi vasut ———. Bécsi váltóár
 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcsön 102.50. Alpezi banya-
 részvény ———. Disconto-Commandit 171.40. Általános villa-
 mosági Edison 173.50. Gelsenkircheni 158.50. Laura-kohó
 178.—. 4 2/3%-os ezüstjárdék 98.50. 4%-os magyar arany-

járdék 100.30. Osztrák hitelrészvény 194.50. Déli vasut
 20.—. Károly Lajos vasut ———. Orosz bankjegyek 216.30.
 4 1/2%-os új orosz kölcsön 95.80. Török dohányrészvény Trust
 Olasz járadék 99.25. Magyar hitelbank ———. Dynamit Trust
 143.25. Harpeni 153.75. Az irányzat gyenge.

Berlin, október 4. (A Budapesti Napló tudósító-
 jának távirata.) Artyalomok január. Esti forgalom
 Osztrák hitelrészvény 193.90. Német bank ———. Disconto
 170.50. Berlini kereskedelmi bank ———. Gelsenkircheni
 ———. Harpeni 152.80. Laura-kohó ———. Olasz járadék
 ———. Nyugodt.

Hamburg, október 4. (Zárólat.) 4 2/3%-os ezüst-
 járadék 98.40. 1890. sorsjegye ———. Déli vasut 19.75. 4%-os
 osztrák aranyjárdék 101.10. Osztrák hitelrészvény 194.30.
 Osztrák-magyar államvasut 132.50. Olasz járadék 98.40. 4%-os
 Magyar aranyjárdék 100.—. Az irányzat nyugodt.

Paris, október 4. (Zárólat.) Osztrák-magyar állam-
 vasut ———. 4%-os osztrák aranyjárdék 101.20. Osztrák
 Landerbank ———. 3%-os francia járadék 100.95. Otoman-
 bank 519.—. 3 1/2%-os francia járadék 101.87. Alpezi banya-
 részvény ———. Déli vasut ———. 4%-os magyar arany-
 járadék ———. Párisi bankrészvény 1020. Olasz járadék
 99.25. Francia törleszt. járadék ———. Osztrák földhite-
 lészeti részvény 1195. Török dohányrészvény 365.—.
 Az irányzat gyenge.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi
 csarnok jelentése.
 Október 4. A sertésüzlet irányzata csendes.
 A) Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű:
 Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban)
 ——— fillérg. Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm
 terjedő súlyban) ——— fillérg. Fialat nehéz (páronként 320
 kilogramm feletti súlyban) 91—92 ——— fillérg. Fialat közép
 (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 90—91 ——— fillérg.
 Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súly-
 ban) ——— fillérg. — II. Magyar szedett: Nehéz
 (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) ——— fillérg.
 Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) ——— fillérg.
 Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban)
 ——— fillérg. — III. Romániai: Nehéz (páronként
 320 kilogramm feletti súlyban) ——— fillérg. Közép (pá-
 ronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) ——— fillérg.
 Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban,
 ——— fillérg. IV. Romániai eredeti (Stachi.
 Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban)
 fillérg. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban)
 ——— fillérg. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260
 kilogramm feletti súlyban) 90—91 fillérg. Közép (páron-
 kint 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 89—90 fillérg.
 Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 89—90
 fillérg.

Sertésüzlet száma 1901. október 2. napján volt
 készlet 45.269 darab. — 1901. október 3. napján teltha-
 tatt 257 darab. 1901. október 3. napján elszállított 710
 darab, 1901. október 4. napjára maradt készletben 44.810
 darab.

Viz állás.

Ország	Ok. Okt.	Ok. Okt.
	méter	méter
Észak	Schärding — 0.82	Tisza — 0.26
Duna	Passau — 1.57	Tökéskő — 0.10
	Linz — 1.10	V.-Nemény — 0.12
	Bécs — 1.14	Tóka — 0.65
	Pozsony — 0.93	Tisza-Füred — 0.54
	Komárom — 1.63	Szeleink — 0.62
	Budapest — 1.28	Csongrád — 1.50
	Fekes — 0.60	Eszeg — 0.26
	Mohács — 1.36	Török-Becse — 0.12
	Gombos — 2.30	Titell — 1.63
	Ujvidék — 2.76	Óndova — 0.24
	Pancsova — 1.73	Topolya — 0.12
	Brno — 2.44	Bodrog — 0.32
Horva	Magyarfalva — 0.14	Sajó — 1.52
Vág	Zelina — 0.10	Hernád — 0.28
	Trenčán — 0.17	Borostyén — 0.31
	Szamed — 0.38	R.-Ujfalva — 0.28
Rába	Sz.-Órházd — 0.39	Körös — 0.13
	Sárvár — 0.28	N.-Vásád — 0.06
	Győr — 1.80	Pólyonyas — 0.00
Dráva	Pettan — 0.12	Tenke — 0.12
	Bács — 0.18	Garamháza — 0.06
	Bárcs — 0.72	Borosgyón — 0.31
	Eszék — 1.77	Békás — 0.08
Mura	M.-Szerhad — 0.69	Gyoma — 0.49
Száva	Zágráb — 0.74	Gy.-Felsőlőr — 0.24
	Szabolcs — 1.52	Branyiska — 0.06
	Mitrovica — 3.40	Soborsai — 0.00
Szamos	Deés — 0.28	Arad — 1.22
	Szatmár — 0.11	Makó — 1.43
Kraszna	S.-Majdó — 0.46	Gy.-Felsőlőr — 0.24
Latorca	Munkács — 0.04	Béga — 0.47
Laborca	Homonna — 0.16	Temesvár — 0.00
Uze	Ungvár — 0.08	Becsekerek — 0.26

Kivonata hivatalos lapból.

— Október 4. —

Kivételre. A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr.
 Oberschall Pált, a pozsonyi jogakadémia nyilvános rendkívüli
 tanárát, ezen jogakadémia a magyar büntető jog és eljárás,
 valamint a jogkövetésről nyilvános rendes tanárává, dr.
 Mikecz Miklós budapesti tud. egyet. törvényszéki orvostani
 díjas gyakorlatok a budapesti bábaképezéshez bennikő di

lakos vezetéknevének Székelyre; Fleischmann Ferenc budapesti lakos vezetéknevének Fodorra, dr. Frank István vallás- és közoktatásiügyi miniszteriumi segédfogalmazó, valamint kisikora gyermeke István vezetéknevének Szűcsre kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A kékesi járásbírósnál irnoki állásra 4 hét alatt; — a budapesti törvényszéknél hivatalozói állásra november 15-ig; a csurgói járásbírósnál aljegyzői állásra 2 hét alatt; — postamesteri állásra Alsó-Barczika községben (Horsodm.) október 25-ig; — a marosvásárhelyi törvényszéknél aljegyzői állásra 2 hét alatt; a billéi járásbírósnál aljegyzői állásra 2 hét alatt; postamesteri állásra Korvany (Krássó-Szörényim.) október 25-ig; — postamesteri állásra Mátysföldön (Pestmegye) október 25-ig; — az igazságügyminiszterium részéről a vidéki telekkönyvi hatóságok területén leendő alkalmazás mellett betöltendő albirói állásra 2 hét alatt; — a csikseredai törvényszéknél irodatisztai állásra 2 hét alatt; postamesteri állásra Pereden (Pozsonymegye) 3 hét alatt; — az egri pénzügyigazgatóságnál fogalmazó-gyakornoki állásra 6 hét alatt.

Napirend.

Naplár. Szombat, október 5. — Római katolikus: Placid vt. — Protestáns: Placid. — Görög-orosz: (szep-tember 22.) Főka vt. — Zsidó: Tisri 22. S. Schem. are. —

Nap két: 5 óra 50 perckor. — Nyugszik 5 óra 14 perckor. — Hoid két: délután 11 óra 20 perckor. — Nyugszik: délután 1 óra 30 perckor.

A műszerek nem fogadnak.
Az osztályorszájók huadaa délelőtt 9 órakor.
Nemzeti Múzeum. Keptár és a néprajzi osztály (Csillag-utca 15. sz.) Nyitva van délelőtt 9 órától 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtökintethők.
A Nemzeti Szalon kiállítása d. e. 9 órától este 7 óráig. Belépődíj 50 fillér.
Iparművészeti múzeum az Üllői-uton nyitva délelőtt 9—1-ig.
Teknológiai iparmúzeum zárva.
Mezőgazdasági Múzeum d. e. 9—1-ig.
Földtani Intézet múzeuma (Stefánia ut 14.) nyitva délelőtt 10—1 óráig. Belépődíj 1 korona.
Közelkedési múzeum zárva.
Az Akadémia Goethe-szobája zárva.
Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.
Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3—8-ig.
Állatkerti a Városigeteiben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.
Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti mintatár: V. kerület Váci-körút

32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeli gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városi iparcsernokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 8 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V, Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. —

Budapest, október 4.

A helyzet lényegében változatlan. A maximum Közép-Országokban, a minimum pedig a norvég partoknál van. A nyomási különbségek Európa délnyugati felén jelentéktelenek.

Az európai időjárás túlyomóan száraz; esők jobbra csak Franciaország és Olaszországban voltak. Hazánk időjárásában nincs változás. Kildás. Enyhe, száraz idő várható.

Ki megtámadott egészségét
visszakapni akarja, használjon Huszár gyógyszerész-féle **Injektio sanktumot és Sanktum-tokocskát,** melyek még illűt nem bajoknál is kitűnő biztos hatással vannak. **1 fillér injektio 6 korona. 1 doboz 120 tokocskó 8 korona bérmentve.** Legjobb vértisztító nem bajok után a Huszár gyógyszerész-féle **Sarsaparilla-kivonat** 1 adag 5 K. 1 dupla (1 liter) 10 K. Elengedő egy teljes kurára. Kapható Bpsten: **Török J. gyógyszerárban,** Király-utca 12. **Egger L. Váci-körút 17.** valamint **Huszár A. gyógyszerárban** Újpest, Templom-ér 10. sz.

Budapest székesfővárosi képez utmutató.
Összeállította: **Janernik Nándor.**
A főváros élénk színezésű, könnyen áttekinthető tér képe, melyen első pillanatra megtalálható minden kerület, minden utca és tér, minden középület és közlekedési vonal, közúti vasút, földalati vasút és helyi-erdekű hajóközeledés. **Ötszínű látóképben megvan: a Dunapart, az új ország-ház, a Bazilika, a budai hönvédszobor, a Curia, a Nemzeti Múzeum, az Arany-szobor, az Akadémia, a Mátyás-templom, a Millenniumi emlékmű, a Képtermészeti palota, a Nyugati pályaudvar, a Nemzeti színház, a Vigaszínház, az Opera, a Népszínház, a Központi vásárcsarnok, az Alagút és a királyi palota, az Iparművészeti Múzeum, a Margitszigeti zudatag, a Földalati villamos bejárata, az óbudai Hajógyár és a Keleti pályaudvar, a déli pályaudvar stb. Ar. 40 fillér. Kiadta: **Lampel Róbert** (Wdianer F. és Fial) es. es kiro udv. könyvkereskedő cég. Budapest, VI, Andarsy-ut 21.**

GUMMI-
és halhólyag-különlegességek.
valódi francia és angol gyártmány; teljesen biztos és ártalmatlan. Route 1, 2, 3, 4, 5, 6 ffr. tucatja, halhólyag 2, 3, 4, 5, 6 ffr. tucatja, Cetrucetia, halhólyag 2, 3, 4, 5 ffr. tucatja. Pessarium szivacs 2, 3, 4, 5, 6 ffr. tucatja. Diana-óv, havihólyag-kezelés 2 ffr. 50, 3 ffr. 50 kr. darabja. **Magyar Orvosi Múszertárban** Budapest, Kerepesi-ut 32/M. — a Rókus kórházzal szemben. — Arjegyzék ingyen, zárt borítékban. 10 ffr.nyi megrendelésnél 20% engedmény.

Titkos betegségek ellen
25 évi, részben katonarorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható **DR. KAJDACSY,** v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos **Electrotherapiai rendelő-intézete** IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (Atj:oház és lift használat).
A legelthanyagított huygcsőfolyásokat, legnyolysabb huygcsőfolyásokat, bujakóros sobeket, syphilist, az önfertőztetés utóháját **Elgyengült férfierőt** az orvosi világ által legújabbban oianyannya felkarolt és hatásában páratlan sikerű **Electro-Massage vagy Psychrophor** által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befocskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében baállott ideg és emek utókövetkezményeképp létrejött háterinebajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. **Nőknek** ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön várótermek. **Levelekre** díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerokról is gondoskodva lesz.

Gummi
Halhólyag és gummi, elismert legjobb francia gyártmány, eredeti párisi csomagolásban tucatanként: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 16 korona. **Capot americains** (rövid): 6, 8, 10 korona. **Diana-óv** (havi kötszer) darabonként: 11 kor. **Diana feszerelt raktár: Irrigátorek, bidék,** mindennemű **suspensoriumok, stb. Újdonság! Női retrechissur!** Elismert nőgyógyászok által mint legbiztosabb óvszer ajánlva. **Ar. 15 kor.**
Kimerítő árjegyzékeket zárt borítékban, titoktartás mellett, díjtalanul küld szét: **KELETI J. orvos-sebészti mt-és kötszer-gyar** Budapest, IV. Koronaherceg-utca 17/b. 10 koronás rendelésnél bérmentve; és 20% árkedvezmény. **Dög nem feloldó készséggel kisereltetik.**

Atlanti történetek.
(Tízennégy elbeszélés) írta: **VIRTER FERENC.**
Ar. 2 korona. Kapható a „Budapesti Napló” kiadóhivatalában. Két koronás és 40 fillér beklüdeése után portmentesen elküldjük.

Titkos betegségek
gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján **Dr. FABINYI J.** v. kórházi orvos, specialista **gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel fertőzött és nőknél: huygcsőfolyást, hólyagbajokat, bujakóros sobeket, syphilist, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önterítőszőlő támadt időbetegségeket.** Meglepő az eredmény terfűl gyengességnél (impotentia) egy fiatal, mint öregebb egyéneknél. **Levelekre** díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszeretek. **Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz., (Dobány-utca sarkán, I. emelet).** **Bejárta a leposónél. Külön várótermek.** **Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.**

Dús terméstöbbletek létrehozatalára,
az összes gabonafélék, takarmányvetések, hurgonya, répa és tengeri alá, kivált gyengén sikerült vetések feljavítására, legtökéleg pedig szőlők trágyázására, úgyszintén dinnye és konyhakertiek (uborka, tök) hihetetlen termésköszására ajánljuk **száritott kőbányai hizottsertés-trágyánkat,** mely bámulatos gyors és biztos hatása által feltűnő elterjedésre tett szert és lényeges megtakarításokat tesz lehetővé
Megrendelések Intézendők **BUDAPEST-KŐBÁNYAI TRÁGYASZÁRÍTÓ-GYÁR** Bosányi, Schietrumpf és Társa **BUDAPEST, V., Bálvány-utca 2.**
Kimerítő prospectus **Ingyen és bérmentve**

Hirdetések felvételének a kiadóhivatalban József-körút 18. sz.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1901. október hó 5-én.

A varázsfuvola.

Nagy dalmű 2 felvonásban. Zenéjét szerzte Mozart
A Szövegét írta Schikneder M. Fordította Böhm G.
Személyek:
Sarastro Noy D. Pamina Rottor
Tamino Broulik Papagena Hegedüs
Ejkiárdyné B. Penny I. Papagena Pálóczyné B.
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. október hó 5-én.

Másodszor:

A Sasok.

Vigjáték 3 felv. Irtá Guthi Soma és Rákosi Viktor.
Személyek:
Förrei Gábor Nádai L. Bukibis Rózsahegyi
Felsécs Lány Lány Latabár
Sas Barnabás Ujházi Tűstés Narcisz
Sas Ferenc Császár Lola Mészáros
Sas Viktor Zilahi Mari Boros
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. október hó 5-én.

A szerencsecsillag.

Angol operett 3 felvonásban. Szövegét írták Adrian
Ross, Charles Brookfield és Aubrey Hopwood. Fordították
Lazók Andor, Makai Emil és Mérei Adolf.
Zenéjét szerzte Ivan Cayll.
Személyek:
Hahadur Sziklay Lord Teddy Ledofsky
Him-Sing-Tapa Dolly Oázis Almásy
Milimatt Borosa Csukornád Lukácsy
Poniceros Mátrai Annáz Mezői
Alót Tomcsányi Mákvirág Sziklayné
Tapióka Pálásthy Mika Turhányi
Laula Bolgar N. Ajtonáló Iványi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kaphatók és előjegyezhetőek: **Bárd Ferenc és Testvérek** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. október hó 5-én.

S z i v e m!

Vigjáték 3 felvonásban. Irtá Bilháud és Hennequin.
Fordította Molnár Ferenc.
Személyek:
Grisolles Góth Maxime Tapolczai
Montureux Balassa Francine Fábrián
Automette Csillag Rose Bálint
Hélène Gazsi M. Joseph Kassay
Gaston Chateau Bihari
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. október hó 5-én.

Másodszor:

Katalin.

Eredeti nagy operett 3 felvonásban, egy változással.
Irtá dr. Béldi Izor. Zenéjét szerzte Főjér Jenő.
Személyek:
H. Katalin Hegyi Mária Nviri
Gr. Gurackij Szirmai Olga Nvári
Barnov Iván Szabó Téliamaque Nvári
Trojkor Fedor Toljag Duplessis Kury
A császár Horváth Anica Bolgar
Santier and Ujvári Gregor Kis-M.
Dacskov Hava-T Tiszt Szerdahelyi
Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. október hó 5-én.

R ó m a.

Három szakaszban. Irtá Imrei Ferenc.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. október hó 5-én.

Ahol unatkozhatnak.

Vigjáték 3 felvonásban. Irtá Pailleron. Ford. Huszár.
Személyek:
Hollac tanár Horváth Fábriak Szigeti
Céan Roger Mihályfi Révilloné Pr. alle
Raymond Dorzó Céannó Helvey
Toulonier Hatényi Raymondné Molnár R.
Saint Reault Egresy Susanne Ligeti J.
Kezdeté 7 óraker.

KISFALUDY SZÍNHÁZ.

Szombat, 1901. október hó 5-én.

Vén bakancsos és fia huszár.

Eredeti népszimű 3 felvonásban. Irtá Szigeti J.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM

Nagymező-utca 17.

A napibeszedj tárgyán
a szenzációs októberi program:
Rosario Guerrero
a „Tör és róza” némajátékban.

Paul Conchas

manőver-jelenetével.

O. K. SATO

kómitikus szonétjér.

Fiorati testvérek

a földművelésügyi miniszterével.

Mörbitz Bernát

Nordsterne Trio

Zarina, Vendér, Helene és Emilon,
Baumann, Jim és Jan, Kövessy,

Olly Jolly

Margherita

és a Kozmográf (új sorozat)

Az előadás 8 óraker kezdődik.

Jegyet előre váltatható, a pénztárnál délelőtt 10-10 1 óráig.

Foghiányban szenvedők!

forduljanak bizalommal

AGULÁR ANTAL

fogműtermében

BUDAPEST, VII., ERZSÉBET-KÖRUT 29.

Igen jutányos áraker.

10 évi jótállás.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PÁP lap PÁP lap PÁP lap

1 ószovalható vastyú 8 db	10.-	1. szél sodrony ágybetét	5.-
1 kivételű matrac	10.-	1 szögletes matrac	4.50
1 rongy paplan	1.80	1 ágytű	5.-
1. szél + prima	2.80	1 löszár	12.-
1 csehmir paplan	3.40	1 alulak kőper függöny	1.50
1 satin	3.80	1 tunis	3.-
1 alulak csehmir	4.80	1 gyapjú	4.50
1 sejtym alulak paplan	8.50	2 ág, 1 szociálisbörzet	5.50
1 fodros sejtym al. papl.	18.00	2 nagy szobasenyőg	12.-
1 jó vázon paplan lepedő	2.-	1 nagy szobasenyőg	2.50
1 ág	1.80	1 ágyléke I.	0.80
1 fűzől ágyléke pótköré	2.50	1 ágyléke I.	0.80
1 gyapjú	5.00	1 tapaszty ágyléke	1.50
1 jó dípköré	1.00	1 mir. jó fűzőszenyőg	-40
1 szél pótköré	4.00	1 mir. jó miniatör	-75
1 szép full sejtym	7.50		

GICHNER JANOS

paplan, matrac és kárpitosbör gráros, sejtym, függöny, va-
butör stb. nagy raktár
Budapest, VII., Erzsébet-körut 20.
Árjegyzéket vidékre ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
rendelések pontosan szállítanak, nem utasítok árak kísérlet-
nek, vagy a pénz visszatartás.

PRÓBA SZERENCSE!

Kétkrajcáros levelezőlapon
lett megrendése elegendő,
hogy meggyőző-
dést szerezzen epimijósá-
gáról, mely ha nem felelne
meg, a pénz haladéktalanul
visszatér.
Minden ci-
poért egy-
évi jótá-
llat vállal-
lok, ha az a szerencsésen „G U Z I” szerencsésel,
melyet ingyen adok, bekér. Mertéknék elegendő egy-
paplapon harmincnyolc a lábaltal rajza. Kérje ké-
pes árjegyzékem ingyen.

Férfi sima viximű	3.-	belőve, vízmentes,	
Férfi elegáns vix. ruha	2.00	örök kivétel	7.-
Sárga bagarja fűzős	3.50	Egyvonalú önkéntes estir-	
Bocsvány bór v. szalon-		mak, elegáns, elő rán-	
lakk, elegáns, fűzős	4.-	Önkéntes bakancs, elő-	10.-
Női szegre elegáns v. fűzős	3.-	Angol bőrcsizmó, bór v.	
Angol bőrcsizmó, bór v.		szalonlakk fűzős	3.50
szalonlakk fűzős	3.50	Haltina csizma, tertiér	
Elegáns csizma egy da-		erő magas bór borított	
rábbal, halálgyógyal	8.-	8.1. órák vízmentes	4.50

AGULÁR IGNÁZ

Budapest, DEÁK-TÉR 6.

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
d. n. Vasárnap este	—	Endre és Johanna	Ocskay brigádörös Szívom	Mikolai bíró Katalin	New-York szépe Szerencsecsillag
	A sevilai borbély	A sasok			

BUTOR

jó, szolid kivitelben, előnyös

részletfizetésre.

Náthán Ignác

kárpitos- és asztalos-
butor egyedüli főraktára

VII. ker.

Erzsébet-körut 23.

Árjegyzéket vidékre ingyen és bérmentve

Fiu-havelock.

Fiu-havelock 5 frt. iskolaöltöny 5 frt. fiu-felöltő 7 frt. minden tisztá gyapjuból, mindig raktáron Rothberger Jakabnál Budapest, Váci-utca 6.
Ruhák becseréltetnek.

Legnagyobb budapesti

BUTOR-árúház

Varga Mihály és Társai

magy. butoripar-társasága Budapest, IV. Koronaherceg-utca 2.

Több száz szoba dívtos asztalos és kárpitos butor, a m.: barokk, angol, szecesszió, ó-nemet stb. stílusban a leggyönyörűbbül a legmodernebb faszabásban, a garanciatör kezelt szelvény, pilus, francia- és angol szövetekkel, kézen, raktáron kizárólag jó minőségben.
A tartósságot több évi kezességgel nyújtunk.

Az áraker olyan olcsók mint bárhol.
A legjobb butorárúháznkat több mint 400 képpel 50 illár beállítású ellenében bérmentve küldök. Bővebbre esetén az 50 illárt visszatartjuk.

Cs. és k. katonai élelmezési-raktár Nagy-Szeben.

2522/III. sz.

Értesítés!

A cs. és kir. 12. hadtest intendánsága Nagy-Szebenben a nagy-szebeni, károlyvárosi és kolozsvári katonai élelmezési raktárak részére, továbbá a brassói fiók-raktár részére vesz összesen **12.310 métermázsza rozstot és 16.663 métermázsza zabot.**
Az erre vonatkozó ajánlatok

1901. október 16-án d. e. 10 óráig

a nevezett hadtest intendánságához adandók be.

Erre vonatkozólag utaltatik e lap 1901. szept. 29-én megjelent 268. számában közzétett részletes hirdetére, melyben az egyes raktárak részére szükséges mennyiségekről tájékozás szerezhető.

Aktuális a választásokra!

A GYÜLEKEZETI JOG

..... Irtá
Dr. Rényi József.

FONTOSABB FEJEZETEI: Korlátozások a gyülekezetben való részvétel tekintetében; a bekénes és fegyvertelenül való gyülekezés; a gyülekezetek államrendészeti joga; a bejelentés, a betiltás, az engedély; a vezetőség joga és kötelessége; a hatósági felosztás joga; az illetékes hatóságok; kivételes állapotok; a gyülekezeti szabadság biztosítékal stb. stb.

Ára 4 korona.

Kapható és megrendelhető:

LANPEL RÓBERT

(Wodianer F. és Fiai)

cs. és kir. udvari könyvkereskedésben

BUDAPEST,

Andrássy-ut 21

Placht Testvérek

első, legnagyobb,

1830. évben alapított

hangszer és hurgyára

Schönbach 379. sz.

Eger mellett Csehországban

Ajánlja összes

vonó-, ütő- és fuvó-

hangszereit, a hang-

szerekhez való összes

hozzávalókat, minden-

mű hurokat.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Vidör Marcel

FORRO ÉJSZAKAK

című versköte
Ára 2 korona.

Ferenczi-kávéház

Ujvilág és Rostély-u. sarok.

Oláh Józsi

Figyelmes kiszolgálát. Separék.
Mórsókeit áraker.

Minden szöveges beiktatás nonparalelle betűkiből 4 fill. Vastagabb betűkiből 8 fillér.

PIRÓ HIRDETÉSEK

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Lévelelbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyeget kell mellékelni. Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivattal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket központi irodákban és eredeti anyagi mellett meg a kiválasztott fiokában lehet feltáni:
Breuer bővérek
Eugelmann Mór
Franka Pál

Intelligens fiatal-ember, aki a nyomdász-műsoroknál tanult meg a nagybetűs írást, irrodáskor, pénzbeszedél vagy felügyelő állást keres. Cim: Schütz Jakob, 111. Lajos-utca 140. 3989.

Okl. tanítónő elemi és polgári iskolák tanításában kitüntető utánvételel szülte vizsgára is előkészít, órák adására ajánlkozik. Választ kérem "Tanítónő" jelleggel a kiadóba.
Kütnőbe:
Butor.

Csemegeszlő 5 kilós postaköszvényben 3 koronásért bérmentés utánvételel szállít Stern József szőlőtelep-donos Gyöngyösről (Hévesm.) 970
Kütnő fehérvarróné ajánlkozik Cim: Magdolna-utca 42. fszr. 9.

Téli loden-sacco. Téli loden-sacco 6 frt Frakk Ferenc József-kabát 6 ,, Zsakett 3 ,,
Népies-osztály. Rothberger Jakab Kristóf-tér 2.

En Csillag Anna! 188 cm-h. drás Loreley-hajammal, melyet az általam föltálat kenőccsel 14 hav használata után kaptam. Kézen kenőcs az egyedüli szer, mely hajhullást elűz, a növekedést előmozdítja és a hajtalaj erősítésére alkalmasnak találhatom. Uránál szép teli szakáll növekedt és ma rövid használat után a haj, mint az iskolai természetesen folyt és sürtegetől kölöncös a gyors osztlástól legmagasabb körig megrövidült.

Fischer J. D. híradási iroda.
Goldberger A. V. híradási iroda.
Hassentein és Vogler híradási iroda.
Leopold Gyula híradási iroda.

Képviseletet bizományi raklakt keres övédeké és intelligens kereskedő. Szöveges értesítést R. B. 7. jelleg alatt a kiadóba kérem. 3980.

Elegáns és igen kiváló minőségű bútorok különbejártat alkalmas szalon tiszt és féregmentes vagy két emeletű, szalon előcsaló. Lang 6. tér. Sándor-utca 30/B. 11. 39.

Az idején. Van szerencsém értesíteni a n. a. Köznevelést és b. rendelőimet, hogy új árjegyzéket állítottam össze. 1. darab Makart, 3 Vist fénykép 3 frt, 3 darab Makart, 3 Vist fénykép 4 frt 50, 3 Cabinet, 3 Vist fénykép 5 frt. Kis képek utáni nagyítások (alkalmasok és pontos kivitelben olcsó árban elfogadtam) Waitzer fényképezési műhelytél Budapesti, Erzsébet-körút 20. sz. 1. em.

Remek kivitelű férfi- és fiuruhát ifj. Weisz Lajos-nál kaphat BUDAPESTEN, VII. Kerépesi-ut. 20. sz. Uj Petőfi.

A ki lakást keres o vagy kiadó lakása o o van o o

A ki személyzetet o keres vagy hely nélkül van. o o

Mezei Antal híradási irodája.
Schwarz József híradási iroda.
Tencer Gyula híradási iroda.

Kütnőbe. Mindenféle könyveket (ár) várossal Goldberger antikvárus. Budán, F. utca 17. 3985.

Szép búkkaszén várossalára előad. Hővebb fűtőkészítők Braun Eszé, Dand, u. p. Ternoza.

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV. Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenjen. BUDOR minden kivitelben, olcsón részletfizetésre.

Új Petőfi. Az első szabad képes Petőfi kiadás. Telepdy, Tull és Neogrady fényképezések 52 rajzval. Minden rajz egy egész oldalt foglal el és három színen van művészi módon reprodukálva. A két kötetet dr. Radó Antal rendezte saját alá és látta el jegyzékkel. A szöveg tökéletes pontosságú. Dr. Ferenczi Zoltán, a legteljesebb és legjobb Petőfi-monografiá szerzője, értekes, magvas elszáratot írt az első kötet elé. A könyv papíra fementes, finom papír, a nyomás mintaszertől, kitűnően olvasható. A művészi kötés, a melyet Petőfi díjazott és a képe díszit, párat ritkítja. A két kötet ára 10 kor. Kladja Wodianer F. és Fial (Lampel) Róbert és dr. udr. könyvny. kereskedése Budapestben. Andrassy-ut. 21. Kapható minden könyvtárakban.

Csillag Anna BECS: 1. Sollerpassse 5. BERLIN: Friedrichstrasse 58.

A ki valamit venni vagy eladni akar o o stb. stb.

Mezei Antal híradási irodája.
Schwarz József híradási iroda.
Tencer Gyula híradási iroda.

Kütnőbe. Mindenféle könyveket (ár) várossal Goldberger antikvárus. Budán, F. utca 17. 3985.

Szép búkkaszén várossalára előad. Hővebb fűtőkészítők Braun Eszé, Dand, u. p. Ternoza.

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV. Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenjen. BUDOR minden kivitelben, olcsón részletfizetésre.

Új Petőfi. Az első szabad képes Petőfi kiadás. Telepdy, Tull és Neogrady fényképezések 52 rajzval. Minden rajz egy egész oldalt foglal el és három színen van művészi módon reprodukálva. A két kötetet dr. Radó Antal rendezte saját alá és látta el jegyzékkel. A szöveg tökéletes pontosságú. Dr. Ferenczi Zoltán, a legteljesebb és legjobb Petőfi-monografiá szerzője, értekes, magvas elszáratot írt az első kötet elé. A könyv papíra fementes, finom papír, a nyomás mintaszertől, kitűnően olvasható. A művészi kötés, a melyet Petőfi díjazott és a képe díszit, párat ritkítja. A két kötet ára 10 kor. Kladja Wodianer F. és Fial (Lampel) Róbert és dr. udr. könyvny. kereskedése Budapestben. Andrassy-ut. 21. Kapható minden könyvtárakban.

Csillag Anna BECS: 1. Sollerpassse 5. BERLIN: Friedrichstrasse 58.

A ki valamit venni vagy eladni akar o o stb. stb.

Mezei Antal híradási irodája.
Schwarz József híradási iroda.
Tencer Gyula híradási iroda.

Kütnőbe. Mindenféle könyveket (ár) várossal Goldberger antikvárus. Budán, F. utca 17. 3985.

Szép búkkaszén várossalára előad. Hővebb fűtőkészítők Braun Eszé, Dand, u. p. Ternoza.

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV. Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenjen. BUDOR minden kivitelben, olcsón részletfizetésre.

Új Petőfi. Az első szabad képes Petőfi kiadás. Telepdy, Tull és Neogrady fényképezések 52 rajzval. Minden rajz egy egész oldalt foglal el és három színen van művészi módon reprodukálva. A két kötetet dr. Radó Antal rendezte saját alá és látta el jegyzékkel. A szöveg tökéletes pontosságú. Dr. Ferenczi Zoltán, a legteljesebb és legjobb Petőfi-monografiá szerzője, értekes, magvas elszáratot írt az első kötet elé. A könyv papíra fementes, finom papír, a nyomás mintaszertől, kitűnően olvasható. A művészi kötés, a melyet Petőfi díjazott és a képe díszit, párat ritkítja. A két kötet ára 10 kor. Kladja Wodianer F. és Fial (Lampel) Róbert és dr. udr. könyvny. kereskedése Budapestben. Andrassy-ut. 21. Kapható minden könyvtárakban.

Csillag Anna BECS: 1. Sollerpassse 5. BERLIN: Friedrichstrasse 58.

A ki valamit venni vagy eladni akar o o stb. stb.

Mezei Antal híradási irodája.
Schwarz József híradási iroda.
Tencer Gyula híradási iroda.

Kütnőbe. Mindenféle könyveket (ár) várossal Goldberger antikvárus. Budán, F. utca 17. 3985.

Szép búkkaszén várossalára előad. Hővebb fűtőkészítők Braun Eszé, Dand, u. p. Ternoza.

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV. Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenjen. BUDOR minden kivitelben, olcsón részletfizetésre.

Új Petőfi. Az első szabad képes Petőfi kiadás. Telepdy, Tull és Neogrady fényképezések 52 rajzval. Minden rajz egy egész oldalt foglal el és három színen van művészi módon reprodukálva. A két kötetet dr. Radó Antal rendezte saját alá és látta el jegyzékkel. A szöveg tökéletes pontosságú. Dr. Ferenczi Zoltán, a legteljesebb és legjobb Petőfi-monografiá szerzője, értekes, magvas elszáratot írt az első kötet elé. A könyv papíra fementes, finom papír, a nyomás mintaszertől, kitűnően olvasható. A művészi kötés, a melyet Petőfi díjazott és a képe díszit, párat ritkítja. A két kötet ára 10 kor. Kladja Wodianer F. és Fial (Lampel) Róbert és dr. udr. könyvny. kereskedése Budapestben. Andrassy-ut. 21. Kapható minden könyvtárakban.

Csillag Anna BECS: 1. Sollerpassse 5. BERLIN: Friedrichstrasse 58.

A ki valamit venni vagy eladni akar o o stb. stb.

Mezei Antal híradási irodája.
Schwarz József híradási iroda.
Tencer Gyula híradási iroda.

Kütnőbe. Mindenféle könyveket (ár) várossal Goldberger antikvárus. Budán, F. utca 17. 3985.

Szép búkkaszén várossalára előad. Hővebb fűtőkészítők Braun Eszé, Dand, u. p. Ternoza.

Használt férfiruhákat legmagasabb árban vesz Weisz Lipót, IV. Kristóf-tér 2. Kívánatra a vevő a helyszínén megjelenjen. BUDOR minden kivitelben, olcsón részletfizetésre.

Új Petőfi. Az első szabad képes Petőfi kiadás. Telepdy, Tull és Neogrady fényképezések 52 rajzval. Minden rajz egy egész oldalt foglal el és három színen van művészi módon reprodukálva. A két kötetet dr. Radó Antal rendezte saját alá és látta el jegyzékkel. A szöveg tökéletes pontosságú. Dr. Ferenczi Zoltán, a legteljesebb és legjobb Petőfi-monografiá szerzője, értekes, magvas elszáratot írt az első kötet elé. A könyv papíra fementes, finom papír, a nyomás mintaszertől, kitűnően olvasható. A művészi kötés, a melyet Petőfi díjazott és a képe díszit, párat ritkítja. A két kötet ára 10 kor. Kladja Wodianer F. és Fial (Lampel) Róbert és dr. udr. könyvny. kereskedése Budapestben. Andrassy-ut. 21. Kapható minden könyvtárakban.

Csillag Anna BECS: 1. Sollerpassse 5. BERLIN: Friedrichstrasse 58.

A ki valamit venni vagy eladni akar o o stb. stb.